CATÁLOGO DEL PAISAJE.

ÁREA FUNCIONAL DE ÁLAVA CENTRAL

PAISAIAREN KATALOGOA.

ARABA ERDIALDEKO EREMU FUNTZIONALA

3 DOKUMENTUA.

PAISAIA INTERES BEREZIKO EREMUAK

PAISAIAREN KATALOGOA. ARABA ERDIALDEKO EREMU FUNTZIONALA

Espedientearen kodea: 035SV/2019

2020ko abenduan berrikusia

LANEN ZUZENDARITZA

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

INGURUMEN, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE, PLANIFICACIÓN TERRITORIAL Y VIVIENDA

Jesús María Erquicia Olaciregui

Lurralde Antolamendu eta Plangintzarako Zerbitzuaren arduraduna

Rafael Sánchez Guerras

Arabako Lurralde Antolamenduko arduraduna

Victoria Azpiroz Zabala

Lurralde Antolamenduko arkitektoa

LAGUNTZA TEKNIKOA

sigmatec MEDIO AMBIENTE

Raquel López Hernández eta Pablo Sánchez Ramos

Koordinatzaileak

Raquel López Hernández, Pablo Sánchez Ramos, Marta Ortiz-Arce Vizcarro; Maria Eugenia López Diez eta Fernando Lampre Vitaller.

Talde teknikoa

Maitena Barrero Irureta

Itzultzaileak

AURKIBIDEA

1 SARRERA 5

2 IDENTIFIKATUTAKO PIBEAK 6

2.1 PAISAIAREN KALITATE ETA HAUSKORTASUN HANDIAREN ONDORIOZ, IKUS BABESARAKO EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEAK 6

2.2 AZPIEGITURA BERDEARI ETA HAREN ZERBITZU EKOSISTEMIKOEI DAGOKIENEZ, PAISAIA NATURALA KONTSERBATZEKO EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEAK 8

2.3 KUDEAKETA-EREDU BATEN BIDEZKO KONTSERBAZIO-EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEAK 9

2.4 ANTOLAMENDU-EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEAK, EGUNGO BALIOEI ETA/EDO ETORKIZUNEKO LURRALDE-DINAMIKEI ERREPARATUTA 10

3 DOKUMENTUAREN EGITURA 10

PAISAIAREN ALDETIK INTERES BEREZIA DUTEN EREMUEN FITXAK

1 SARRERA

Paisaiaren Interes Bereziko Eremuak *(PIBE) heterogeneotasun edo konplexutasun jakin bat duten lurralde-zati gisa definitzen dira, eta, beraz, horiek babesteko, antolatzeko edo kudeatzeko berariazko zehaztapenak edo proposamenak behar dituzte, honako irizpide hauetako baten edo batzuen menpe daudelako: berezitasuna, paisaia arraroaren edo mehatxatuaren tipologia, hauskortasuna, narriadura edo degradazio berezia, biztanleentzako ikusgaitasuna, nortasun-balioa eta/edo ezaugarri bikainak.*

Paisaia-unitateak paisaiaren hurbilketa integralerako pentsatutako esku-hartze unitateak dira, eta paisaiaren babes estentsiboa – Ez murriztailea – bermatzen duten irizpideak ezartzea eragiten dute. Hala ere, unitate bateko elementuen, osagaien edo zatien kokaleku jakin batzuk paisaian garrantzi handia dutelako bereizten dira, eta garrantzi handia dutela uste da; izan ere, beren paisaia-ezaugarriak, pertzepzioarekin eta ikuspenarekin, hauskortasunarekin edo nortasun-gaiekin zerikusia duten alderdiengatik, nortasun propioa ematen diete, kokatuta dauden ingurunean izaera bera duten gainerako kokaguneen aldean. Beraz, PIBEek arreta berezia behar dute, babestu, antolatu edo kudeatzeko, paisaia identifikatu eta ezaugarritzeko garapen teknikoan aztertu ondoren, eta parte hartze publikoko emaitzak aztertu ondoren.

EAEko lurralde-antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeari buruzko 90/2014 Dekretuaren 2. artikuluaren arabera, PIBEen identifikazioa irizpide hauetako baten edo batzuen arabera egiten da:

1) Paisaia arraro edo mehatxatu gisa duen berezitasunagatik, hauskortasunagatik edo adierazgarritasunagatik.

2) Haien narriaduragatik, bereziki hiri-periferiako, hiri- eta landa-trantsizioko, ibaiertzeko edo industriako lurraldeetan.

3) Biztanleentzat oso agerikoak diren eremuak direlako.

4) Eremu funtzionalaren nortasuna eratzen modu erabakigarrian laguntzeagatik.

5) Pertzepzio eta estetika alderdietan ezaugarri bikainak izateagatik, osagai naturalen edo giza osagaien arteko elkarreragin bereziaren ondorioz.

PIBEek, behar besteko garrantzia duten tokiak dira,(1: 25.000) lan-eskalan aurkezteko. Hala ere, xehetasun-eskalan kartografiatuta daude (1: 10.000 gutxienez), udal-tresnetan edo zenbait tresna sektorialetan sartzea errazteko. Oro har, osagai puntualak, linealak edo azalekoak integratzen dituzte, "Osotasun" gisa hautematen direnak beren ingurunearekin, eta, beraz, kudeatu egin behar dira.

Gaineratu behar da paisaia-unitateetarako formulatutako Paisaiaren Kalitate Helburuen eta Planifikazio eta Kudeaketa Proposamenaren proposamenerako berariazko enklabe eta osagai lineal edo puntualak identifikatu eta aurkitu direla, PKH zehatzekin eta horiek lortzeko ekintzekin. Ekintza horiek garrantzitsuak dira PUetan, baina ez dute zertan izan eremu funtzional osoko PIBE. Paisaia-unitate bakoitzerako fitxa berezituetan ez ezik, *Paisaiaren Kalitatearen Helburuak I eta II* planoetan ere agertzen dira.

Lurraldea aztertu ondoren, metodologia aplikatzearen ondorioz (1. eranskina), aplikatutako metodologiak, Paisaiaren Interes Bereziko 40 Eremu identifikatu eta kartografiatu dira. Identifikazioa errazteko, beren PKH zuzendariaren arabera taldekatuta aurkezten dira, eta horrek, aldi berean, proposatutako ekintza nagusien izaera baldintzatzen du.

2 IDENTIFIKATUTAKO PIBEak

Paisaiaren Interes Bereziko Eremuak lau multzo handitan banatzen dira:

- Paisaiaren kalitate eta hauskortasun handiagatik ikus-babeseko ekintzak behar dituzten PIBEak.
- Paisaia naturala kontserbatzeko ekintzak behar dituzten PIBEak, azpiegitura berdeari eta haren zerbitzu ekosistemikoei dagokienez.
- Kontserbazio-ekintzak behar dituzten PIBEak, kudeaketa eredu baten bidez.
- Antolamendu-ekintzak behar dituzten PIBEak, egungo balioei eta/edo etorkizuneko lurralde-dinamikei erreparatuta.

2.1 PAISAIAREN KALITATE ETA HAUSKORTASUN HANDIAREN ONDORIOZ, IKUS BABESARAKO EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEAK

Aparteko guneak edo osagaiak dira, paisaia-balio natural edo kulturalengatik edo ondare-osagai identitario, eszeniko, erlijioso, historiko-kultural edo sinbolikoengatik. Hauskortasun oso handia dute paisaiari begira, batez ere pertzepzioarekin eta ikuspenarekin lotutako alderdiengatik, eta babes-neurri bereziak behar dituzte.

PIBEen proposamena hiru kokapen motatan zehazten da:

- Paisaia-unitate zehatzak, modu integralean proposatuak, kalitate eta hauskortasun balioengatik

  P2 GASTEIZKO MENDIAK/MONTES DE VITORIA BARGA DE ITURRIETA ETA ENTZIA

  P5 ALDAIA eta NARBAIZAKO MENDIAK

  P11 TOLOÑO MENDILERROA/SIERRA DE TOLOÑO

- Paisaia-unitateen mugetan oinarritutako kokaguneak, modu integralean kontuan hartu gabe. Kalitate-unitate bikainak, baina hauskortasun-balio heterogeneoak dituztenak. Hauskortasun handiz ebaluatutako espazioa identifikatu da, eta, beraz, ikuspena babesteko neurri bereziak behar ditu.

  P3 URIBARRI-GANBOA

  P6 TUYO MENDILERROA ETA POBES MENDIA

  P8 GORBEIA

  P9 ELGEAMENDI ETA ALTZANIA

  P10 BADAIA, ARKAMU ETA GIBILLO

- Kultura, natura edo nekazaritza eta abeltzaintzako osagai tradizionalak ardatz dituzten gune bereziak.

  P1 ARABA LAUTADAKO MENDIXKAK

  P4 AÑANAKO GATZAGA

  P7 MATURANA GEBARA

  P12 PORTILLA ETA OCIO MENDILERROA

  P13 OROko HAITZAK ETA URKABUSTAIZ ETA ZUIAKO IRLA-HARIZTIAK

  P14 PRADOKO SAKANA (VIRGEN DE LA PEÑA)

2.2 AZPIEGITURA BERDEARI ETA HAREN ZERBITZU EKOSISTEMIKOEI DAGOKIENEZ, PAISAIA NATURALA KONTSERBATZEKO EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEak

Aparteko kokaguneak edo osagaiak, paisaia-balio naturalak dituztelako; haien ikus-hauskortasuna ez da bereziki handia, batez ere pertzepzioarekin eta ikusgarritasunarekin zerikusia duten alderdiengatik. Kudeaketaren helburua balioak kontserbatzea bada ere, ez dute lehentasunezko babes-neurririk behar.

PIBEen proposamena bi kokapen-motatan zehazten da:

- Paisaia-unitate zehatzak, modu integralean proposatuak, kalitate eta hauskortasun balioengatik

  IV5 JAUDEN ETA SEMENDIAKO MENDIAK

  IV8 KODES MENDILERROA

  IV10 VALDEREJO, GAUBEA/GOBÍA ETA ÁRCENAKO MENDILERROAK

  IV12 LOKIZEKO MENDILERROAK

- Paisaia-unitateen mugetan oinarritutako kokaguneak dira, modu integralean kontuan hartu gabe. Kalitate-unitate bikainak, baina hauskortasun-balio heterogeneoak dituztenak. Bereziki hauskorrak ez diren kokaguneak dira, baina kontserbatzeko neurriak behar dituzte, unitatearen barruan behar dituztenak osatzeko.

  IV1 GORBEIA

  IV2 IZKI ETA GASTEIZKO MENDIAK/MONTES DE VITORIA HEGOALDEKO ISURIALDEA

  IV3 ELGEAMENDI, URKILLA ETA ALTZANIA

  IV4 ITURRIETAKO MENDIAK, ENTZIA ETA MUELASEKO MENDILERROAK MAEZTU/MAESTU ETA CAMPEZO/KAMPEZU

  IV6 BADAIA, ARKAMU ETA GIBILLO

  IV7 AÑANA Y BÓVEDAKO MENDILERROA

  IV9 BERGANZO ETA PAYUETA/PAGOETAKO MENDIAK

  IV11 AÑANAKO DIAPIROA ETA ATALAYAKO MENDIAK, SOMO ETA MONTEMAYOR

2.3 KUDEAKETA-EREDU BATEN BIDEZKO KONTSERBAZIO-EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEak

Paisaia-balioengatik salbuespenezkoak diren kokaguneak edo osagaiak dira, lurralde nortasuna eratzen modu erabakigarrian laguntzen dutenak. Haien balio "gizatiartua" beren izaeraren parte da, eta egoera sozioekonomikoari lotutako aldaketa-dinamika bizi bati lotuta daude. Horrelako PIBEak kontserbatuko badira, paisaia modelatzen lagundu duten jarduerak indartu behar dira, eta berezko kudeaketa bat egin behar da bertan egin daitezkeen jarduerak txertatzeko, paisaiaren izaera ez aldatzearren.

PIBEen proposamena hiru kokapen-motatan zehazten da. Berriz ere, PU identifikatzeko erabilitako metodologiaren ondorioz, paisaia homogeneoen identifikazioan oinarrituta, kokaguneak unitate batekin edo haren zati batekin identifikatzen dira, lurralde-muga berberak erabiliz:

- Modu integralean proposatutako paisaia-unitateak:

  G2 VALLE DE VALDEGOVÍA/GAUBEA BAILARA

  G5 BARRUNDIAKO BAILARA

- Paisaia-unitateen mugetan oinarritutako kokaguneak, modu integralean kontuan hartu gabe. Dinamika sozioekonomikoei dagokienez, eremu heterogeneoak dituzten unitateak dira; horrek eraginik, balioak era desberdinean daude kontserbatuta edota lurralde tentsioak gertatzen dira, paisaiaren ikuspegitik kudeatu beharrekoak:

  G3 KUARTANGOKO BAILARA

  G4 LACOZMONTEKO KORRIDOREA

  G6 ANOTOÑANAKO BAILARA

  G7 OTXANDIOKO BAILARA

  G8 FONTECHAKO BAILARA

- Paisaiari eta zerbitzu ekosistemikoei dagokienez, zenbait gune partikular, nekazaritza eta abeltzaintzako balio tradizional bati eusten diotenak, beste erabilera batzuen aurrean nekazaritza-izaera mantentzeko kudeatu behar direnak:

  G1 VITORIA GASTEIZKO ERAZTUNA

  G9 EBRO IBARRA, JUGALEZ IBAIAREN ELKARGUNEAN (INGLARES)

2.4 ANTOLAMENDU-EKINTZAK BEHAR DITUZTEN PIBEak, EGUNGO BALIOEI ETA/EDO ETORKIZUNEKO LURRALDE-DINAMIKEI ERREPARATUTA

Paisaia antolatzeko esku-hartze berezia behar duten kokaguneak dira. Paisaiaren gaineko inpaktuak jasaten dituzten eta/edo lurralde-tentsio oso handiak jasaten dituzten kokaguneak dira, lurralde-dinamika degradagarriak ekar ditzaketenak. Gainera, baliteke egokitzeko ekintzak behar izatea. Paisaian duten garrantziagatik, antolamendu-neurri bereziak behar dituzte, egokitzeko, hobetzeko edo lehengoratzeko. Lurraldea kudeatzeko tresnaren izaera dela eta, lehentasunezko esku-hartzea behar duten kokaguneak hautatu dira, esku-hartze teknikoa eta sozioekonomikoa bideragarria denean, eta Katalogoa garatzeko unean paisaia integratzeko planen edo proiektuen menpe ez daudenak. Bi PIBE mota identifikatu dira:

- Hobetu daitezkeen inpaktu kaltegarriak dituzten kokaguneak, eta lurralde-tentsio oso handiak jasaten dituzten kokaguneak, lurralde-dinamika degradagarriak ekar ditzaketenak. Ikus-hauskortasun handiko eremuetan kokaturik daudenez, gidalerroak eta neurriak behar dira, gerta daitezkeen garapenen paisaia integrazioa errazteko.

  O1 GASTEIZKO LAUTADAKO HEGOALDEKO SARBIDEA

  O3 N1 KORRIDOREA (AGURAIN/SALVATIERRA)

  O4 N1 KORRIDOREA (SAN MILLÁN/DONEMILIAGA)

  O5 ARABA ERDIALDERAKO SARBIDEA MIRANDA DE EBROTIK

- Inpaktu kaltegarriak dituzten kokaguneak, horiek lotzen diren paisaia-espazioa, hobetu daitezkeen natura-guneak eta paisaiara eta gizartera egokitzeko proposatutako kokaguneak kontuan hartuta.

  O2 ZADORRA MEDIO-SANTA CATALINA

3 DOKUMENTUAREN EGITURA

Paisaia-unitateak identifikatzeko erabilitako definizioa eta irizpide metodologikoak dira 3. dokumentu hau osatzen duten fitxen oinarria edo haria. Honako helburu hauetarako garatu dira:

- Paisaiaren kalitate eta hauskortasun handiagatik ikus-babeseko ekintzak behar dituzten PIBEak.
- Kontserbazio-ekintzak behar dituzten PIBEak, kudeaketa-eredu baten bidez.

- Antolamendu-ekintzak behar dituzten PIBEak, egungo balioei eta/edo etorkizuneko lurralde-dinamikei erreparatuta

Fitxa bakoitzean, identifikatzeko irizpideak eta justifikazioa, dinamika nagusiak eta proposatutako kudeaketa-eredua deskribatzen dira.

Azpiegitura berdeari eta haren zerbitzu ekosistemikoei dagokienez paisaia naturala kontserbatzeko ekintzak behar dituzten PIBE kasuan, karakterizazioa, ebaluazioa eta proposatutako kudeaketa-eredua paisaia-unitateen fitxetan garatzen dira.

Fitxak osatzen dituzten irudietan azaldutako kategorien definizioa, bibliografia eta beste eduki tekniko batzuk 1. dokumentuan (*Eremu Funtzionaleko paisaiaren karakterizazioa eta ebaluazioa*) integratzen dira baita *paisaiaren katalogoaren garapenean aztertutako gakoak eta alderdiak*

VITORIA-GASTEIZKO ERAZTUNA

G1

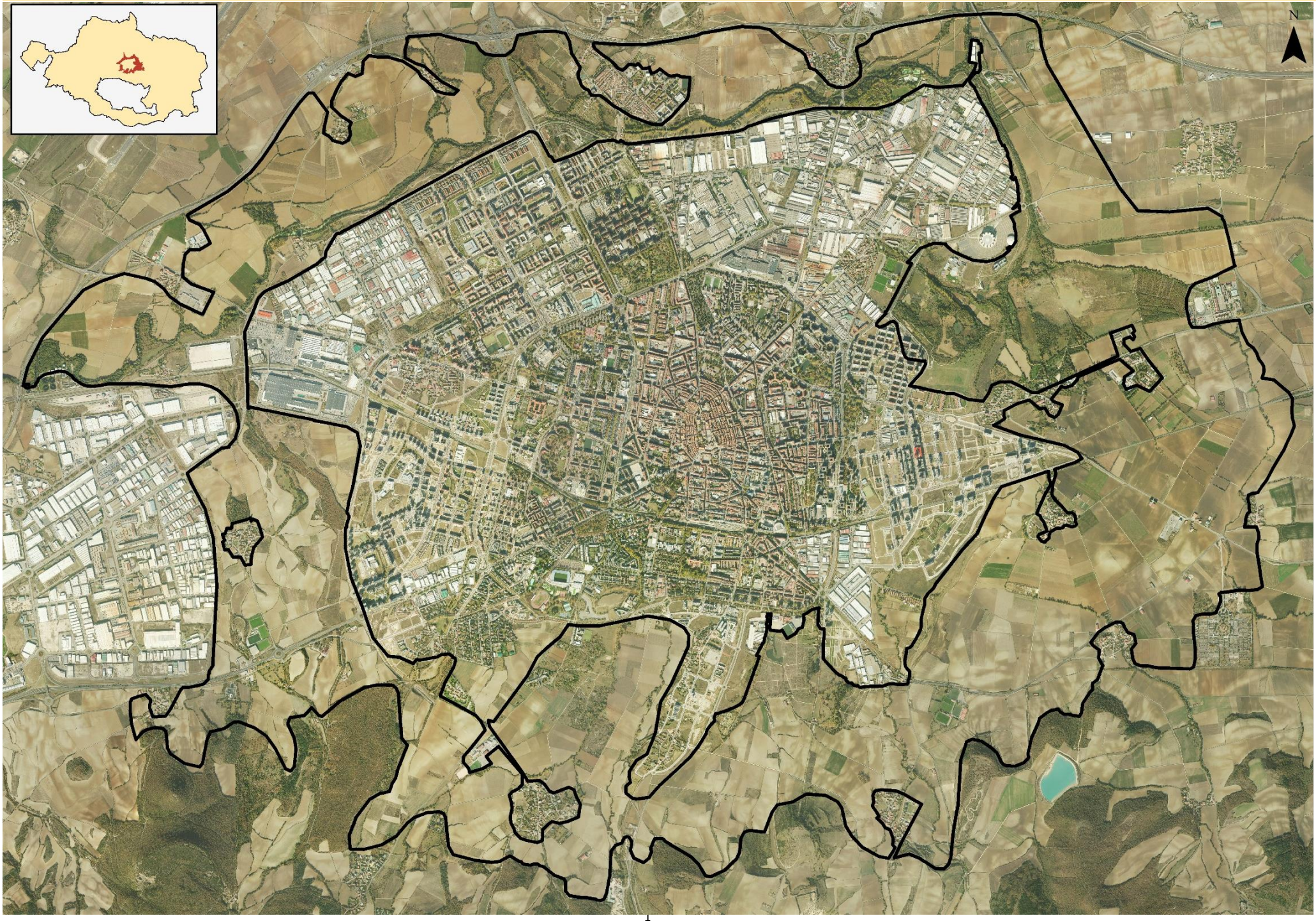

VITORIA-GASTEIZKO ERAZTUNA G1

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Gasteizko Lautadako PU barruan identifikatutako PIBEa, unitate horrek paisaian duen konplexutasun eta garrantziagatik; izan ere, oso hauskorra da bisualki eta hiriaren hedapen-eremu naturala da bizitegi-garapenean, industrialean, azpiegitura-garapenean eta zuzkiduran. Gune horren kudeaketak eta antolamenduak unitate osoaren pertzepzioari eragiten dio, eta, ziur asko, eremu funtzionalari.

Gasteizko Eraztun Berdeak, hiriaren ertzean, eta harekin lotura estua duen nekazaritza-paisaiaren koroak osatzen duten espazioa da. Hiriaren profila eta aurkezpena konfiguratzen dituen sarrerako atea. Gizarteak asko balioesten duen paisaia da, hiri sistemaren osagarria, eta herritarrei bizi-kalitatea ematen die, ikusmenaz gain.

Barruko muga hiri-paisaiak zehazten du. Era berean, eraztunaren parte ez den hiriaren barruan geratzen da hutsik dagoen lurzorua, udal-plangintzan 'bizilekutzat' jotzen dena, hiri-bilbearen eta industria-bilbearen ertz gisa geratzen dena, bai eta hiri-fatxada eta espazio publikoa berroneratzeko espazio interstizialak ere.

Hegoaldeko kanpoko muga Gasteizko mendien oineko trantsizioak zehazten du (paisaia-unitateetan zehaztutako mugak), eta iparraldekoa, A1eko korridoreak. Nekazaritza-eremu horretako biztanle-kokalekuak bereizi dira. Mendebaldean, Jundizko poligonoarekin bat egiten duena da muga ezartzen duena. Ekialdekoa da Errekabarri errekaren ezkerraldetik Salvadorko hilerriraino banatzen den nekazaritza-bidea.

Nolanahi ere, proposamen irekia da, edozein antolamendu-tresnatan sartu aurretik eztabaidatzeko. Lurraldeen arteko tentsioa nabarmena bada ere, Gasteizko Udalak ekimen eraginkorrak garatu ditu azken hamarkadetan, bai eta paisaia-katalogoaren ikuspegiak lagundu diezaiekeen proposamenak ere, osatzeko eta zabaltzeko. Identifikazioa Ingurumenari buruzko Ikerketa Zentroak hiriko azpiegitura berdeari buruz egindako 'Nekazal Eraztunaren' proposamenean oinarritzen da.

Azalera: 3010 ha.
Udalerria: Vitoria-Gasteiz eta Arratzua-Ubarrundia

Eraztun berdeak hiri-eremua mugatzen du, eta hainbat berdegunek osatzen dute. Berdegune horiek korridore eko-olgetariak dira, eta elementu naturaletan oinarritzen dira, hala nola Zadorrako erriberan edo Salburuako aintziran, bai eta hiri-inguruko parke finkatuetan ere. Nabarmentzekoak dira Olarizu, pagoz (Fagus sylvatica) eta Armentia, erkameztia (Quercus faginea) eta Zabalgana parkeak, aintzira eta belardi multzo bihurtutako antzinako legar zaharberritua, baso sakabanatuak. Zadorra ibaia, Eraztun Berdearen barruan Zadorraren Parkea bezala integratua, KBE izendatuta dago, eta egokitzapen integrala egiten ari dira, bai hidraulikoa, bai ingurumenekoa, bai aisialdikoa. Hainbat fase egin dira, eta aurreikusten da etorkizun hurbilean ibai-parke bat eratzea, korridore ekologiko bat Salburuako hezeguneen eta Zabalganako parkearen artean. Nekazaritza-matrizea Gasteizko mendietatik jaisten diren hainbat errekak zeharkatzen dute. Erreka horiek ibaiertzeko landaretza degradatua dute, eta kasu askotan lizar-ilara batera mugatuta dago (Fraxinus sp), mendilerroaren eta Eraztun Berdearen arteko konektore ekologiko gisa funtzionatzen dute.

Nekazaritza-paisaiaren koroa zereal-zelai homogeneo eta sinplifikatuek menderatzen dute, XX. mendearen bigarren erdiko lurzati-kontzentraziotik nekazaritza-sektorean egin diren eraldaketengatik. Hala ere, trantsizio-funtzio ekologikoari eusten diote, eta eraztun berdearen korridoreak irautea ahalbidetzen dute, nahiz eta inpaktu txikiak aurkitu, hala nola erantsitako eraikinak eta materialak pilatzeko eremuak.

PIBEak definitzen duen beste alderdi bat Gasteiz hiriaren ertzarekiko kontaktua da, Errekaleor, Aretxabaleta, Betoño, Abetxuko, Ihurre, Lopidana, Astegieta, Ali Gobeo eta Jundiz bezalako inguruneekin. Horietako asko 60ko hamarkadan Andaluzia, Galizia, Extremadura eta penintsulako beste lurralde batzuetatik etorritako langileentzat eraikitako langile-auzoak dira, baita hiriko hiri-bilbearen barruan hautematen diren industria-kokalekuak ere. Itxura artifizial horren osagarri, goi-tentsioko hodi elektriko ugarik zeharkatzen dute.

VITORIA-GASTEIZKO ERAZTUNA G1

DINAMIKAK

XX. mendearen azken laurdenetik Gasteizko hazkundearen presioaren menpe dagoen paisaia da lurzatien mekanizazioa eta kontzentrazioak, bereziki 60ko eta 70eko hamarkadetan, ezpondak, heskai biziak eta ibaiertzeko basoak desagertzera bultzatu zuena, ordura arte aldagaitz mantendu zen labore eta larre nagusien paisaiaren pertzepzioa aldatuz.

Zadorra giza presio handien menpe dagoen ibaia da. Bere uholde lautada nekazaritza erabileretarako eraldatua izan da, bere uren kutsadurari XX. mendeko hiri eta industri aurretentsioek gehitu behar zaiolarik. Mendearen azken laurdenean sentsibilitatea handitzeak paradigma-aldaketa ekarri zuen, inpaktu-arrazoiak irauliz eta ibai-espazioa leheneratzeko lanak eginez, bai ingurumena eta erabilera soziala hobetzeko, bai uholdeen aurrean babesteko. Zadorrarekin batera, nabarmentzekoa da Salburuako Lagunar multzoaren berreskurapena, 90eko hamarkadaz geroztik eraztun berdea garatzeko egin diren jarduketen barruan. Proiektu hori Gasteizko periferia berriro bideratzeko sortu zen, lurralde-garapeneko joerak oinarri ekologikoa duen plangintza fisiko baterantz bideratzen saiatzeko. Behin gauzatuta, paisaia naturalen sareko sistema bat finkatu da (gehienak publikoak), lurralde-izaera handikoa eta balorazio soziala duena.

2019

1945-46

PRESIO NAGUSIAK:

⇨ Bizitegi-, industria-, azpiegitura eta zuzkidura-lurzoruen hazkundea eta garapena.

⇨ Birsailkatzeagatik lurzoruaren balioa urbanizagarri bihurtzeko itxaropena

⇨Plangintzan nekazaritza-lurren baloraziorik eza.

⇨Hurrengo garapenetan eraztuna mugatzea, eta, ondorioz, nekazaritza eta natura-paisaia murriztea eta zatitzea.

⇨Nekazaritzako eredu produktiboaren aldaketak.

⇨Paisaiaren degradazioa, nekazaritza-sektorearekin lotura argirik ez duten edo paisaian loturarik ez duten baina integratu gabeko eraikinak ugaritzeagatik.

VITORIA-GASTEIZKO ERAZTUNA

G1

DINAMIKAK

2019

1945-46

EBALUAZIOA:

Ahuleziak

- Ikusmen-irisgarritasun handiko paisaia. Ikusmen espazioa eta espazio afektiboa, pertsona kopuru handi baten egunerokotasunaren parte dena, eta, gainera, komunikazioek asko zeharkatzen dutena.
- Nekazaritza-paisaia homogeneoa, ikusmen-hauskortasun handikoa, aberasten duten elementu natural gutxirekin.
- Presio handiko lurzoru urbanizatzailea, non bere nekazaritza-balioa ez duen merezi sailkatzea lurzoru urbanizagarri bihurtzeko potentzialtasunagatik.
- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.

Mehatxuak

- Lurraldearen okupazio estentsiboaren mehatxua suspertzea: hiri-garapena, industria-garapena, azpiegitura eta zuzkidura garapena, eraztunari lekua kenduz, urbanizazioko dinamikarekin eta paisaia tradizionalak errespetatzen ez dituzten hiri-inguruko jarduerekin.
- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
    - Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ibaiertzak, heskai biziak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
    - Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, tamaina handikoak, nekazaritzako makinak eta soberakinak gordetzeko, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
    - Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria eraikuntza barreiatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, alde batetik, lehen sektoretik eratorritako alderdi sozioekonomikoengatik (erreleborik eza, merkatuko lehiakortasun handia, etab.) eta, bestetik, hiri-garapenerako lurzoruaren balioaren aurrean lehiatzeko aukerarik ez izateagatik.
- Hirira sartzeko etorkizuneko azpiegituren eragina, bereziki AHTarena

Indarguneak

- Administrazioak eta gasteiztarrek finkatutako hirigintza-irizpide jasangarri eta integratzaileak, bizi-kalitatea hobetzeko ekintzak eskatzen dituztenak.
- Nekazaritza-paisaia, kontserbazio-egoera onargarrian.
- Bertako biztanleek asko estimatzen duten paisaia, lurraldearekiko identitate-izaera nabarmena duen eta baliabideen aprobetxamendu jasangarriaren historia luzea duen biztanleria
- Zenbait elementu eta enklabe daude, jarduketak udalerriaz gaindiko edo hiriko lurralde-kudeaketako proiektu berriak zehazteko argumentu-ildoez hornitzea ahalbidetzen dutenak.
- Gasteizko Azpiegitura Berdean integratuta, Eraztun Berdearen espazio osagarri gisa, eta Eraztun Berdearen zati gisa, non dagoeneko birkuperazio-jarduketa garrantzitsuak egin diren, bai ingurumenekoak, bai hiri-baratzetakoak.
- Paisaian funtsezkoak diren kokaguneak babesteko irudiak egotea, hala nola Zadorrako erribera, Natura 2000 Sarean integratuta.

Aukerak

- Azpiegitura berdearen ondoriozko proiektuak zabaltzeak unitate osorako oinarriak ezarriko lituzke. Gasteizko Eraztuna hiri jasangarriaren kontzeptuaren berezko zatia da, beste espazio batzuekin batera, Eraztun Berdea, etorkizuneko Barneko Urtea eta Lur Garaiak bezala ezagutzen dena, hau da, udalerria inguratzen duten mendiak. Horiek guztiek, konektatuta, Gasteizko sare edo azpiegitura berdea osatzen dute.
- European Green Capital 2012 sariak eta Biosphere Responsible Tourism ziurtagiriak honako hauek erraztu ditzakete:
- Titulartasun publikoko nekazaritza jasangarriaren eredu berriak. Nekazaritzako produktu jasangarriak, ekologikoak eta kalitatezkoak balorizatzeko prozesu berriak tokiko merkatuetan.
- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna kontserbatzea eta handitzea ahalbidetzen du, bai eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetzea ere.
- Sarbideak eta hiri-inguruko paisaia hobetzea, hiriaren beraren erakusleiho gisa.
- Paisaia-irizpideak txertatzea nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegituren garapenean.
- Balorazio sozial handia Gasteizen nekazaritza-eraztuna ezartzeko udal-jabetzakoak diren landa lur sailekin, nekazaritza eta abeltzaintza ekologikoa eta tokikoa sustatzeko.
- Elikagaien merezimendu-eredu berrietaranzko joera sozialak, ekoizpen, eraldaketa eta kontsumo-zirkuituak laburtzen dituztenak eta autohornikuntza errazten dutenak.
- Paradigma-aldaketa nekazaritza-paisaiaren ikuspegian, elikadura eta gizarte jarduera eta aberastasunaren mosaiko gisa.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

Nekazaritza-paisaia kontserbatzea eta hobetzea, eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea, foru eta ingurumen-paisaia handitzeko proposatutako zenbait kokagunetan izan ezik.

Oro har, Eraztunaren multzoaren paisaiaren-babesa indartzea proposatzen da. Eraztun berdeak, nekazaritza-paisaiak eta ur-ibilguek osatzen dute Eraztun hori, ekologikoki lotutako espazioak baitira. Hori lortzeko, indarrean dagoen plangintzan 'babeseko' lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea proposatzen da, gaur egun urbanizagarri gisa sailkatutako lurzorua izan ezik. Horietan, gomendatzen da haien garapena sustatzea, hemen azaltzen diren PKH guztiak eta ekintzak kontuan hartuta, eta arreta berezia jarriz erriberako landaretzaren konektibitateari eta berreskurapenari. Gainera, horien kalifikazioaz gain, elementuen, funtzioen eta prozesuen karakterizazio zehatza egitea gomendatzen da.

Nekazaritza-paisaia hobetzeko ekintzak

- Lurzatien mugak landareztatzeko plana: oraindik ere irauten duten landaretza naturalaren zatiekin lotzea. (Erreferentziazko dokumentazioa: Gasteizko udalerriko konektibitate ekologikoari buruzko azterlana ", CEA, Vitoria-Gasteiz).
- Nekazaritza-ingurumeneko laguntzak ezartzea, laboreak lurzoru pribatu bihurtzeko, erabilera tradizional eta jasangarri baterantz, non biodibertsitatea handitzeko, akuiferoa errespetatzeko eta babes ekologikoa emateko jardunbideak aplikatuko diren. Nekazaritza-bokazioa duten nabe isolatuen eta eraikin exentuen ikusmen-mailarako partidak erreserbatzea. Gasteizek Nekazaritzako Elikagai Iraunkorreko Estrategia bat du, herritarrek parte hartzeko prozesuaren bidez balioztatua. Estrategia horren bidez, nekazaritza ekologikoko ekoizpenera eta haren kontsumora bideratutako estrategia aplikatu ahal izango da.
- Udalaren lurzati guztiak labore ekologiko eta baratz organiko bihurtzea sustatzea. Erabilera tradizional eta jasangarri baterantz eraldatu nahi ez duten lursailak erosteko udalpolitika sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez, bai eta flora, fauna eta habitatak babesteko erabil daitezkeen nekazaritza-tresna jakin batzuk betetzeari dagokionez ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan bioaniztasun-maila handiagoa lortzearen arabera.
- Sakabanatutako urbanizazioarekin edo nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerekin lotutako alderdiak eta eraikinen banaketa arautzea eta kontrolatzea. Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena (4. dokumentua).

Paisaia naturala kontserbatzea eta zabaltzea, Gasteizko Lautadako unitatearen eta aldamenekoen arteko lotura bermatzeko.

Ekintzak:

- Lehendik dauden zuhaitz-landaretza naturaleko orban guztien edozein aldaketa osorik babestea.
- Eraztun berdearen eta Gasteizko Mendien arteko lotura bermatuko duten bide-mugetako lokarriak birlandatzea, lur-zatien mugak birlandatzearen osagarri gisa. (Erreferentziazko dokumentazioa: Gasteizko udalerriko konektibitate ekologikoari buruzko azterlana ", CEA, Vitoria-Gasteiz).

  Sarbideen inguruan kokatutako partzelen udal-erosketarako politika sustatzea**. Hiri inguruko eremuak bisualki hauskorrak dira**, birmoldatzeko edo espezie nobleak landatzeko edo jatorrizko formazioak lehengoratzeko (hariztiak, lizardiak), bi helbururekin: batetik, trantsizio-paisaia hobetuko duten espazioak sortzea, eta, bestetik, nekazaritza-lurzoru ekologikoan kutsatzaileak sartzea murriztuko duten 'tanpoi' ekotonoak sortzea. Bestalde, "Nobleak" izeneko hostozabalek (intxaurrondoak, zerealak...) interes handia dute jarduera eta alternatiba ekonomiko, ingurumen eta paisai gisa, eta lur horien erosketa ordaintzen lagun dezakete.
- **Uholde-lautadak hobetzea eta egokitzea**, eta berdegune bereziekin lotzea. ES2110010 Zadorra ibaia/Río Zadorra KBEan jasotako neurriak indartzea (35/2015 Dekretua, martxoaren 17koa), Gasteizko mendietatik datozen ur-onduen multzoa Alegria ibaira hedatuta.

  Uholde-lautada leheneratzeko plana, non ibaiertzetako landaretza garatuko den edo baso-laborantza edo nekazaritza-labore integratuetarako erabilerak birdefinituko diren, espazioa paisaian eta ekologian hobetuko dutenak, gozatzea ahalbidetuko dutenak eta uholdeak saihestuko dituztenak. Nekazaritza eta ingurumen laguntzak ezartzea, laboreak eraldatzeko, edo uholde-arriskuko lekuetan dauden lursailak erosteko udalpolitika sustatzea, ibaiertzeko eremua leheneratzeko.

  Ekintza honek, Eraztun Berdea hegoaldetik jarraitzeko etorkizuneko garapena zabaltzen du, Lasarteko antzinako legar-hobien partzelen gainean ibai parke bat sortuz, aintzira diseinuaren oinarriarekin, Zapardiel eta (Arroyo del Batan) Larragorri ibaiaren ur-goraldiak laminatzeko. Ekintza horrek Ibaia eta Esquivel errekak hartzen ditu kontuan. Erreka horiek oso antropizatuta daude Jundizen azpian lurperatuta dauden zenbait errekatan eta azpiegituren pasabideetan.

VALLE DE VALDEGOVÍA/GAUBEA BAILARA

G2

KOKALEKUA

VALLE DE VALDEGOVÍA/GAUBEA BAILARA G2

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Gaubea/Valle de Valdegovía paisaia-unitatea PIBE gisa identifikatu da oso-osorik, paisaia-balio handia duelako. PUren fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei eta horien kudeaketa ereduari buruzko karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea baino ez da.

Argazkia Manuel Díaz de Rada.

Nekazaritza eta basogintza paisaia tradizionala, paisaia-balio handikoa, oraindik ere matrize irregular bat duena. Gune horietan, lurraren morfologiara egokitutako partzelen erretikula eta landaretza naturalez inguratutako partzelak dira bailararen hondoko paisaiaren protagonistak, ibaiertzekin batera, balio handiko landa-herriak dauden eremu batean, ondare arkitektoniko desberdinarekin eta paisaia-kalitate handiko beste kultura-enklabe batzuekin. Lehorreko zereal-laboreak baso eremuekin eta sastrakadiekin txandakatzen dira, eta erkameztiak eta karraskak nagusitzen dira muinoetan, eta pinudiak mendilerroekin kontaktuan dauden eremuetan.

Ondo kontserbatutako landa guneen inguruan daude (Acebedo, Basabe, Boveda, Corro, Gurendes, Mioma, Pinedo, Quintanilla, Tobillas, Valluerca, Villanueva de Valdegovía, Gurendes, Villanueva de Valdegovía). Villanañe, Baronatarren Dorrea eta Angostoko komentua osatzen duen kokaleku kulturala nabarmentzen da, baita paisaia sinboliko eta identitarioaren zati den leize eremitikoen multzoa ere. Ezagunenak Pinedo, Corro eta Tobillas leizeak dira. Ermita funtzioa, Corro eta Pinedoren kasuan, XIX. mende hasierara arte egon da indarrean.

Varonatarren Torre-Palacio ikusgarria, XIV. mendeko arkitektura militarraren adibide ikusgarria, Arabako hobekien kontserbatuetako bat da. Hegoaldeko kokagunea, neurri batean, Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Nabarmenen Katalogoan (*Quejoko laborantza-Gurendes a Villanañe-Angosto*) Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago. Iparraldea, *Boveda mendilerroan eta Vallespinosako sakonunean dago*.

Balio estetiko, ondare-balio edo identitate-balioei balio ekologikoak eta funtzionalak gehitu behar zaizkie, ur-ibilguetatik, ibaiertzetatik eta korridore ekologikoetatik eratorriak.

Bere funtzioa produktiboa da, eraldaketa dinamika neurrizkoa, nekazaritza eta abeltzaintzako lursailen sarean islatzen direnak, honen gainean azpiegitura berde bat osatzen duten zuhaizti eta belardi ertz multzo bat gainjartzen delarik. Landa-lurzoruan, eraikuntzak ugaritzeko aukera dago, eta horietako asko kontserbatu nahi diren kanon tradizionaletatik urrun daude.

Azalera: 3379 ha.
Udalerria: VALDEGOVÍA/GAUBEA

Ahultasunak: Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.

Mehatxuak:

- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, alde batetik, lehen sektoretik eratorritakoak (erreleborik eza, merkatuan eredugarritasun handia izatea, etab.) eta, bestetik, hiri-garapenerako lurzoruak duen balioaren aurrean lehiatzeko aukerarik ez izatea.

Indarguneak: paisaia eta identitate balio handiko nekazaritza paisaia, herriak asko estimatzen duena, eta haren balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA-, KUDEAKETA- ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen-baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia-balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza-ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzekin betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate-maila handiagoa lortzearen arabera
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia eta gia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.
- Abeltzaintza estentsiboa eta beste erabilera batzuk sustatzea eta kontserbatzea, paisaiaren zati bizi gisa eta lurralde-kontrol gisa, zerbitzu ekosistemikoak babesteko eta sutearriskua murrizteko.

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, eraketa bereziak, ibaiertzak eta ur-xaflak herriz herri babestea proposatzen da.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta **landa-guneen** ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat dagoenean.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

Paisaia hobetzeko eta/edo egokitzeko formulatutako PKH erabakigarrienak, paisaia kudeatzeko eta antolatzeko ekintzak eskatzen dituztenak, honako hauek dira (ikus erantsitako irudia):

- Varonatarren Dorrea Jauregia inguruaren antolamendua eta hobekuntza bisuala, gaizki integratutako nekazaritza eta abeltzaintzako nabea dagoelako.

Dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

KUARTANGOKO BAILARA

G3

KOKALEKUA

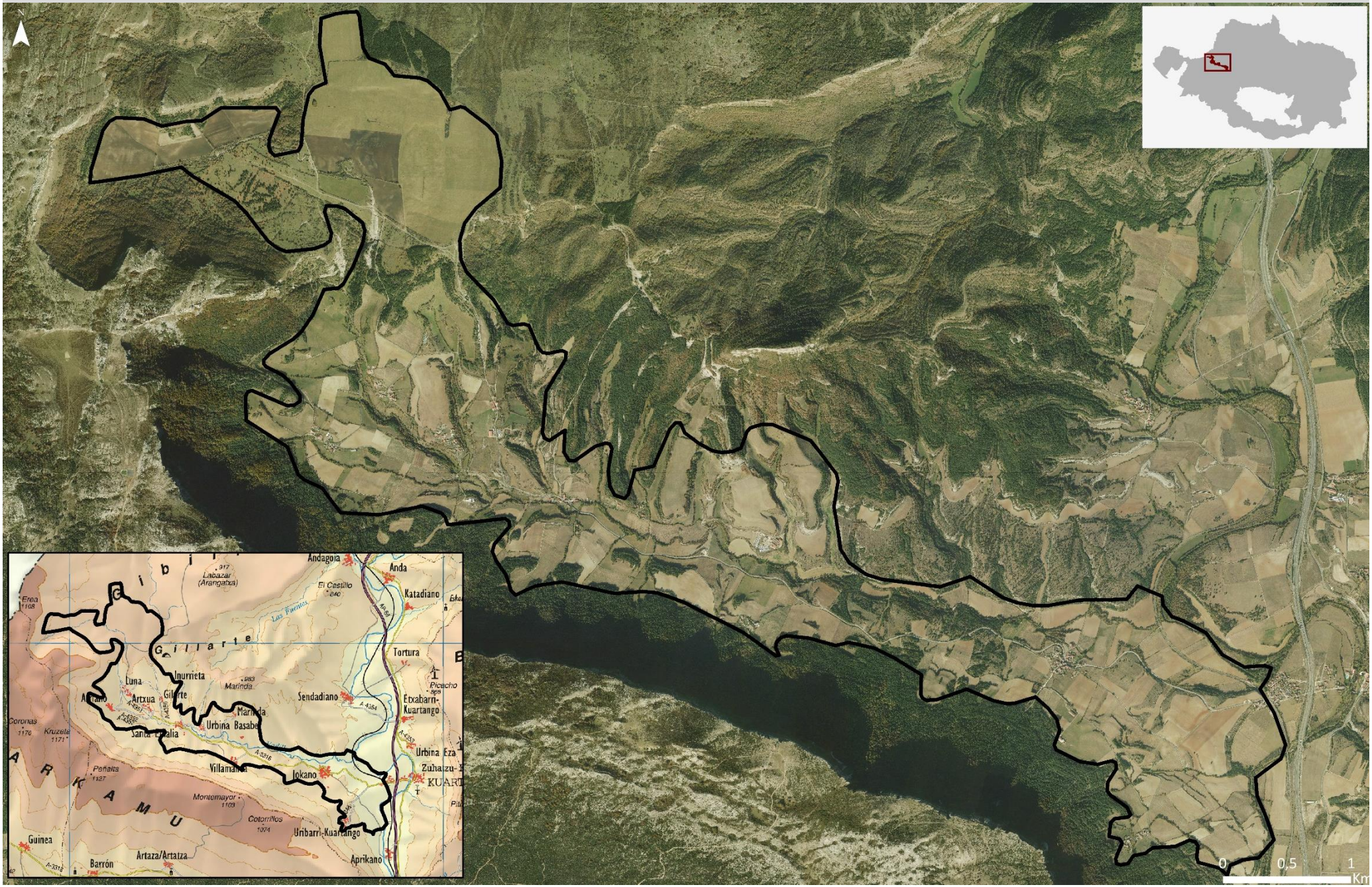

KUARTANGOKO BAILARA G3

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Paisaia-unitate homonimoaren barruko tokia, bere balio handiagatik identifikatua, nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia tradizionalaren pertzepzioagatik ezaugarritua eta eraikia, osotasunean balio bisual handiko paisaia gizatiartua osatzen duena. Trantsizio bioklimatikoko espazio horretan, heskaiek, larreen mosaikoak eta landazabal subatlantikoko laborantzek inguratzen dituzten lurzatien antzinako erretikuluaren zati handi bat mantentzen da, eta horien artean landaretza naturaleko basoak tartekatzen dira. Paisaia berezia, partzela-konzentrazio handien aurreko egitura duena, non landa guneak posizio estrategikoetan kokatzen diren, bizimodu tradizionalari argi eta garbi lotutako dinamika eta ondo kontserbatuta dauden. Bailara 'itxi' bat da, non errepideak bere landa guneetara baino ez duen sarbidea: Archua, Arriano, Guillarte, Jokano, Luna, Santa Eulalia, Urbina de Basabe, Uribarri-Kuartango, Villamanca, Zuhatzu Kuartango eta Jokano. Azken batean, itxura subatlantikoa duen paisaia da, trantsizio-klima batean, nekazaritzaren eraldaketa tradizionalari, Vadillo ibaiaren ibaiertzari eta Baia ibaiak egituratzen duen bailararen "beso" nagusiaren ezaugarri diren azpiegitura handien haizeari lotuta. Hori guztia Arkamu mendilerroko kareharrizko ebaki ikusgarrien azpian.

Dagokion Kuartango bailarako unitatearen fitxan osatzen da haren karakterizazioaren eta ebaluazioaren inguruko informazioa, ekologia, ondare edo gizarte balioei dagokienez.

Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Gainazalen Katalogoan (PSSA (Basabe - Marinda - Yarto) neurri batean Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago.

Azalera: 1.355 ha.

Udalerria: KUARTANGO

Ahuleziak

- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.
- Ikusmen irisgarritasuneko eremuetatik urrun egotea.

Mehatxuak

- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
- Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ezpondak, heskaiak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakinak gordetzeko handiak, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria, eraikuntza sakabanatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, alde batetik, lehen sektoretik eratorritakoak (erreleborik eza, merkatuan eredugarritasun handia izatea, etab.), eta, bestetik, hiri-garapenerako lurzoruak duen balioaren aurka lehiatzeko aukerarik ez izatea.

Indarguneak

- Nekazaritza eta basogintza paisaia, paisaia eta identitate balio handikoa, biztanleek asko estimatzen dutena, eta haren balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

Aukerak

- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna zerbitzatu eta handitu nahi da, eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetu.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegituren garapenean paisaia-irizpideak txertatzea.
- Paradigma-aldaketa nekazaritza-paisaia jarduera mosaiko eta elikadura eta gizarte-aberastasun gisa ulertzeko. Nekazaritzako eta basogintzako mosaikoak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduketak sustatzea, balio ekologiko handia dutelako. Nekazariak, beren lanarekin, nekazaritza dibertsitatearen zaintzaile ez ezik, horrekin lotutako biodibertsitate basatiaren zaintzaile ere bihurtzen dira.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen-baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia-balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan lotura izango duena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.
- Abeltzaintza estentsiboa eta beste erabilera batzuk sustatzea eta kontserbatzea, paisaiaren zati bizi gisa eta lurralde-kontrol gisa, zerbitzu ekosistemikoak babesteko eta sutearriskua murrizteko.

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, eraketa bereziak, ibaiertzak eta ur-xaflak herriz herri babestea proposatzen da.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta landa-guneen ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat dagoenean.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

Paisaia hobetzeko eta/edo egokitzeko formulatutako PKH erabakigarrienak, paisaia kudeatzeko eta antolatzeko ekintzak eskatzen dituztenak, honako hauek dira (ikus erantsitako irudia):

- Jokanoko sarbidea antolatzea eta ikusmena hobetzea, nekazaritzako nabeak daudelako.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

LAKOZMONTEKO KORRIDOREA

G4

KOKALEKUA

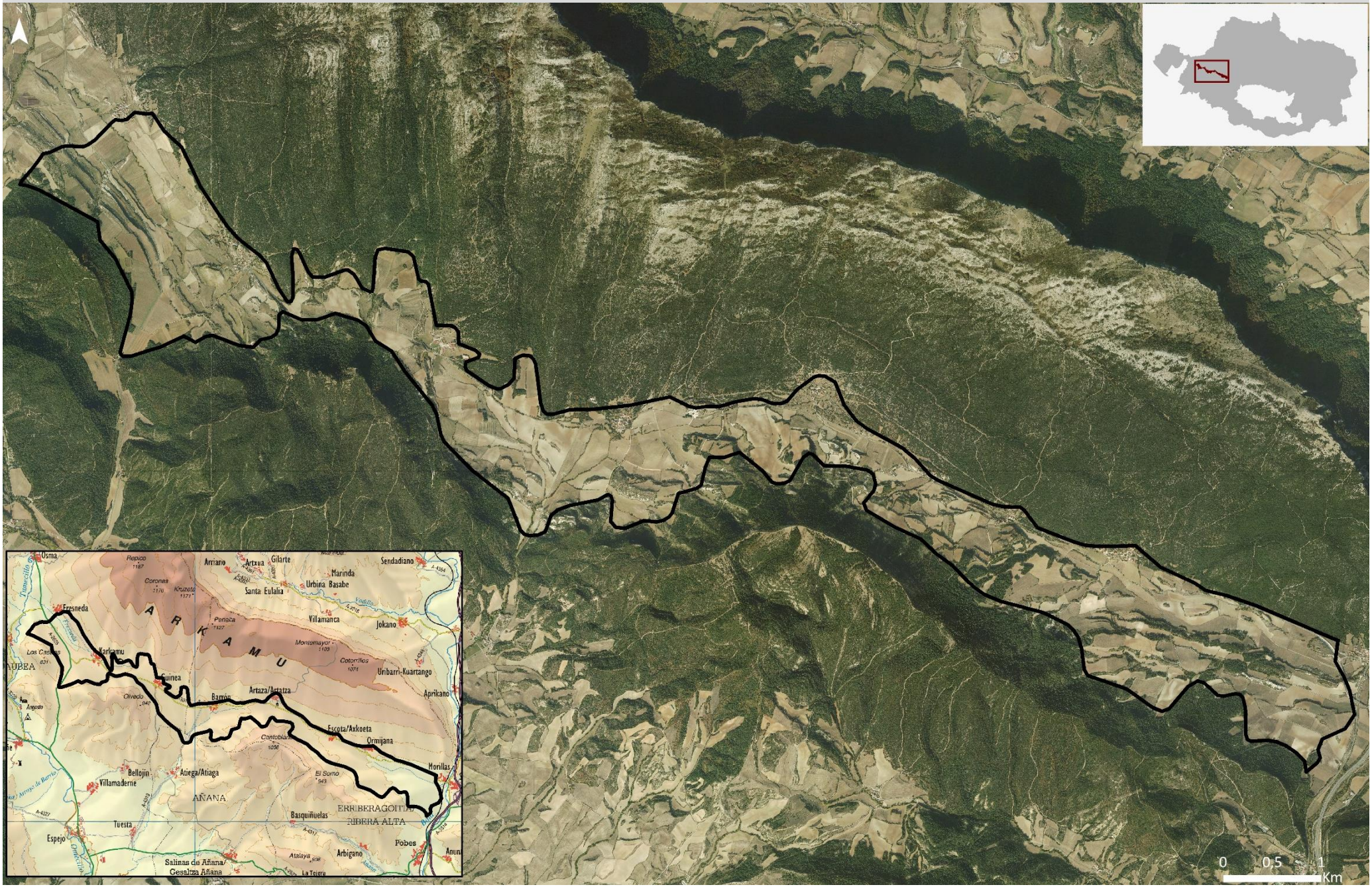

LAKOZMONTEKO KORRIDOREA G4

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Izen bereko paisaia-unitatearen barruko tokia, Arkamu, Badaia eta Tuyo mendilerroek eta Cantoblanco eta Olvedo mendiek osatzen duten mendilerroa banatzen dituen depresio korridorea da. Bailara luze eta estua auzolandegi bihurtuta dago, eta herriak (Artaza/Artatza, Barron, Eskota/Axkoeta, Fresneda, Ginea, Karkamu, Ormijana) muino txikietan edo muga egiten duten mendilerroen hegalen hasieran finkatu dira. Korridorearen erdialdea bere balio handiagatik identifikatu da, nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia tradizionalaren pertzepzioagatik ezaugarritua eta eraikia, bere osotasunean paisaia-balio handiko paisaia gizatiartua osatzen duena.

Lakozmonteko Korridore unitatearen fitxan, haren karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da, ekologia, ondare edo gizarte balioei dagokienez. Balio estetikoei balio ekologikoak eta funtzionalak gehitu behar zaizkie, klima-aldaketaren aurreko erresilientzia areagotzen duen korredore gisa.

Paisaia oso berezia da, korridore luzea delako eta partzelen egitura tradizionalari eusten diolako, Mediterraneoko eta Atlantikoko inguruneen arteko trantsizio-klima batean. Landaretza autoktonoko zuhaizti ugari kontserbatzen ditu.

Mendebaldeko muturrean, Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Nabarmenen Katalogoan (*PSSA El Raso - Angosto -Olvedo, Badaya mendilerroa, Tuyo mendilerroa*) Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago.

Azalera: 1.355 ha.
Udalerria: Añana (<1%), Valdegobía/Gaubea (36,7 %) y Erriberagoitia/Ribera Alta (59,47 %)

Ahuleziak

- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.
- Ikusmen-irisgarritasuneko eremuetatik urrun egotea.

Mehatxuak

- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
- Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ezpondak, heskaiak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakinak gordetzeko handiak, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria, eraikuntza sakabanatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, batetik, lehen sektoretik eratorritako alderdi sozioekonomikoengatik (erreleborik eza, merkatuko lehiakortasun handia, etab.) eta, bestetik, ezin delako lehiatu lurzoruak hiri-garapenerako duen balioaren aurrean.

Indarguneak

- Nekazaritza eta basogintza paisaia, paisaia-balio handikoa, nortasun balio handikoa, biztanleek asko estimatzen dutena, eta balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

Aukerak

- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna zerbitzatu eta handitu nahi da, eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetu.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegituren garapenean paisaia-irizpideak txertatzea.
- Paradigma-aldaketa nekazaritza-paisaia jarduera-mosaiko eta elikadura eta gizarte aberastasun gisa ulertzeko. Nekazaritzako eta basogintzako mosaikoak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduketak sustatzea, balio ekologiko handia dutelako.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau-esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten aldaketa guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza-ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate-maila handiagoa lortzearen arabera.
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.
- Abeltzaintza estentsiboa eta beste erabilera batzuk sustatzea eta kontserbatzea, paisaiaren zati bizi gisa eta lurralde-kontrol gisa, zerbitzu ekosistemikoak babesteko eta sutearriskua murrizteko.

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, eraketa bereziak, ibaiertzak eta ur-xaflak herriz herri babestea proposatzen da.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta landa-guneen ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat dagoenean.
- Eraikinak birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatuko dira hiri-lurzoru berria garatu aurretik. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun, urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik eraiki nahi den lurraldeko arkitektura-kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan ohikoak direnak jarraituz.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

BARRUNDIA BAILARA

G5

KOKALEKUA

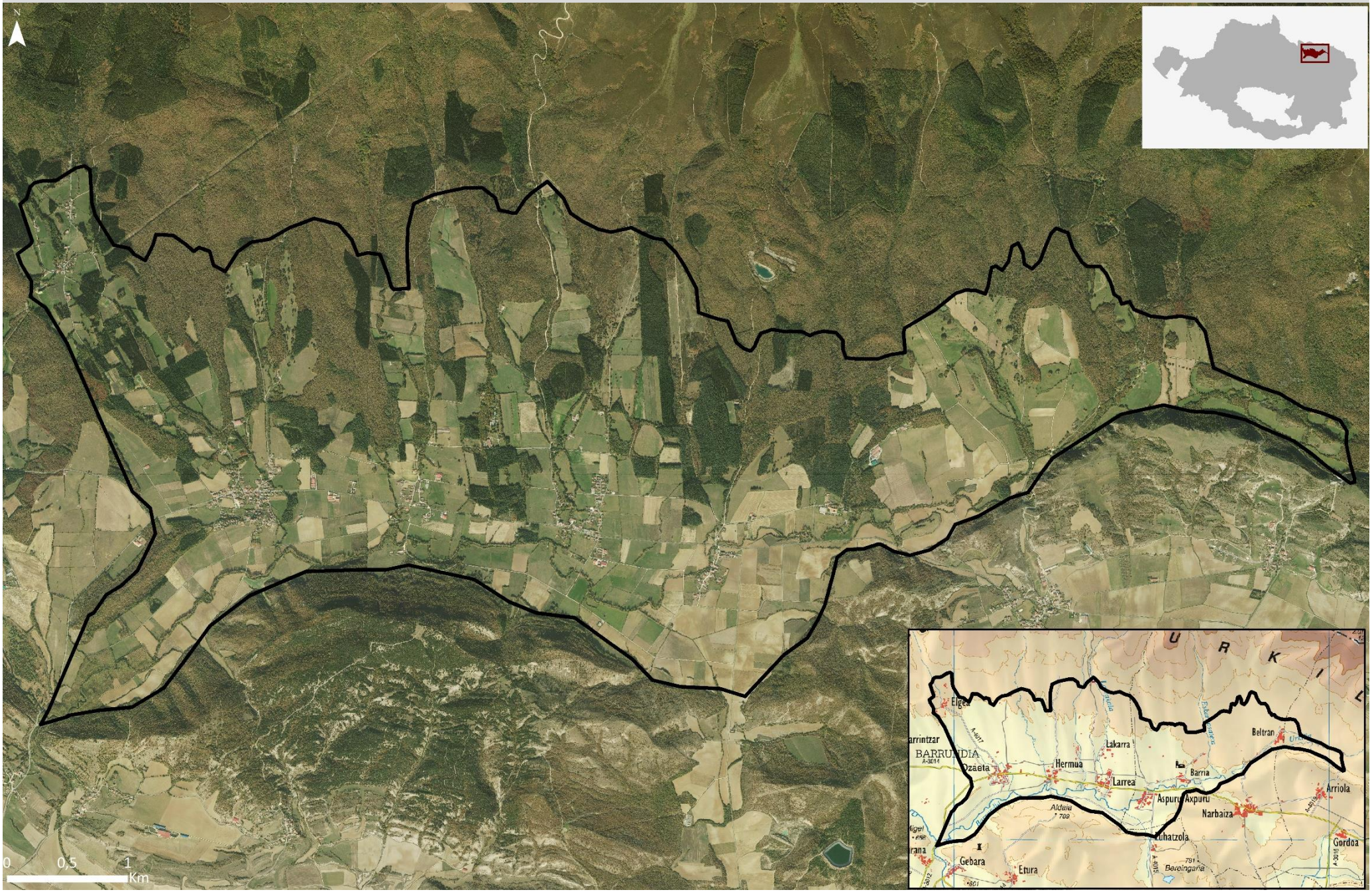

BARRUNDIA BAILARA G5

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Barrundia bailarako paisaia-unitatea PIBE gisa identifikatu da oso osorik, paisaia balio handia duelako. PUren fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei eta horien kudeaketa ereduari buruzko karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa ematen da. Fitxa honen helburua da PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea.

Ikusmen balio handiko paisaia gizatiartua, lursailen mosaikoa, heskai biziz inguratua, belardiak eta belarkiak landatzen dituena eta landaretza naturaleko zuhaiztiak dituena. Ondo kontserbatutako landa guneen inguruan daude: Axpuru, Elgea, Hermua, Larrea, Ozaeta.

Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Bikainen Katalogoan (*Barrundiako bailara eta Donemiliaga)* neurri batean Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago. Mugak paisaia-unitatera egokitu dira.

Azalera: 1.355 ha.
Udalerriak: Asparrena (2,89%), San Millán/Donemiliaga (32,84%) y Barrundia (63,35%), Otros (<0,1%)

Ahuleziak

- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.
- Ikusmen-irisgarritasuneko eremuetatik urrun egotea.

Mehatxuak

- Nekazaritza paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
- Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ezpondak, heskaiak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakinak gordetzeko handiak, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria, eraikuntza sakabanatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, alde batetik, lehen sektoretik eratorritakoak (erreleborik eza, merkatuan eredugarritasun handia izatea, etab.), eta, bestetik, hiri garapenerako lurzoruak duen balioaren aurka lehiatzeko aukerarik ez izatea.

Indarguneak

- Nekazaritza eta basogintza paisaia, paisaia eta identitate-balio handikoa, biztanleek asko estimatzen dutena, eta haren balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

Aukerak

- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna zerbitzatu eta handitu nahi da, eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetu. Nekazaritzako eta abeltzaintzako azpiegituren eta trikimailuen garapenean paisaia-irizpideak txertatzea.
- Paradigma-aldaketa nekazaritza-paisaiaren ikuspegian, eta elikagaien eta gizartearen aberastasun gisa. Nekazaritzako eta basogintzako mosaikoak kontserbatu eta hobetzeko jarduketak sustatzea, balio ekologiko handia dutelako. Nekazariak, beren lanarekin, nekazaritza dibertsitatearen zaintzaile ez ezik, horrekin lotutako biodibertsitate basatiaren zaintzaile ere bihurtzen dira.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati-ibaiaren sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera.
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia eta gia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.
- Abeltzaintza estentsiboa eta beste erabilera batzuk sustatzea eta kontserbatzea, paisaiaren zati bizi gisa eta lurralde kontrol gisa, zerbitzu ekosistemikoak babesteko eta sute-arriskua murrizteko.

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, eraketa bereziak, ibaiertzak eta ur-xaflak herriz herri babestea proposatzen da.

Hauek dira PUan **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta landa-guneen ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

ANTOÑANAKO BAILARA

G6

KOKALEKUA

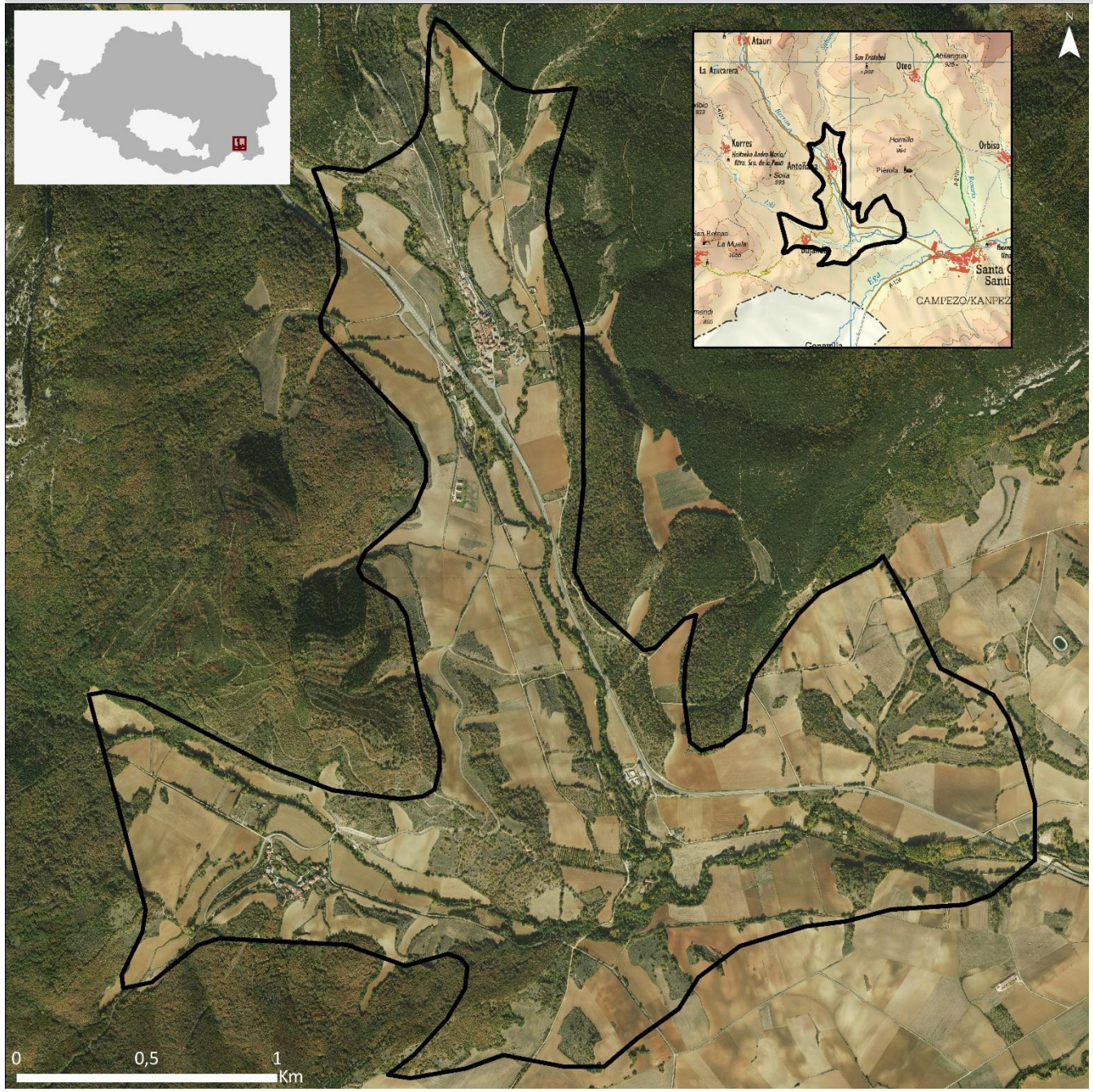

Mugen justifikazioa: *Campezo/Kampezuko Ega bailarako* unitatearen barruko tokia, balio handiagatik identifikatua, nekazaritza-paisaia tradizionalaren pertzepzioak ezaugarritzen duena, zeinak, oro har, balio bisual handiko paisaia gizatiarra osatzen duen. Lursailen mosaikoa da, heskai bizien edo ezpondaren ertzak, belardiak eta belar-laboreak, landaretza naturaleko zuhaiztiekin. Landa-guneen inguruan daude (Antoñana eta Bujana hiribilduak), armonikoki leku egokietan kokatuta.

Campezo/Kampezuko Ega bailarako unitateari dagokion fitxan, haren karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da, ekologia, ondare edo gizarte-balioei dagokienez, bai eta nekazaritza eta abeltzaintzako paisaiarekin zuzenean lotuta ez dagoen kudeaketa eredua ere.

Balio estetikoei balio ekologikoak eta funtzionalak gehitzen zaizkie, ur ibilguetatik eta ibaiertzetatik eratorriak.

Neurri batean, Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezi eta Nabarmenen Katalogoan (Hornillo – Orbiso)

Azalera: 545 ha.
Udalerria: Campezo/Kanpezu

ANTOÑANAKO BAILARA

G6

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Ahuleziak

- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.
- Ikusmen-irisgarritasuneko eremuetatik urrun egotea.

Mehatxuak

- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, ondorio hauek izan ditzake:
- Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ezpondak, heskaiak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakinak gordetzeko handiak, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria eraikuntza barreiatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, batetik, lehen sektoretik eratorritako alderdi sozioekonomikoengatik (erreleborik eza, merkatuko lehiakortasun handia, etab.) eta, bestetik, ezin delako lehiatu lurzoruak hiri-garapenerako duen balioaren aurrean.

Indarguneak

Paisai balio eta identitario handiko nekazaritza-paisaia da, biztanleek asko estimatzen dutena, eta haren balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

Aukerak

- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna kontserbatu eta handitu nahi da, eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetu.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegituren garapenean paisaia-irizpideak txertatzea.
- Paradigma-aldaketa nekazaritza-paisaia jarduera mosaiko eta elikadura eta gizarte aberastasun gisa ulertzeko. Nekazaritzako eta basogintzako mosaikoak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduketak sustatzea, balio ekologiko handia dutelako. Nekazariak, beren lanarekin, nekazaritza dibertsitatearen zaintzaile ez ezik, horrekin lotutako biodibertsitate basatiaren zaintzaile ere bihurtzen dira.

https://web.araba.eus/es/urbanismo/galeria-fotografica

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA-, KUDEAKETA- ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia-balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati-sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau-esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza-ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate-maila handiagoa lortzearen arabera
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia eta gia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea).

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, eraketa bereziak, ibaiertzak eta ur-xaflak herriz herri babestea proposatzen da.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta **landa-guneen** ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

OTXANDIOKO BAILARA

G7

KOKALEKUA

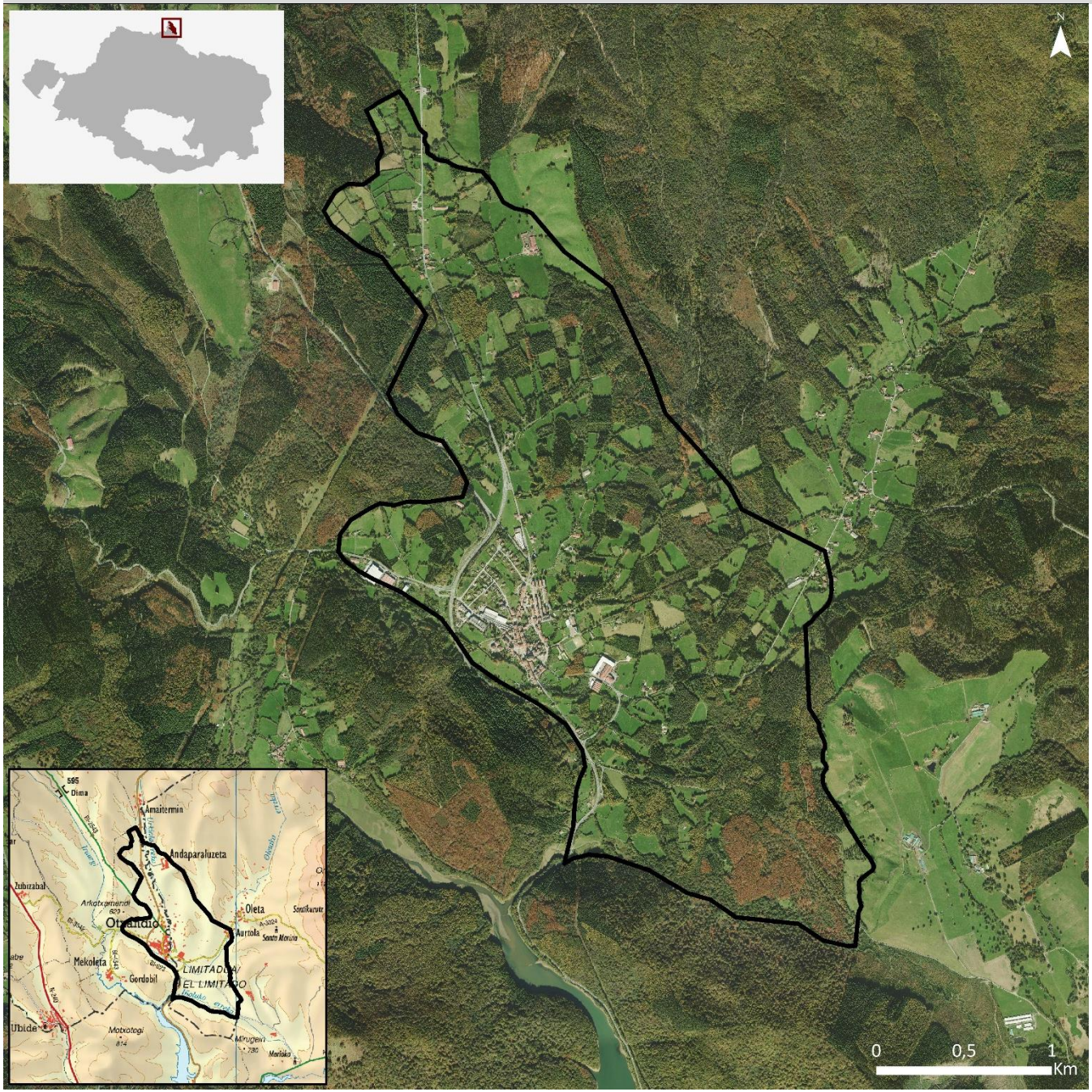

Mugen justifikazioa: *izen bereko* paisaiaren unitatearen barruko tokia, bertako paisaia hobetzeko helburuarekin gaur egungo erabilera kudeatzeko identifikatua.

Bailararen hondoa, bereziki Urkiolakoa, non Otxandion kokatzen den, belardi eta labore atlantikoen erretikulu bat da, heskai biziz mugatuak, jatorrizko baso atlantikoek belardi bihurtu aurretik zituzten espeziez osatuak, baita ezpondak eratuz ere. Belardiak oso zatituta daude, baso-laborantza intentsiboak ugaritu egin baitira partzela txikietan, oro har konifero exotikoen espezieekin, hala nola Lawson altzifrearekin, Douglas izeiarekin, izei gorriarekin edo alertzearekin. Monterreyko pinuak eta haritz amerikar sailak ere bertan daude.

Dagokion unitate fitxan osatzen da haren karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa, ekologia, ondare edo gizarte balioei dagokiena.

Hala ere, gogorarazten da PKH eta ekintzak PU osoarekin partekatzen dituela.

Azalera: 678 ha.
Udalerria: Otxandio

OTXANDIOKO BAILARA

G7

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Ahuleziak

- Lehen sektoreko koiunturei lotutako nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia tradizionala. Sektorearen biziraupena arriskuan jartzen duen dinamika ekonomikoan belaunaldi-erreleboa egiteko zailtasuna.
- Udako lehorterik gabeko klima epela, denbora laburragoan etekin ekonomiko handiagoak sortzen dituzten hazkunde azkarreko espezie exotikoentzat egokia, eta horrek laborantza aukera erakargarri bihurtzen ditu.
- Landaketa intentsiboak, espezie bakarrekoak, garaikideak, dentsitate handian landatutak, izurriteen eta gaixotasunen agerpenarekiko oso kalteberak dira, Monterreyko pinuaren laborantzetan modu orokorrean gertatu den bezala, *banda marroiaren* gaixotasunakin oso kaltetuak izan direnak.

Mehatxuak

- Izaera intentsiboko baso-landaketak ugaritzea, haien izaera tradizionala eta, oro har, paisaia kalitatea kaltetzen dutenak, belardi eta labore atlantikoen kaltetan.
- Aldi baterako okupazio guneetara aldatzea: izaera turistikoko urbanizazioak hedatzea eta landa guneen profila aldatzea, etxeak uzteagatik eta tipologia berriak eragiteagatik.
- Lurralde-okupazioa, eraikinak eta zerbitzuak ausaz sakabanatzeagatik, aldez aurreko inolako antolamendurik gabe.
- Klima-aldaketaren ondorioz, izurriteen eta gaixotasunen, suteen eta abarren intzidentzia handiagoak areagotu egiten du baso-laborantza intentsiboen arrisku handia.

Indarguneak

- Biztanleria lotura handiko lurraldea.
- Bailararen inguruko paisaia eta natura balio handia.
- Kokalekuen ondare eta kultura balio handia.

Aukerak

Paisaia tradizionala kontserbatzeko jarduerei ekiteko beharrarekiko sentsibilitate soziala areagotzea.

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera.
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia eta gia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.
- Abeltzaintza paisaiaren zati bizi gisa sustatzea eta kontserbatzea.

Paisaia naturalerako proposatutako ekintzak paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea da, eta hori mantentzea beharrezkoa da PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da, baita ibaiertzak eta ur-xaflak ere.

Baso-landaketei dagokienez, irregulartasuna areagotzera bideratutako neurriak ezarri beharko lirateke, ertzetan ekotonoak garatuz, zuhaitz-erreserbako eremu perimetralak lortze aldera, non espezie autoktonoak baitaude, eta horietan erabilera irregularra nagusitzen baita. Neurri horiek kontuan hartu beharko lukete errendimendua galtzeagatiko konpentsazio ekonomikoa. Zerga tasak murriztuz edo laguntzak emanez.

Hauek dira PUan **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat egotea.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

FONTECHAKO BAILARA

G8

KOKALEKUA

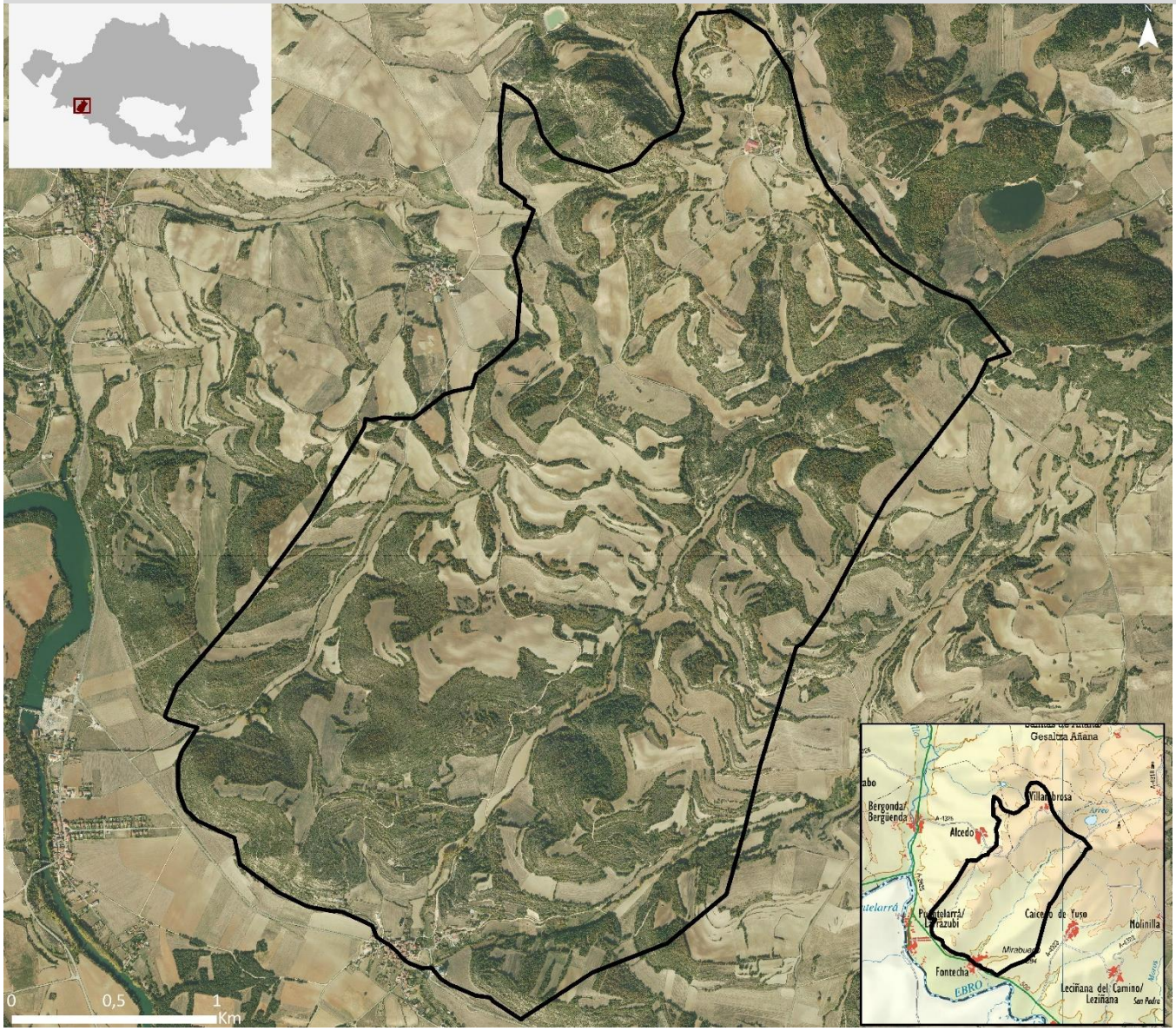

Mugen justifikazioa: Lantarongo, Erriberagoitiko eta Erriberabeitiko paisai Somontanoaren unitatearen barruko kokagunea. Adibide hori balio handikoa da, nekazaritza eta basopaisaia tradizionala du ezaugarri, eta, haren multzoan, paisaia gizatiartu berezia osatzen du, paisaia balio handikoa.

Itxura terrazaduneko erliebekoa da, higaduraren emaitza, hareharrietan baino material bigunetan (margetan eta limolitoetan) indar handiagoz aurrera eginez jardun duena.

Nekazaritzako aprobetxamendu tradizionala berezitasun geomorfologiko horretara egokitu da: belar-laborantzek hartzen dituzte fisikoki egokienak diren eremuak. Bailara hondoak eta hegoaldeko ezpondak, eta erkametzek (Quercus faginea) malda handieneko ezpondak, hareharrien irtenguneekin bat datozenak. Multzoak nekazaritzako eta basogintzako mosaiko bereizgarria sortzen du landaretza naturala duten mendi-eremuen eta laborantza-eremuen artean. Paisaia horren balio estetikoei nekazaritza eta basozaintzako mosaikoaren balio ekologikoak eta funtzionalak gehitu behar zaizkie.

Fontechako bailara paisaia mugarri gisa identifikatuta dago. Dagokion unitate fitxan osatzen da haren karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa, ekologia, ondare edo gizarte balioei dagokiena.

Azalera: 678 ha.

Udalerria: Lantarón (76, 6%) y Erriberagoitia/Ribera Alta (23,4 %)

DEFINIZIOAETA IZAERA

Ahuleziak

- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako egungo paisaia.
- Ikusmen-irisgarritasuneko eremuetatik urrun egotea.

Mehatxuak

- Nekazaritza-paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
- Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta ezpondak, heskaiak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakin gordetzeko, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
- Erkameztiak dituzten hareharrien irtenguneak murriztea, laborantzari lurra gehitzeko.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria, eraikuntza sakabanatuen bidez.
- Nekazaritza-jarduera bertan behera uztea eta laboreak sastraka bihurtzea, alde batetik, lehen sektoretik eratorritakoak (erreleborik eza, merkatuan eredugarritasun handia izatea, etab.), eta, bestetik, hiri-garapenerako lurzoruak duen balioaren aurka lehiatzeko aukerarik ez izatea.

Indarguneak

- Nekazaritza eta basogintza paisaia, paisaia eta identitate-balio handikoa, biztanleek asko estimatzen dutena, eta haren balio bisualak eta ekosistemikoak ezagutzen dituena.

Aukerak

- Nekazaritza-jarduera berregituratzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide ertzak. Paisaiaren aniztasuna gorde eta handitu nahi da, eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetu.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegituren garapenean paisaia irizpideak txertatzea.
- Paradigma aldaketa nekazaritza paisaia jarduera mosaiko eta elikadura eta gizarte aberastasun gisa ulertzeko. Nekazaritzako eta basogintzako mosaikoak kontserbatzeko eta hobetzeko jarduketak sustatzea, balio ekologiko handia dutelako. Nekazariak, beren lanarekin, nekazaritza-dibertsitatearen zaintzaile ez ezik, horrekin lotutako biodibertsitate basatiaren zaintzaile ere bihurtzen dira.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: Paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera.
- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko errentagarritasuna hobetzera eta nekazaritza eta abeltzaintzako praktikak teknologia eta gia berrietara egokitzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.
- Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean, lizentziak eta baimenak ematerakoan.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena.

Nekazaritza eta abeltzaintzaz kanpoko paisaiarako proposatutako ekintzak honako hauek dira:

- PIBEen paisaiarako beharrezkoa den paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea. Oro har, erkameztien babes paisaia sustatzea proposatzen da, bai eta ibaiertzak eta ur-xaflak ere.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta **landa-guneen** ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza ehuneko bat dagoen bitartean.
- Eraikinak birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatuko dira hiri-lurzoru berria garatu aurretik. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun, urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa gune eredua zainduz. Edozein eraikin berrik eraiki nahi den lurraldeko arkitektura-kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan ohikoak direnak jarraituz.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan-eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balioa, balio historikoa edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

EBRO IBARRA, JUGALEZ IBAIAREN ELKARGUNEAN (INGLARES) G9

KOKALEKUA

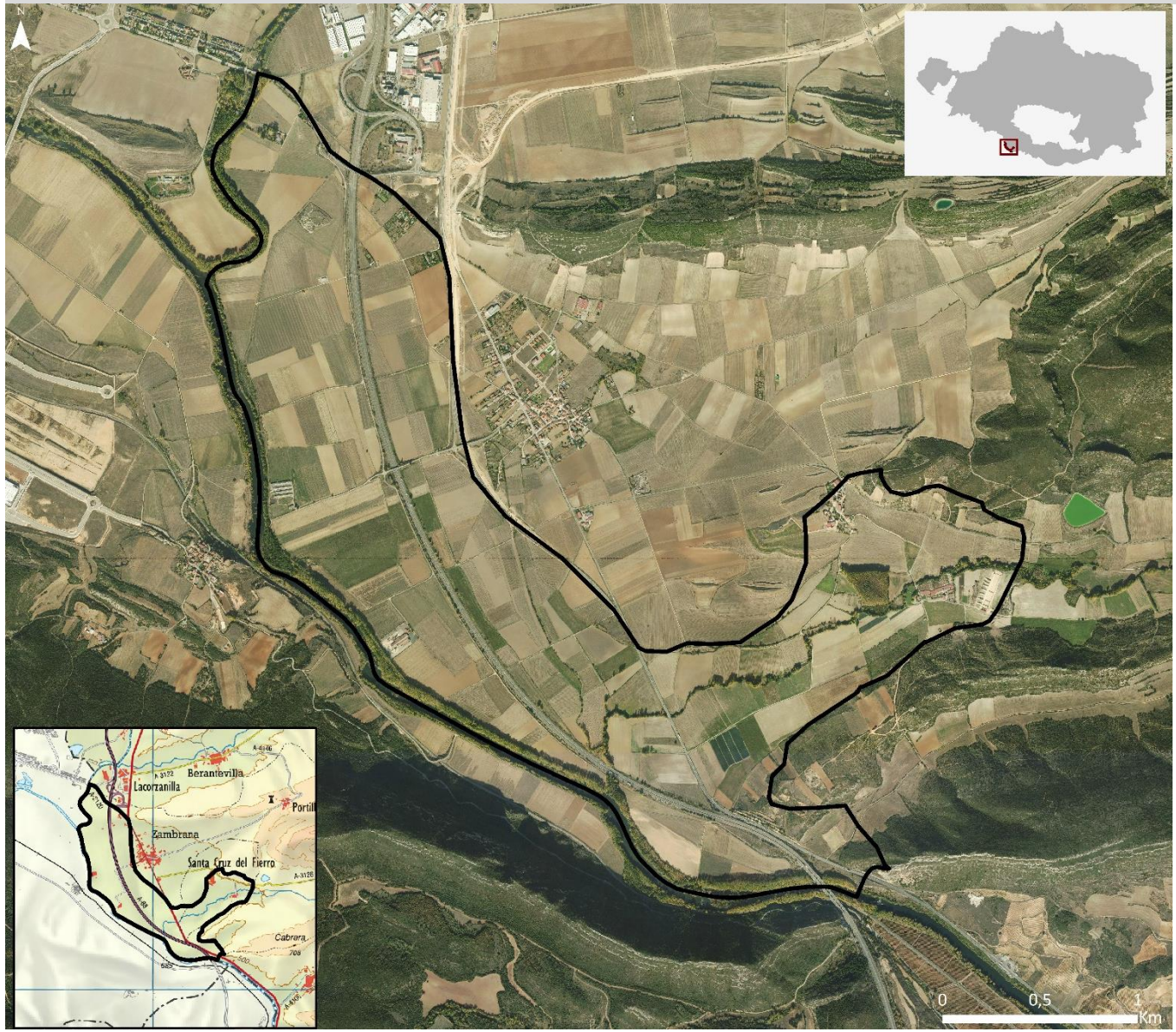

Mugen justifikazioa: Ebro bailarako paisai unitatearen barruko kokagunea (Zadorrarekin eta Ihudarekin bat egiten duena), Ebroko ibarrari lotutako balio handiko nekazaritza-paisaiaren adibide gisa identifikatua, paisaiari dagokionez oso ahula den ingurune batean, AP68 autobideak Araba erdialdera eta EAEra sartzeko atean zeharkatzen duena.

Identifikazioa egiteko, Inglares ibaiak Ebron bat egiten duen lekuari lotutako ibar-hodiak hartu dira kontuan. N 124 karretea kokagunea mugatzen duen ikusmen muga bat da, bere kontserbazioak paisaiaren izaera bermatuko lukeena, honi, Juglares ibaiaren baialararen hondoa gehitzen zaiolarik, Santa Cruz del Fierroraino.

Balio estetikoei balio ekologikoak eta nekazaritza-produktibitatea gehitu behar zaizkie.

Azalera: 594 ha.

Udalerria: Zambrana (78, 1%) y Berantevilla (21,9 %)

EBRO IBARRA, JUGALEZ IBAIAREN ELKARGUNEAN (INGLARES) G9

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Ahuleziak

- Ikusmen-irisgarritasun handiko paisaia. Jende askok egunero ikusten duen espazioa, jende asko ibiltzen den komunikazioek zeharkatzen dutena.
- Miranda de Ebro eta Rivabellosa ardatzaren inguruko industria garapenen hedapen naturaleko lurraldea.
- Lehen sektoreko dinamika sozioekonomikoei lotutako nekazaritza-paisaia.

Mehatxuak

- Lurraldearen okupazio estentsiboaren mehatxua suspertzea: industria garapena.
- Urbanizazioaren eta paisaia tradizionalak errespetatzen ez dituzten hiri-inguruko jardueren dinamika.
- Nekazaritza paisaiaren degradazioa. Aldaketa nekazaritza eta abeltzaintzaren sektorean, nazioarteko merkatuaren aldaketengatik, eta ondorio hauek izan ditzake:
    - Laboreak areagotzea: lurzatien kontzentrazio berriak eta oraingo ezpondak, sarbideak eta ibaiertzeko landaretza kentzea.
    - Nekazaritza eta abeltzaintzako azpiegiturak: nabe handiak, makineria eta nekazaritzako soberakinak gordetzeko handiak, berotegiak eta salbuetsitako beste eraikin batzuk.
    - Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria eraikuntza barreiatuen bidez.
    - Nekazaritza jarduera bertan behera uztea, ezin delako lehiatu lurzoruak hiri-garapenerako duen balioaren aurka.

Indarguneak

- Nekazaritza produktibitate handiko lurraldea.
- Nekazaritza lurralde berezia da, Ebroko ibarrak baitaude bertan, eta elikagaien eskaria hornitzeko ezinbesteko funtzioa dute.
- Industria eta empresa eremu indartsuak egotea, lurralde plangintzan industria edo edozein motatako garapenak zentratzeko.

Aukerak

- *Azpiegitura berdearen* ondoriozko proiektuak garatzea, nekazaritza jarduerarekin lotuta, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna kontserbatzea eta handitzea eta kalitate ekologikoa eta hiri inguruko trantsizioa hobetzea ahalbidetzen du.
- Nekazaritza-produktu jasangarriak, ekologikoak eta kalitatezkoak balioztatzeko prozesu berriak tokiko merkatuetan.
- Lurralde garapeneko politika bateratua ezartzeko mugaz gaindiko espazioa.

EBRO IBARRA, JUGALEZ IBAIAREN ELKARGUNEAN (INGLARES) G9

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA-, KUDEAKETA- ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea eta gizarte, ekonomia eta ingurumen-baldintza berrietara egokitzea. Lehen mailako jarduera tradizionala sustatzea, mantentzea bermatuko duten mekanismoen bidez, bai Erdialdeko Araba osoari ematen dizkion paisaia-balioengatik, bai haren funtzio ekosistemikoengatik.

Ekintza nagusiak:

- Sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak. Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.
- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan loteslea izango dena. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.
- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera.
- Gaztela eta Leongo Juntarekin eta Miranda Ebroko Udalarekin koordinatzea, Ebroz bestaldeko paisaia kontserbatzeko kudeaketa gidalerroak ezar ditzaten.

Paisaia naturalerako proposatutako ekintzak paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea da, eta hori mantentzea beharrezkoa da PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da, baita ibaiertzak eta ur-xaflak ere.

Hauek dira PUn **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza parkearen kantitate bat dagoen bitartean. Eraikinak birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatuko da hiri-lurzoru berria garatu baino lehen. Lehendik dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa.
- Kokalekuetako biztanleriari eusteko neurri sozioekonomikoak sustatzea: beharrezkoa da etxebizitzetarako sarbidea erraztera bideratutako plan bat, bai eta tokiko herriei lotutako giza baliabideekin lotutako lan eskaintza zabaltzea ere, lurraldearen hobekuntzarekin eta babesarekin lotuta.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

GASTEIZKO HEGOALDEKO LAUTADA SARBIDEA (ZADORRAKO KORRIDOREA) O1

KOKALEKUA

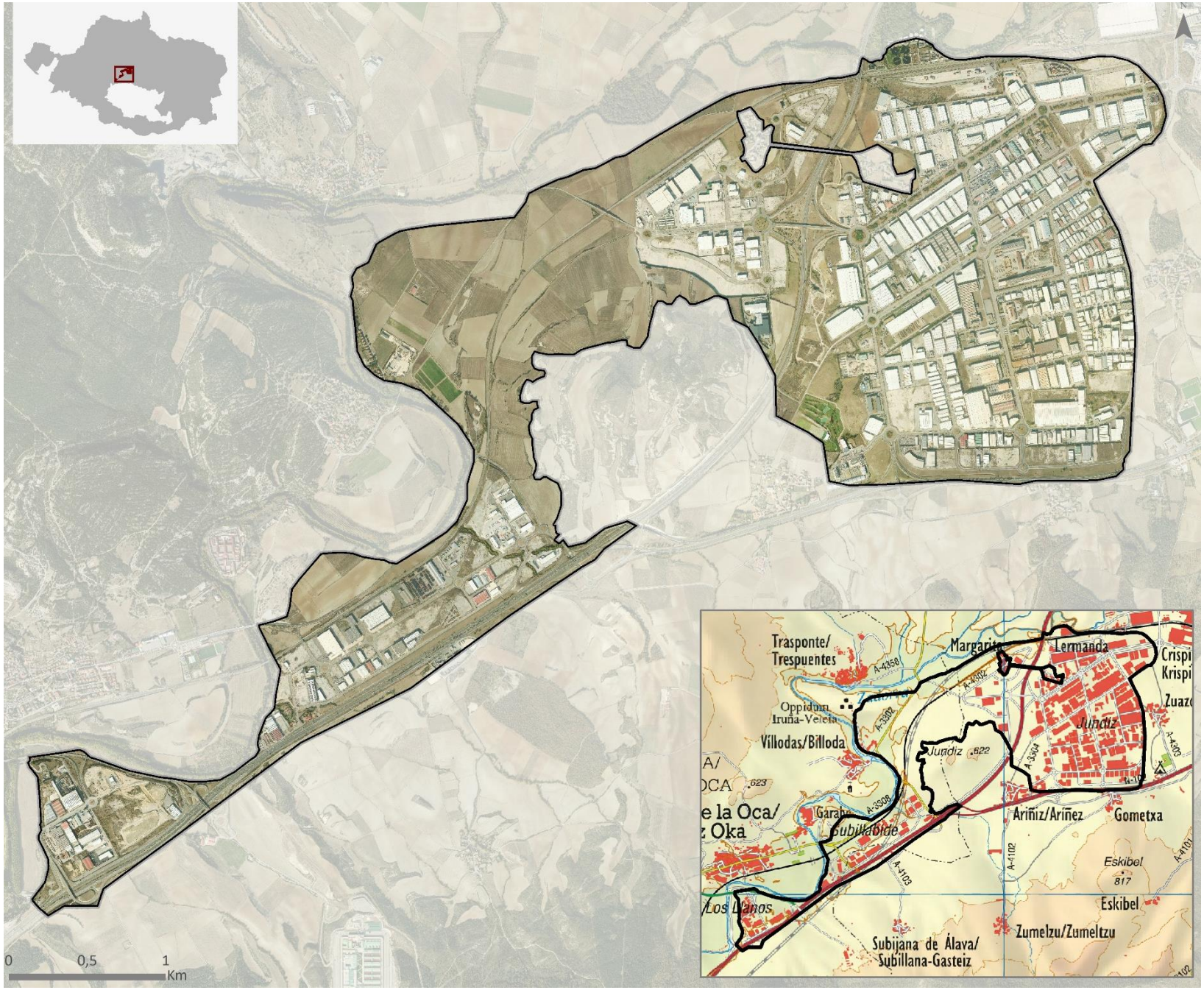

Paisaia industriala eta hiri-inguruko paisaia, komunikazio-korridoreak (A-1, Madril-Hendaia trenbidea eta etorkizuneko AHT) artikulatua, Gasteiz eta Iruña Okarekin mugakidea dena.

Hazteko ahalmen handia duen espazioa da, eta haren garapenak lurralde-egoera degradagarriak ekar ditzake paisaiaren aldetik oso hauskorra den ingurune batean, bide-azpiegituretatik ikuspen handia duelako eta Arabako Lautadako 'sarrerako atea' delako.

Komunikazioen korridorea, Subillabide, San José de Los Llanos eta Jundiz industrialdeak eta Jundiz-Billodako etorkizuneko terminal intermodala osatzen du.

Gainera, hobetu daitezkeen inpaktu negatiboak ditu.

Horregatik guztiagatik, baterako ekintza plan bat behar da, berrantolaketara zuzendua, estetika komuneko proposamen batekin, Gasteiz, Araba edo EAE osoko sarerik garrantzitsuenetako batean paisaia bisualaren erakargarritasuna eta hobekuntza ekarriko duena.

GASTEIZKO HEGOALDEKO LAUTADA SARBIDEA (ZADORRAKO KORRIDOREA) O1

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: Gasteizko Lautadako PUren barruan identifikatuta dagoen PIBEA. **Industria-kokalekuak berrantolatzera eta ikusmena hobetzera bideratuta** dago, gaur egun hobetu daitezkeen inpaktu negatiboak dituelako eta, bereziki, hazteko potentziala duen eremu dinamikoa delako. Eremu horren garapenak lurralde-egoera degradagarriak ekar ditzake paisaiaren aldetik oso hauskorra den ingurune batean.

Subillabide, San José de Los Llanos eta Jundizko industrialdeak, bide-azpiegiturak (A-1, Madril-Hendaia trenbidea eta etorkizuneko AHTa) eta Zadorrako uholde-lautadarekin lotutako espazioarekin bat egin arte zabaldu da. Eremu hori PIBE gisa identifikatu da, ikusmena hobetzeko (*Zadorra ertaina-Santa Katalina*), etorkizuneko Terminal intermodala barne. Jundizko muinoa aldiz ez du integratzen , ikusmen babeserako PIBE bezala ere identifikatua dagoena, eta antolaketa eta kudeaketa ekintzarik behar ez duena.

Ohiko poligonoak dira, horrelako eraikuntzetan ohikoak diren material eta itxurako nabeak dituztenak. Horietan, diseinuan beharrak lehenetsi ziren estetikaren aurretik, eta ikusmen-kalitaterik gabeko nabeak daude, berdeguneak lehenesten ez dituzten irizpide komunik gabekoak. Hori dela eta, Jundizko pabiloi batzuk bertan behera utzi dira eta ez dira berrerabili. Egungo behar teknologikoetara ez egokitzeak eta instalazioen gainbeherak enpresa berriak erakartzeko gaitasuna murrizten du. Bestalde, Subillabidek eta San José de Los Llanosek oraindik zehaztu gabeko lurzoru librea dute, eta aldi baterako eragin negatibo handia du.

Berrantolaketaren helburua da, alde batetik, industriak garatzeko eta merkatu globalean lehiakortasun ahalmena hobetzeko alternatibak bilatzea, eta, bestetik, paisaia hobetzea eta ikusmen integrazioa, gainerako paisaiarekin gutxieneko elkarbizitza-arauak errespetatuz, arreta berezia jarriz biztanle kokaguneen sistemari eta harekin muga egiten duen herri naturalari: Zadorrako uholde-lautadari eta Jundizko muinoari.

Lehenengo helburua, egungo industria-lurzorua hobetzea da eta, hala badagokio, berrerabiltzea, espazioak berrantolatuz, perimetroetan ahalik eta berdegune gehien sartzeko, non, ikuspantailaz gain, azpiegitura berdean integratuko diren. Bigarrena, garapen berrien eraikuntza-tipologiak ordenatzea izango da. Araudiek, kasu askotan, onartu berriak, materialei buruzko xedapenak eta bolumenen osaerari eta antolamenduari buruzko xedapenak jasotzen dituzte, baina erronka diseinu bateratuak bateratzea da, kalitate bisualeko eta erakargarriko lurzoru industriala eskaintzeko eta Lautadako paisaian integratzeko.

Azkenik, espazio libreak izateak, aukera emango du abiadura handiko trenbidearen eta tren arinaren trazadura berriko korridoreak integratzeko, iragazkortasuna ziurtatuz.

DINAMIKAK

Jundizko industrialdea 1970eko hamarkadan hasi zen sortzen, eta gaur egun 675 ha-ko azalera du, Euskal Herriko handiena. A1 proiektuaren (Mendebaldea proiektua) ingurunea hobetzeko ekintzak egin dira, eta 2017an sustatutako Paisaiaren Ekintza Plana garatu da, garai hartan Eusko Jaurlaritzaren Ingurumenaren eta Espazio Publikoaren Saila zena (*Jundizko industrialdearen inguruko Paisaiaren Ekintza Plana, Vitoria-Gasteizko udalerrian).*

Subillabideko poligonoak, 2004an inauguratuak, ia 100 ha-ko azalera du, 61 ha-ko azalera industriala, Jundiz eta Langraiz industrialde estrategikoak batzeko, Arabako Foru Aldundiak kudeatuta Iruña Okako lurzoruan kokatuta nagusiki eta Gasteizko udalerrian. Lurzati libreak ditu.

San José de Los Llanos industrialdea Iruña Okan dago, Arabako Foru Aldundiak kudeatuta. Lurzati libreak ditu.

San Jose de los Llanos industrialdeak hasieran, Subillabide eta atzealdean, Jundiz industrialdea. (http://www.aad.eus/).

GASTEIZKO HEGOALDEKO LAUTADA SARBIDEA (ZADORRAKO KORRIDOREA) O1

EBALUAZIOA

Ahuleziak

- Industria-gune oso ikusgarria, Gasteizko Lautadaren sarrerako korridorean, Zadorrako mehargunea igaro ondoren. Kontraste handia du ibaiaren, mendien eta inguruko nekazaritzaren paisaia naturalarekin, eta inpaktu bisual handia sortzen du. “Conchas de Arganzon” haitzartea zeharkatzen duten bidaiari eta bisitarien eguneroko ikuspegiei eragiten die, Araban sartzeko. Inpaktua, kontraste nabarmenaz gain, pabiloien presentzia desordenatuak eragin du, bolumenei eta tipologiei dagokienez identitate argirik gabe, baita hodi elektrikoen kontzentrazio bereziek ere.
- Dinamika sozioekonomikoei lotutako paisaia.

Mehatxuak

- Degradazioa eta zaharkitzea. Ikusmena hobetzeko inbertsiorik eza, lehentasunezkotzat jotzen ez delako.

Sendotasunak

- Berrantolatzeko ahalmena dute, azalera aprobetxagarria baitute beren inpaktua lehengoratzeko, bai lurzoruak industrialdeen barruan (kaleak, berdeguneak eta Subillabideko poligonoa zeharkatzen duten erreken ureztatzea), bai kanpoaldean, komunikabideen eta poligonoen arteko espazioan, bide horien eta herrien eta Zadorrako ingurunearen artean, bai eta hutsik dauden partzelen berrantolaketa ere.
- Administrazioak eta arabarrek finkatutako hirigintza-irizpide jasangarri eta integratzaileak, bizi-kalitatea hobetzeko ekintzak eskatzen dituztenak.
- Gasteizko Udalak hasitako hobekuntza-jarduerak, Jundizen azpiegitura berdea eta konektibitate ekologikoa hobetzeko, industrialde guztietara eraman daitezkeenak.
- Komunikazio-korridorean, Lautadaren sarrerako atean eta erakusleihoan integratuta.

Aukerak:

- Lurzoru hutsa industrialdean, eta lurzoru urbanizaezin bat eremu osoan.
- Mendebaldea bezalako proiektuak, Gasteizko Udala egiten ari den ingurumena lehengoratzeko proiektua, A-1 errepidearen eta Jundiz, Lermanda eta Ariñez industrialdearen ertzaren artean kokatutako lursail zerrenda bat leheneratzeko, hobekuntza berriak egiteko oinarriak jar ditzakete Subillabiden eta San José de Los Llanosen.
- Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake indarrean dauden HAPOak lurzoruaren berrantolaketan berrikustea, industrialdeen ertzak bisualki hobetzeko asmoz zabalduz edo trukatuz.
- Azpiegitura berdearekin lotutako proiektuek berdeguneak hobetzea bultza dezakete, bertan integratzeko.
- Jardunbide Egokien Eskuliburu bat sortzea, hutsik dagoen lurzoruaren berrantolaketa errazteko eta etorkizuneko pabiloien diseinuari aurre egiteko, ikusmen kalitatea duen eta erakargarria den industria-lurzorua eskain dezaten eta Lautadako paisaian integra dadin.

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA-, KUDEAKETA- ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: espazioa berrantolatzea lurzoru industriala paisaian integratzeko, haren itxura eta pertzepzioa hobetuz. Etorkizuneko garapenetarako paisaia-irizpideak txertatzea, bai paisaian integratzeko, bai PIBE estetika komuna sortzeko.

Ekintza nagusiak:

Jundizko industrialdea hobetzeko ekintzak *Jundizko industrialdearen inguruko Paisaiaren Ekintza Planean zehazten dira* (Gasteizko udalerria). Oro har, eta bereziki Subillabide eta San José de Los Llanos industrialdeetarako, honako ekintza hauek zehaztu dira:

- Industria-lurzoruaren ertzeko eremuak, komunikazio-bideak eta kokalekuak naturalizatzea. Jarduera hori beste eremu batzuetan egin da, Lermandabideako bulebarrean edo biokonposta egiteko plantan, esaterako. Hala ere, azpimarratu behar da natura-lautada ez dela zuhaitz batzuetara mugatzen, baizik eta zuhaixka-geruza txertatzen den espezie autoktono eta mistoen zerrenda irregular batera.
- Elementu naturalak integratzea eta egokitzea, hala nola Mendizorrotz erreka, industrialdeak berrantolatzeko diseinuaren zati gisa.
- Zuhaitz-egitura mistoekin eta zuhaixka-zonekin landareztatzea Subillabide eta San José de Los Llanos industrialdeen eta garraio-azpiegituren arteko espazioa. ADIFen eta Arabako Foru Aldundiko Errepide Sailaren arteko lankidetza sustatzea, paisaia eta akustika integratzeko proiektu bat egiteko, soinu- eta landareak izango dituena. Gainera, PIBE osoan plan bat garatu behar da, egoteko eremu berrien diseinua, lotura ekologikoa eta multzoaren paisaia-integrazioa jasotzen dituena. Landaketen diseinuak haien mantentze txikia lortu behar du, bai eta gailur edo eremu beheratuak sortzeko aukera ere; hau da, integrazioa eta ura biltzea erraztu behar du.
- Estalkietako landarediarako eta eguzki-panelak integratzeko laguntzak sustatzea, klima-aldaketari egokitutako espazio jasangarri bat sortzeko.
- HAPO'ekipamendutzat' kalifikatutako herrien inguruan nekazaritza-lurzoruaren koroa kontserbatzea, paisaia-hesi gisa.
- Hobetzea ezinezkoa den ertzetan, lurzoru periferikoa aztertzea, berrantolatu ahal izateko, zuzkiduratzat sailkatzeko, landareztatze-eremuak edo lurzoru industrialtzat proposatzeko. Azken aukera horrek kontuan har ditzake lurzoru industrialaren eskaerak, industrialdeen inguratzailea hobetzearekin batera, betiere etorkizunean paisaian integratzeko baldintzak betetzen badira eta horiek diseinuaren alderdi garrantzitsuetako bat badira.
- Ertzean kokatutako pabiloien kanpo-diseinurako oinarri teknikoak garatzea. Helburua da jarraitu beharreko diseinu bat ematea sustatzaileari, oraindik gauzatu gabe dauden pabiloien irudi homogeneo eta integratu bat sor dezan, edo, halakorik ezean, izaera komun eta harmonikoa izango duen bat proposa dezan, lerro sinple eta kolore argikoa. HAPOan eraikinen materialak konpontzen ditu, eraikuntzarako baldintzak arautuz. Eraikuntzen tipologia horretako bolumenetarako eta materialetarako baldintza berriak arautu behar dira HAPOen aldaketa puntual baten bidez.
- PIBEren barruan edozein jarduketa diseinatzeko oinarri teknikoak garatzea, paisaian integratutako PIBEen estetika globala zehazteko eta haren ikusmen kalitatea hobetzeko.
- Jundiz-Billodako terminal intermodalaren diseinua baldintzatzea paisaian integratzeko edo Gasteizko sarreraren kalitate bisuala handitzeko erakargarri izateko.

ZADORRA ERDIA-SANTA CATALINA

O2

KOKALEKUA

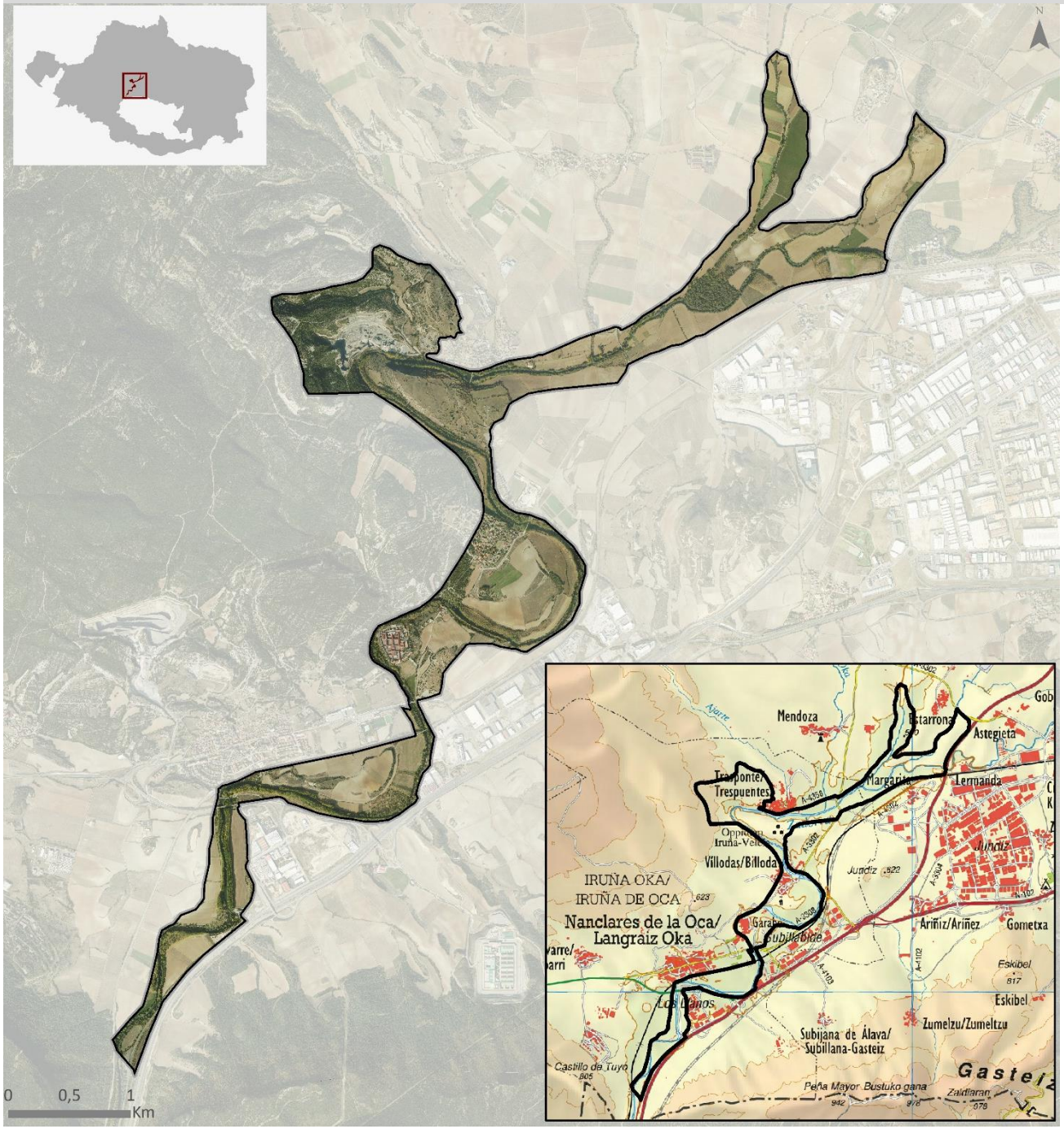

Paisaia honen protagonista Zadorra ibaiaren erdiko ibilbidea da. Gasteizko Eraztun Berdea eta Iruña Oka ingurua lotzen dituen korridorea da, eta hazkunde selektiboko tarteko hiria izateko bokazioa du. Paisaia industrialaren ertzean eta hiri-inguruan dago, eta A-1 errepidearen, Madril-Hendaia trenbidearen eta etorkizuneko AH-Taren arteko komunikazio-korridorea eta aireportua ditu ardatz.

Hainbat osagai kultural lotzen ditu, batzuk hedadura handikoak, Santa Katalina kasu, beste batzuekin batera, hala nola zubiak, telegrafo-dorreak edo aztarnategi historikoak.

Gainera, hobetu daitezkeen eta enklabe osoan batera tratatu daitezkeen inpaktu negatibo larriak ditu.

Horregatik guztiagatik, baterako ekintza-plan bat behar da paisaia antolatzeko, korridore berde eta kulturalaren proposamenarekin, Lautadako biztanleentzako eskaintza zabalduko duena eta eremu funtzionaleko sarrera ikusgarrienetako batean paisaia-erakargarritasuna ekarriko duena.

ZADORRA ERDIA-SANTA CATALINA

O2

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Mugen justifikazioa: "Zadorra curso medio" kokagunetik dator identifikazioa*, Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Bikainen Katalogoko Paisaia Berezi* gisa integratua. Ibaiaren erdiko tartea eta uholde-lautada hartzen ditu, Zadorrako meandro zabalen artean (Billoda, Tresponde/Trespuentes eta Nanclares de la Oca/Langraiz Oka).

Forondako aireportutik ibaian behera hautatu da, antolatzeko, korridore berde gisa funtzionatzen duelako, balio handiko espazioen arteko paisaia, eta osagai kultural garrantzitsuak dituelako. Bestalde, paisaiaren kalitatea kaltetzen duten inpaktu negatiboak eta degradazioak jasaten ditu, eta horiek hobetzeak eta integratzeak paisaiaren balioak osa ditzake.

Karakterizazioa eta baloreak:

Zadorra, Natura 2000 Sarean ZEC gisa identifikatuta dago, eremu horretan meandro handiak eratzen ditu, interes geologikoko puntu gisa identifikatutak, nekazaritzako paisaia eta paisaia eraldatua nagusitzen dituztenak. Ibaiertza degradatuta edo makaldi-sailez ordeztuta edo laborantzarako eraldatuta dauden zatiak ditu; aitzitik, kontserbazio egoera onean dauden zatiak daude.

Santa Katalinako Lorategi Botanikoa, 1.000 espezie baino gehiago dituena, amildegi baten hondoan dagoen izen bereko jauregi-komentuaren aurrietan dago, eta punturik garaienek La Llanadarekin eta PIBE osoarekin dute lotura bisuala. Balio kultural eta natural handikoa da, eta 2003. urtean burututako proiektu batetik sortu zen. Azkorriganan lanean ari den harrobiak muga egiten du espazio horrekin, eta paisaia-balioen kontraste handia eragiten du.

Ibaian behera, meandroek balio kultural handiko espazioak dituzte, hala nola Iruña Veleiako erromatarren aztarnategia eta telegrafo optikoko antzinako dorre karlistak, Vayagüen eta Almoreta, birgaituta, baina ez kokatuta dauden ingurunea. Elementu kulturalak, erromatar eta Erdi Aroko zubiek eta duela mende askoko Zadorraren emari garrantzitsua aprobetxatu duten errota edo zentralek osatzen dituzte.

Inpaktuei dagokienez, Azkorriganako harrobiaz gain, nabarmentzekoak dira Garaboko meandroko degradazioak eta azpiegiturak. Bertan, gainera, kartzela zaharra eta Garaboko urbanizazioa daude, proposatutako antolamenduan sar daitezkeenak, bai eta eguzki-planta fotoboltaiko bat ere, ibaiaren eremu horren paisaiaren balioa gutxitzea dakarrena.

Azkenik, Iruña Okako Udala Zadorra ibaiko Peatonal eta Ziklan Korridore Berdearen Plan Berezia garatzen ari da, bidezidorrak eta natura eta paisaia-elementuak behar bezala babesteko eta antolatzeko.

Azpimarratu beharreko **DINAMIKEN** artean, adierazi behar da Azkorrigana harrobiak, ECALSA (Explotación Canteras Alavesas S.A.) enpresak ustiatuak, ustiapen-baimena berritu zuela 2012an, paisaia osoan eta lurraldean izandako eragin sinergikoak kontuan hartu gabe. Lizentzia horrek lehengoratze-mekanismo egokiak barne hartzen baditu ere, berrikus daitezke, parajearen onura publikoagatik.

Santa Katalinako Lorategi Botanikoa eta Dorrea zaharberritu egin dira azken 20 urteetan. Nekazaritza erabilerari dagokionez, lurzati handiak dira, XX. mendeko partzela herrien kontzentrazioen ondorio, eta aipagarriak dira Zadorraren eskuineko ertzeko baratzeak, Langraiz Okatik ibaian behera, batzuk elementu diskordanteekin, prekarioan dauden aisialdiko baratzeei dagozkienak.

Langraizko espetxe zaharra itxi egin behar dute espetxe berria erabiltzean. Iruña Okaren helburua lurrak udalarenak izatea da.

ZADORRA ERDIA-SANTA CATALINA

O2

EBALUAZIOA

Ahuleziak

- Industria azpiegiturak eta jarduerak garatzea.
- Nekazaritza-erabilera bertan behera uztea eta degradatzea, kalifikazio espedienteen aldean errentagarritasuna galtzeagatik.
- Ikusmen irisgarritasun handiko espazioa, bai eguneroko ikuspegietarako, bai ikusmen-ikuspegietarako, Santa Katalinako ikusleentzat.
- Interesik eza espazioa egokitzeko edo paradigma aldatzeko harrobiak zaharberritzeko eta ibaiertzak egokitzeko, legalki esleitutako ibai espaziotik harago.

Mehatxuak

- Erriberaren eta nekazaritza-espazioaren degradazioa. Nekazaritza eta abeltzaintzako jardueraren intentsitatea handitzea: ureztatzeko azpiegiturak eta eraikin degradatzaileak.
- Santa Katalinako espazioaren sarreran meatze-jardueraren ondorioz paisaia degradatzea.

Indarguneak

- Tarteetan ondo kontserbatutako erriberak.
- Ondare historikoa ibaiaren eragin eremuan biltzea.
- Nekazaritza eta basogintza paisaia, erabilera tradizionaleko zatiekin; mosaiko-eremuak daude, kanalez ureztatuta.
- Neurri batean, Zadorra ibaiaren inguruko Paisaiaren Ekintza Planean jada jasotako proposamena, Iruña Oka parean.
- Hiri-eremuen arteko loturarako udalaz gaindiko espazioa.

Aukerak

- Kultura osagaietan gauzatutako birgaitze-proiektuak.
- Arabako Lautadaren sarrerako atea.
- Araba erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden HAPOen berrikuspena erraztu dezake lurzorua berrantolatzeko, bereziki harrobirako eta meandroetako espaziorako direnak.
- Kartzela zaharra espazioaren intereseko elementu gisa integratzea.
- Landaketak eta laboreak uholdeen aurkako defentsaren zati gisa integratzea

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: antolamenduaren helburua Zadorra eta Santa Katalinaren inguruko espazio bat antolatzea da, korridore berde eta kulturala, Gasteizko Eraztun Berdearekin lotzeko. Helburua da ibaiertzak lehengoratzea eta zenbait espazio egokitzea, kultura taldeen multzoa integratzeko. Harrobiari dagokionez, integrazio proiektua berrikustea, Santa Katalinaren espazio osagarri berri bat sortzera bideratzeko.

Ekintza nagusiak:

- Zadorraren egokitzapena Natura 2000 Sareko Espazio Babestua (ES4120051 - Zadorrako erriberak) kudeatzeko eta kontserbatzeko oinarrizko planaren eta Arabako Lurralde Historikoko bost ibai Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzen dituen martxoaren 17ko 35/2015 Dekretuan jasotako kontserbazio-neurrien arabera.
- Zadorraren gaineko zubiak birgaitzea eta balioestea.
- Santa Katalinara sartzeko bidea berrantolatzea, zuhaitz-lerrokadurak indartuz eta Azkorrigana ustiategirako sarrera ezkutatuz.
- Gasteizko Eraztun Berdearekin Zadorrako ibai-korridorearen bidez lotzen diren ibilbideen multzoa eta Zadorra ibaiko oinezkoentzako eta bizikletentzako korridorearen Plan Berezian proposatutakoak integratzea, kokalekuen eta poligonoen multzoa lotzen duen sare batekin, bai eta A1eko atseden-guneekin eta Jundiz Billodako geltoki intermodalarekin ere, kontuan hartuta.
- Meandroen ingurunea paisaian eta aisialdirako egokitzea, batez ere telegrafo karlisten dorreen eragin-eremua, proposatutako parkeen nukleo neuralgiko gisa.
- Ortuetako azpiegiturak udal-ordenantza bidez antolatzea eta arautzea, bereziki itxiturak, lanabes-etxeak eta biltegiak.
- Interes orokorra dela eta, Azkorrigana ustiategiaren jabetzaren eta lurraldean eskumenak dituzten erakundeen arteko akordio bat sustatzea, integrazio-proiektua berrikusteko eta birdimentsionatzeko, Santa Katalinakoaren eremu osagarri berri bat sortze aldera. Lehenetatze geomorfologikoa teknikoki ezinezkoa bada edo ekonomikoki bideragarria ez bada, badira aurrekari batzuk, harrobi baten egitura oinarri hartuta, berdegune eta lorategi botaniko bihurtu direnak.
- Espetxe zaharraren erabilera eta birgaitze aldaketa sartzea proposatutako multzoaren zati gisa.

N1 KORRIDOREA (AGURAIN/SALVATIERRA) O3

KOKALEKUA

Industria paisaia eta hiri-periferikoa, Galzar, Agurain eta Litutxipi Aguraingo industrialdeak nabarmen direlarik, Aguraingo hegoaldeko muga A-1eko komunikazio korridoreak inguratzen du.

Garapenerako duen espazioa da, paisaia integratzeko irizpideak kontuan hartuta antolatzea gomendatzen dena, batez ere ondoko kokaguneei dagokienez, bide-azpiegituretatik ikuspen handia dagoelako, eguneroko ikuspegi eta ikuspegi kontenplatibo handiko ingurune batean.

Hobetzeko moduko inpaktu negatiboak ditu, baina ez dute lehentasunezko integraziorik behar, nahiz eta kontuan hartu beharko diren etorkizuneko antolamenduetan.

Mugen justifikazioa: A-1 errepidearen inguruan dauden industrialdeak eta inguruko lurzatiak identifikatu dira, eremua berrantolatzeko, ikusmena hobetzeko, Aguraingo sarrera nagusian kokatzeak paisaian duen eragina lehengoratzeko, eta hiribildu historiko horren ikuspegiak ezkutatzeko. Egia da industrialdeek komunikazio bikainak dituztela A-1 autobidearekin eta Madril-Irun trenbidearekin, baina horien eta hiribildu historikoaren artean duten kokapenak sarbideko hiri-paisaia hobetzera bideratutako berrantolaketa eskatzen du.

Galzarreko industrialdea Arabako Foru Aldundiaren Garapen Agentziak sustatzen du. Spirilurko Agurain eta Litutxipi Aguraingo industrialdeak Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen eta Azpiegitura Sailaren menpe daude. Industria-hazkundeaz gain, ezin da baztertu A1 eta A-3020 errepideei lotutako zerbitzu-jarduerak garatzea. Ohiko industrialdeak dira, horrelako eraikuntzetan ohikoak diren material eta itxurako nabeak dituztenak. Horietan, diseinuan beharrak lehenetsi ziren estetikaren aurretik, eta ikusmen-kalitaterik gabeko nabeak daude, irizpide komunik eta berdegunerik gabekoak. Oraindik zehaztu gabeko lurzoru librea du, bai eta paisaia-balioa duten osagaiak eta komunikazio-bideen, hirigunearen eta pabiloien arteko espazioa ere, bisualki ingurune atseginagoa antolatzeko.

N1 KORRIDOREA (AGURAIN/SALVATIERRA) O3

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Galzarreko Industrialdea (www.aad.eus).

Agurraineko Industrialdea (www. sprilur.spri.eus).

Litutxipi-Agurraineko Industrialdea (www. sprilur.spri.eus).

Ahuleziak

- Industria-gune oso ikusgaia da, Agurain ikustea eragozten duena. Industriaren atzean ezkutatzen du, eta, elkarren artean, biztanleen eguneroko ikuspegi nagusietako bat osatzen du.
- Dinamika sozioekonomikoei lotutako paisaia

Mehatxuak

- Degradazioa eta zaharkitzea. Ikusmena hobetzeko inbertsiorik eza, lehentasunezkotzat jotzen ez delako.

Indarguneak

- Berrantolatzeko ahalmena dute, azalera aprobetxagarria baitute beren inpaktua lehengoratzeko, bai lurzoruak industrialdearen barruan (kaleak, berdeguneak eta Subillabideko industrialdea zeharkatzen duten erreken ureztatzea), bai kanpoan.
- Komunikazio-korridorean, Lautadaren sarrerako atean eta haren erakusleihoan integratuta.

Aukerak:

- Lurzoru hutsa industrialdeetan, eta lurzoru urbanizaezin bat eremu osoan.
- Araba Erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden HAPOen berrikuspena erraztu dezake, lurzoruaren berrantolaketari begira, industrialdeen ertzak hobeto ikusteko asmoz zabalduz edo trukatuz.
- Azpiegitura berdearekin lotutako proiektuek berdeguneak hobetzea bultza dezakete, bertan integratzeko.
- Jardunbide Egokien Eskuliburu bat sortzea, hutsik dagoen lurzoruaren berrantolaketa errazteko eta etorkizuneko pabiloien diseinuari aurre egiteko, kalitate bisualeko eta erakargarriko industria-lurzorua eskain dezaten eta Lautadako paisaian integra dadin.

N1 KORRIDOREA (AGURAIN/SALVATIERRA) O3

EBALUAZIOA

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA-, KUDEAKETA- ETA JARRAIPEN-PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: Espazioa berrantolatzea lurzoru industriala paisaian integratzeko, haren itxura eta pertzepzioa hobetuz. Etorkizuneko garapenetarako paisaia-irizpideak txertatzea, bai paisaian integratzeko, bai PIBEen estetika komuna sortzeko.

Ekintza nagusiak:

- Industria lurzoruaren ertzeko eremuak, komunikazio-bideak eta kokalekuak naturalizatzea. Azpimarratu behar da naturalizazioa ez dela zuhaitzak jartzea, bazik eta espezie autoktono eta mistoen zerrenda irregular bat non zuhaixka-geruza txertatzen den.

  Zuhaitz-egitura mistoekin eta zuhaixka-eremuekin haztea industrialdearen faseen eta garraio-azpiegituren arteko espazioa. Administrazio eskudunen arteko lankidetza sustatzea, paisaian eta akustikan integratzeko proiektu bat egiteko, soinu eta landare pantailak kontuan hartuta. PIBE osoan plan bat garatu behar da, egoteko eremu berrien diseinua, elkarlotura ekologikoa eta multzoaren paisaia-integrazioa jasoko dituena. Landaketak diseinatzean, kontuan hartu behar da landaketak gutxi mantentzen direla, eta gailurrak edo eremu txikituak sortzeko aukera dagoela, integrazioa errazteko eta ura hartzeko.

- Industrialdeen berrantolaketaren diseinuan, industria-eremua zeharkatzen duen Donejakue Bidea integratzea.

- Estalkietako landaretzarako eta eguzki-panelak integratzeko laguntzak sustatzea, espazio jasangarria, integratua eta klima-aldaketara egokitua sortzeko.

- Inguruko nekazaritza-lurren koroa kontserbatzea, paisaia-hesi gisa.

- Hobetzea ezinezkoa den ertzetan, lurzoru periferikoa aztertzea, ahal den neurrian berrantolatzeko, zuzkiduratzat sailkatzeko, landareztatzeko eremuak edo lurzoru industrialtzat proposatzeko. Azken aukera horrek lurzoru industrialaren etorkizuneko eskariari erantzun diezaioke, eta, aldi berean, industrialdeen ingurua hobetu dezake, betiere etorkizuneko garapenean paisaian integratzeko baldintzak betetzen badira eta horiek diseinuaren alderdi garrantzitsuetako bat badira.

- Ertzean kokatutako pabiloien kanpo-diseinurako oinarri teknikoak garatzea. Helburua da jarraitu beharreko diseinu bat ematea sustatzaileari, oraindik gauzatu gabe dauden pabiloien irudi homogeneo eta integratu bat sor dezan, edo, halakorik ezean, izaera komun eta harmonikoa izango duen bat proposa dezan, lerro sinple eta kolore argikoa. Beharrezkoa da eraikin-tipologiako bolumenetarako eta materialetarako baldintza berriak arautzea, Agurain/Aguraingo HAPOen aldaketa puntual baten bidez.

- PIBEen barruan edozein jarduketa diseinatzeko oinarri teknikoak garatzea, paisaian integratutako PIBEen estetika globala zehazteko eta haren ikusmen kalitatea hobetzeko.

N1KORRIDOREA (SAN MILLÁN/DONEMILIAGA) O4

KOKALEKUA

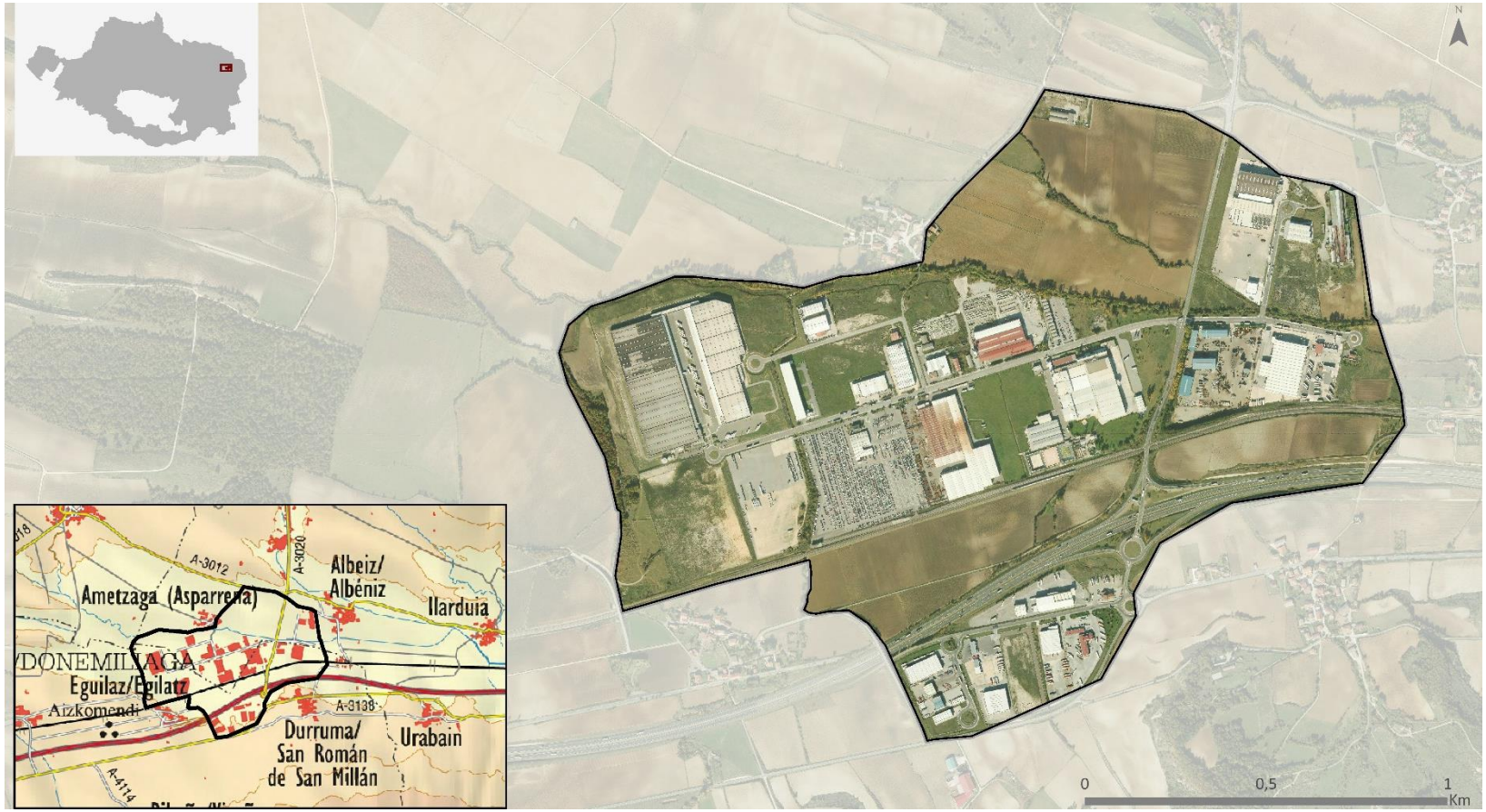

Industriako eta hiri-inguruko paisaia, Asparrena-Donemiliango industrialdeak protagonista dena, A-1 errepideko komunitate-korridoreak artikulatua, San Millán/Donemiliaga eta Asparrena guneekin mugakidea.

Garapenerako lekua duen espazioa da, eta paisaia integratzeko irizpideak kontuan hartuta antolatzea gomendatzen da, batez ere inguruko kokalekuetara begiratuz, bideazpiegituretatik ikuspen handia dagoelako, eguneroko ikuspen eta ikuspen handiko ingurune batean, Nafarroatik Arabara sartzeko atean.

Hobetzeko moduko inpaktu negatiboak ditu, baina ez dute behar lehentasunezko integraziorik, nahiz eta kontuan hartu beharko diren etorkizuneko antolamenduetan.

Mugen justifikazioa: A-1 errepidearen inguruan dauden industrialdeak eta inguruko partzelak identifikatu dira, ikusmena hobetzeko espazioa berrantolatzeko helburuarekin. Asparrena-Donemiliaga industrialdea foru-ekimen publikokoa da, eta Asparrenan eta Donemiliagan gauzatzen da, bi Plan Partzial garatuz (lehen fasea 1976an eta bigarrena 2002an), eta bi betetze unitate sortu dira, bata bestetik fisikoki bereizita. Industria-hazkundeaz gain, ezin da baztertu A1 errepideari eta A-3020 errepideari lotutako zerbitzu-jardueren banaketa.

Ohiko industrialdea, horrelako eraikuntzetan ohikoak diren material eta itxurako nabeak dituena. Bertan, diseinuan beharrak lehenetsi ziren estetikaren aurretik, eta ikusmen-kalitaterik, irizpide komunik eta berdegunerik gabeko nabeak daude. Oraindik zehaztu gabeko lurzoru librea du, baita paisaia-balioa duten osagaiak ere; Ametzaga errekak, esaterako, ingurune atseginagoa antola dezake, bisualki.

N1KORRIDOREA (SAN MILLÁN/DONEMILIAGA) O4

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Asparrena-San Millán industrialdea (www.aad.eus).

Asparrena-San Millán Industrialdea (egilea: Basotxerri).

Ahuleziak

- Industria-gune oso ikusgarria, Dulantzi Aguraingo Lautadaren sarrerako korridorean, Arakil-Araia urtegia Nafarroan igaro ondoren. Mendietako kareharrizko malkarrak eta nekazaritza eta abeltzaintzako mosaikoa protagonista dituen paisaia natural batean txertatzen da, eta kontraste handia eta inpaktu bisuala eragiten ditu. Pertsona askoren eguneroko ikuspegiei eragiten die, baita Nafarroatik Arabara doazen bidaiarien ikuspegi kontenplatiboei ere.
- Dinamika sozioekonomikoei lotutako paisaia.

Mehatxuak

- Degradazioa eta zaharkitzea. Ikusmena hobetzeko inbertsiorik eza, lehentasunezkotzat jotzen ez delako.

Indarguneak

- Berrantolatzeko ahalmena dute, azalera aprobetxagarria baitute beren inpaktua lehengoratzeko, bai lurzoruagatik industrialdearen barruan (kaleak, berdeguneak eta poligonoa zeharkatzen duten errekak leheneratzea), bai kanpoan.
- Komunikazio-korridore batean, Lautadaren sarrerako atean eta haren erakusleihoan integratuta.

Aukerak

- Lurzoru hutsa industrialdeetan, eta lurzoru urbanizaezin bat eremu osoan.
- Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake indarrean dauden HAPOak berrikustea, lurzorua berrantolatzeko, industrialdeen ertzak bisualki hobetzeko asmoz zabalduz edo trukatuz.
- Azpiegitura berdearekin lotutako proiektuek berdeguneak hobetzea bultza dezakete, bertan integratzeko.
- Jardunbide Egokien Eskuliburu bat sortzea, hutsik dagoen lurzoruaren berrantolaketa errazteko eta etorkizuneko pabiloien diseinuari aurre egiteko, kalitate bisualeko eta erakargarriko industria-lurzorua eskain dezaten eta Lautadako paisaian integra dadin.

N1KORRIDOREA (SAN MILLÁN/DONEMILIAGA) O4

EBALUAZIOA:

PAISAIAREN KALITATE-HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: espazioa berrantolatzea lurzoru industriala paisaian integratzeko, haren itxura eta pertzepzioa hobetuz. Etorkizuneko garapenetarako paisaia-irizpideak txertatzea, bai paisaian integratzeko, bai PIBEen estetika komuna sortzeko.

Ekintza nagusiak:

- Industria lurzoruaren ertzeko eremuak, komunikazio-bideak eta kokalekuak naturalizatzea. Azpimarratu behar da naturalizazioa ez dela zuhaitz segida bat, espezie autoktono eta mistoen zerrenda irregular bat baizik, non zuhaixka geruza txertatzen den.
- Elementu naturalak integratzea eta egokitzea, hala nola Ametzaga erreka, industrialdeen berrantolaketa diseinuaren zati gisa.
- Industrialdeen faseen eta garraio-azpiegituren arteko espazioa zuhaitz egitura mistoekin eta zuhaixka eremuekin birlandatzea. Administrazio eskudunen arteko lankidetza sustatzea, paisaian eta akustikan integratzeko proiektu bat egiteko, soinu eta landare pantailak kontuan hartuta. PIBE osoan plan bat garatu behar da, egoteko eremu berrien diseinua, elkarlotura ekologikoa eta multzoaren paisaia integrazioa jasoko dituena. Landaketak diseinatzean, kontuan hartu behar da landaketak mantenua txikia izatea, eta gailurrak edo eremu txikituak sortzeko aukera dagoela, integrazioa errazteko eta ura hartzeko.
- Estalkietako landaretzako eta eguzki-panelak integratzeko laguntzak sustatzea, klima-aldaketari egokitutako espazio jasangarri bat sortzeko.
- Nekazaritza-lurzoruaren koroa paisaia hesi gisa kontserbatzea.
- Hobetzea ezinezkoa den ertzetan, lurzoru periferikoa aztertzea, ahal den neurrian berrantolatzeko, zuzkidura-lurzoru gisa sailkatzeko, landareztatze eremuak edo lurzoru industrial gisa proposatzeko. Azken aukera horrek industria-lurzoruaren eskaerei erantzun diezaieke, industrialdeen inguratzailea hobetzearekin batera, baldin eta etorkizunean paisaian integratzeko baldintzak betetzen badira eta horiek diseinuaren alderdi garrantzitsuetako bat badira.
- Ertzean kokatutako pabiloien kanpo diseinurako oinarri teknikoak garatzea. Helburua da jarraitu beharreko diseinu bat ematea sustatzaileari, oraindik gauzatu gabe dauden pabiloien irudi homogeneo eta integratu bat sor dezan, edo, halakorik ezean, izaera komun eta harmonikoa izango duen bat proposa dezan, lerro sinple eta kolore argikoa. Beharrezkoa da eraikin tipologiako bolumenetarako eta materialetarako baldintza berriak arautzea, Asparrena eta Donemiliagako HAPOen aldaketa puntual baten bidez.
- PIBEen barruan edozein jarduketa diseinatzeko oinarri teknikoak garatzea, paisaian integratutako PIBEen estetika globala zehazteko eta haren ikusmen kalitatea hobetzeko.

ARABA ERDIALDERAKO SARBIDEA MIRANDA DE EBROTIK O5

KOKALEKUA

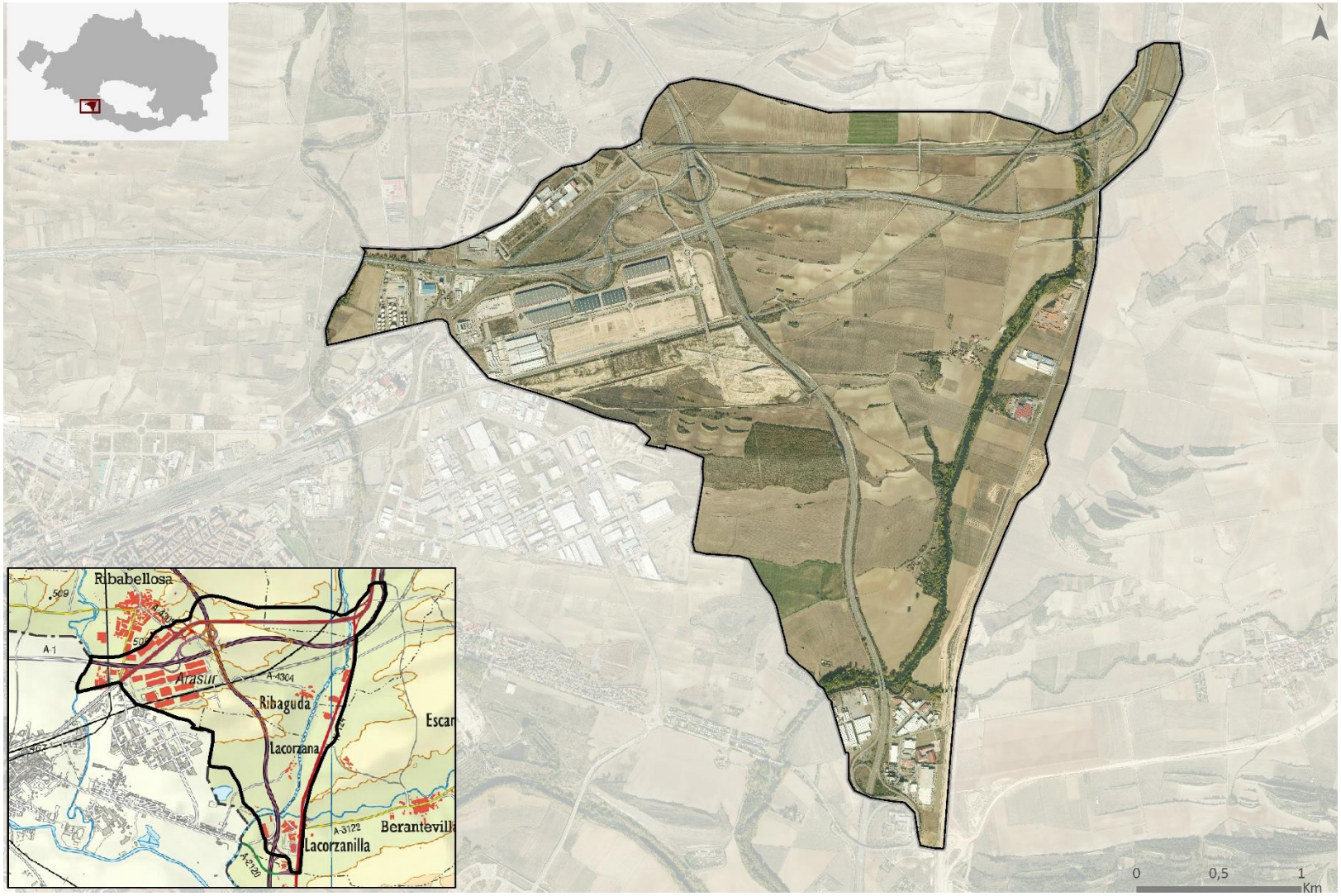

Industriako eta hiri inguruko paisaia, AP 1 eta AP 68 autobideetako eta A1 autobideko komunikabideetako kokalekuen korapiloak protagonista direla, Araba Burgosekin mugan. Arasur industrialdeak protagonizatutako industria-garapen potentzialeko zona bat da, Miranda del Ebroko Baia industrialdearekin zuzenean muga egiten duena. Garapen-prozesuan dagoen espazioa da, paisaia-hauskortasun handikoa eta sozioekonomiko konplexua den ingurunea. Autonomia-erkidegoen arteko trantsizio-eremu batean kokatuta.

Hobetzeko moduko inpaktu negatiboak ditu. Horien artean, Ekain eguzki parke fotoboltaikoak 55 hektarea eta 67.000 panel ditu.

Ikusmen-aukera handienetako bat du, baina nolabaiteko berezitasuna ematen dioten, euskal lurraldeetara edo Frantziara EAE zeharkatuz joaten diren bidaiarien eguneroko ikuspegien parte baitira.

Mugen justifikazioa: Kokapen estrategikoa, Iberiar penintsulako industria eremu nagusietako batean. Arasur sozietate publiko-pribatua da, eta Arabako Foru Aldundiaren, Eusko Jaurlaritzaren eta Erriberabeitiko Udalaren partaidetza du. Espainiako iparraldeko erreferentziako industria eta logistika-parkea, kargak Iberiar Penintsulan eta Europan banatzeko, bai eta Gasteizko nazioarteko aireportuko eta Bilbo, Pasaia eta Santanderko portuetako jarduera logistikoei laguntzeko eremu garrantzitsu bat ere.

Paisaia intereseko eremua, ez gaur egun duen paisaiagatik, baizik eta etorkizun hurbilean izan dezakeen paisaiagatik. Oraindik zehaztu gabeko lurzoru librea du, bai eta paisaia balioa duten osagaiak ere, eta horien bidez ingurune atseginagoa eratu daiteke, bisualki.

ARABA ERDIALDERAKO SARBIDEA MIRANDA DE EBROTIK

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Arasurreko Industrialdea.

Ekain eguzki parke fotoboltaikoa

Plataforma logistikoko trenbide-sarea

Komunikazio-sarea

Ahuleziak

- Horrelako eraikuntzetan ohikoak diren material eta itxurako nabeen eskala handiko garapen logistikoa, ohiko diseinu irizpideekin, non diseinuan beharrak lehenetsi ziren estetikaren aurretik.
- Ikusmen handiko industria-espazioa, EAEra sartzeko korridorean, Ebro ibarreko Pankorboko harkaitza zeharkatu ondoren (*Zadorrarekin eta Ihudarekin bat egiten du).* Pertsona askoren eguneroko ikuspegiei eragiten die.
- EAE osoko dinamika sozioekonomikoei lotutako paisaia.

Mehatxuak

- Aipatutako PIBEen plangintza fisiko bateratua kontuan hartu gabe sustatzea eta garatzea, industria-izaerako espazio handi bat sortuz paisaia balio handiko ingurune batean.

Indarguneak

- Berrantolatzeko potentzialtasuna dute, azalera aprobetxagarria baitute, lurzoruak industrialdeetan (kaleak, berdeguneak eta, batez ere, Zadorra ibaiaren erribera) duen inpaktua lehengoratzeko.

Aukerak

- Lurzoru hutsa industrialdeetan, eta lurzoru urbanizaezin bat eremu osoan dago.
- Araba erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden HAPOen berrikuspena erraztu dezake lurzorua berrantolatzeko, industrialdeen ertzak hobeto ikusteko asmoz zabalduz edo trukatuz.
- Azpiegitura berdearekin lotutako proiektuek berdeguneak hobetzea bultza dezakete, bertan integratzeko.
- Jardunbide Egokien Eskuliburu bat sortzea, hutsik dagoen lurzoruaren berrantolaketa errazteko eta etorkizuneko pabiloien diseinuari aurre egiteko, kalitate bisualeko eta erakargarriko industria-lurzorua eskain dezaten eta Lautadako paisaian integra dadin.

ARABA ERDIALDERAKO SARBIDEA MIRANDA DE EBROTIK O5

EBALUAZIOA

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

PKH zuzendaria: espazioa berrantolatzea lurzoru logistikoa paisaian integratzeko, haren itxura eta pertzepzioa hobetuz. Etorkizuneko garapenetarako paisaia-irizpideak txertatzea (terminal intermodala), bai paisaian integratzeko, bai PIBEen elkarrekiko estetika sortzeko. Ikus-integrazioko irizpideak kontuan hartuta berrantolatzea gomendatzen da, eta, bereziki, kokapen estrategikoagatik jarduketa berriak sustatzen badira, garapen berrien antolamenduak paisaia osoa kontuan hartzea eta paisaia hondatzen duten jarduerak kokatzea saihestea.

Ekintza nagusiak:

- Landaredun ertz inguru bat sortzea, 'Eraztun berde' gisa, espazioaren integrazioa errazteko eta paisaia eta ingurumen baldintzak hobetzeko, non Zadorra diseinuaren zati gisa sartuko den. Zuhaitz-formazio mistoekin eta zuhaixken eremuekin landareztatzea industrialdeen faseen eta garraio-azpiegituren arteko espazioa. Kudeaketan eskumena duten administrazioen parte-hartzea eta lankidetza eskatzen du, PIBE osoan plan bat garatzeko. Plan horretan, egoteko eremu berrien diseinua, lotura ekologikoa eta multzoaren paisaia integrazioa jasotzen dira. Landaketen diseinuak kontuan hartu behar ditu horien mantentze txikia eta kabaloi edo eremu beheratuak sortzeko aukera, integrazioa errazteko eta ura hartzeko.
- Estalkietako landaretzarako eta eguzki-panelak integratzeko laguntzak sustatzea, klima-aldaketari egokitutako espazio jasangarri bat sortzeko.
- Nekazaritza-lurzoruaren koroa paisaia-hesi gisa kontserbatzea.
- Hobetzea ezinezkoa den ertzetan, lurzoru periferikoa aztertzea, ahal den neurrian berrantolatzeko, zuzkiduratzat sailkatzeko, landareztatzeko guneak edo lurzoru industrialtzat proposatzeko. Azken aukera horrek industria lurzoruaren etorkizuneko eskaerari erantzun diezaioke, industrialdeen hobetzearekin batera, baldin eta etorkizunean paisaian integratzeko baldintzak betetzen badira eta horiek diseinuaren alderdi garrantzitsuetako bat badira.
- Ertzean kokatutako pabiloien kanpo diseinurako oinarri teknikoak garatzea. Helburua da jarraitu beharreko diseinu bat ematea sustatzaileari, oraindik gauzatu gabe dauden pabiloien irudi homogeneo eta integratu bat sor dezan, edo, halakorik ezean, izaera komun eta harmonikoa izango duen bat proposa dezan, lerro sinple eta kolore argikoa.
- PIBEen barruan edozein jarduketa diseinatzeko oinarri teknikoak garatzea, paisaian integratutako PIBEen estetika globala zehazteko eta haren ikusmen kalitatea hobetzeko.

GASTEIZKO MENDIAK/MONTES DE VITORIA BARGA DE ITURRIETA ETA ENTZIA

P2

KOKALEKUA

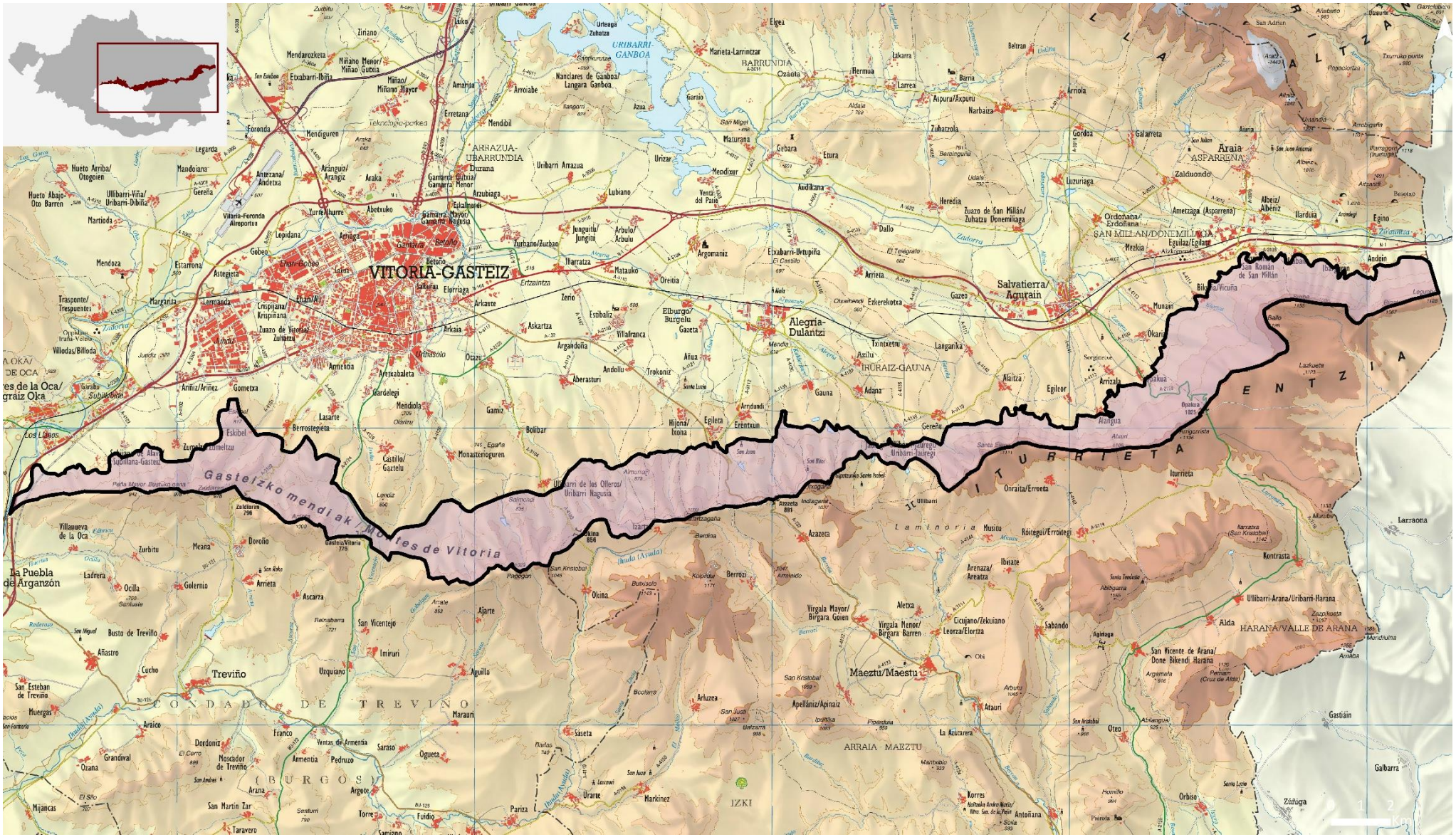
VITORIA-GASTEIZ
Gasteizko mendiak/Montes de Vitoria
ITURRIETA
ENTZIA
LLANADA ALTA
Salvatierra/Agurain
Alegria-Dulantzi
IRURAIZ-GAUNA
SAN MILLAN/DONEMILIAGA
ASPARRENA
BARRUNDIA
ARRAZUA-UBARRUNDIA
URIBARRI-GANBOA
Lautada
Treviño
CONDADO DE TREVIÑO
(BURGOS)
ARRAIA MAEZTU
Maeztu/Maestu
HARANA/VALLE DE ARANA
IZKI
La Puebla de Arganzón
Villanueva de la Oca
Larraona
Galbarra
Zúñiga
Orbiso
Gastiain
Kontrasta
Iturrieta
Onraita/Erroeta
Salinas de Añana
Peñacerrada
Bilar
Ullibarri-Arana/Uribarri-Harana
San Vicente de Arana/Done Bikendi Harana
Alda
Ibisate
Arenaza/Areatza
Virgala Mayor/Birgara Goien
Virgala Menor/Birgara Barren
Cicujano/Zekuiano
Leorza/Elortza
Sabando
Apellaniz/Apinaiz
Atauri
La Azucarera
Korres
Antoñana
Markinez
Urarte
Fuidio
Pariza
Torre
Argote
Oteo
Aguillo
Uzquiano
Franco
Saraso
Oguieta
Ventas de Armentia
Pedruzo
Armentia
Dordoniz
Moscador de Treviño
Grandival
Orana
Mijancas
San Martin Zar
Taravero
Muergas
San Esteban de Treviño
Busto de Treviño
Añastro
Cucho
Golermio
Ocilla
Ladrera
Zurbitu
Meana
Doroño
Arrieta
Ascarza
San Vicentejo
Imiruri
Ajarte
Okina
Berrozi
Piedegan
Arrieta
Ilarduia
Egino
Andoin
Bikuña/Vicuña
Munain
Okari
Alaitza
Egileor
Arrizala
Alangua
Gereñu
Langarika
Gauna
Adana
Trokoniz
Aberasturi
Andollu
Aiua
Hijona/Ixona
Egileta
Erentxun
Arrieta
Gazeo
Erkerekotxa
Otxaiteaga
Dallo
Argomaniz
Exabarri-Urtupiña
Mendixur
Venta del Pozo
Maturana
Urizar
Lubiano
Kudikana
Etura
Gebara
Elgea
Marieta-Larrinzar
Ozaeta
Garaio
Aldaia
Zuhatzola
Hermua
Larrea
Aspura/Axpuru
Narbaiza
Barria
Lakarra
Beltran
Arriola
Gordoa
Galarreta
Luzuriaga
Zalduondo
Heredia
Zuazo de San Millán/Zuhatzu Donemiliaga
Ordoñana/Erdoñana
Ametzaga (Asparrena)
Albeiz/Abéniz
Mezkia
Eguilaz/Egilaz
Zurbano/Zurban
Junguitu/Jungitu
Arbulo/Arbulu
Ilarratza
Matauko
Oreitia
Elburgo/Burgelu
Gazeta
Estibaliz
Villafranca
Askartza
Argandoña
Arkaute
Zerio
Elorriaga
Betoño
Gamarra Mayor/Gamarra Nagusia
Gamarra Menor/Gamarra Txikia
Abetxuko
Lopidana
Gobeo
Estarrona
Mendoza
Margarita
Lermanda
Crispijana/Krispiñana
Zuazo de Vitoria/Zuhatza
Ali
Elorriaga
Arkaia
Otazu
Ortadozo
Armentia
Ayetxabalete
Gardelegi
Mendiola
Olaritu
Gamiz
Bolibar
Berrostegieta
Lasarte
Castillo/Gaztelu
Monasterioguren
Eskibel
Zumelta/Zumeltzu
Ariñiz/Ariñez
Gometxa
Subijana/Zubiana
Los Llanos
Garaio
Hueto Arriba/Otogoien
Hueto Abajo/Oto Barren
Ullibarri-Viña/Uribarri-Dibiña
Martioda
Mandoiana
Gereña
Legarda
Antezana/Andetxa
Aranguiz/Arangiz
Foronda
Vitoria-Foronda Aireportua
Mendiguren
Ziriano
Mendarozketa
Eixabarri-Ibiña
Miñano Menor/Miñao Gutxia
Miñao/Miñano Mayor
Amarita
Erretana
Mendibil
Arroiabe
Nanclares de Ganboa/Langara Ganboa
Urteaga
Zuhatza
Luko
Ilarratza
Uribarri Arrazua
Arzubiaga
Estanda
Eguilaz/Egilaz
Andoin
Ilarduia
Egino
Albeiz/Abéniz
Ilarduia
Zalduondo
Araia
Asparrena
Ametzaga (Asparrena)
Ordoñana/Erdoñana
Luzuriaga
Zuazo de San Millán/Zuhatzu Donemiliaga
Heredia
Kudikana
Etura
Gebara
Elgea
Marieta-Larrinzar
Ozaeta
Garaio
Aldaia
Zuhatzola
Hermua
Larrea
Aspura/Axpuru
Narbaiza
Barria
Lakarra
Beltran
Arriola
Gordoa
Galarreta
Aiarra
Arrabigaña
Ilarragorri (Ilarratza)
Albeiz
Ilarduia
Egino
Andoin
Bikuña/Vicuña
Munain
Okari
Alaitza
Egileor
Arrizala
Alangua
Gereñu
Langarika
Gauna
Adana
Trokoniz
Aberasturi
Andollu
Aiua
Hijona/Ixona
Egileta
Erentxun
Arrieta
Gazeo
Erkerekotxa
Otxaiteaga
Dallo
Argomaniz
Exabarri-Urtupiña
Mendixur
Venta del Pozo
Maturana
Urizar
Lubiano
Kudikana
Etura
Gebara
Elgea
Marieta-Larrinzar
Ozaeta
Garaio
Aldaia
Zuhatzola
Hermua
Larrea
Aspura/Axpuru
Narbaiza
Barria
Lakarra
Beltran
Arriola
Gordoa
Galarreta
Luzuriaga
Zalduondo
Heredia
Zuazo de San Millán/Zuhatzu Donemiliaga
Ordoñana/Erdoñana
Ametzaga (Asparrena)
Albeiz/Abéni

GASTEIZKO MENDIAK/MONTES DE VITORIA BARGA DE ITURRIETA ETA ENTZIA

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Unitateen fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei dagokienez, unitateen izaerari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua, PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaiaren babesari begira.

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, eremu funtzional osoaren izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikaziokoak edo bestelakoak).

Indarguneak Neurri batean, Paisaia Berezi gisa identifikatuta dago (Arabako Lurralde Historikoko paisaia berezien eta nabarmenen katalogoa), eta onespen-izapidean dago parke natural gisa katalogatzea.

Aukerak: Arabako Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake habitatak babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

Naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia inpakturik ez eragiteko baldintzapean jartzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaian integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

• Hegoaldeko mugatik gorako altuera handiko azpiegiturak instalatzeak PIBE honen babesarekin saihestu nahi denaren antzeko inpaktu bisuala eragin dezake. Hori dela eta, paisaia-integrazioari buruzko azterlanekin batera ikus-azterlan osoak egitea gomendatzen da, ikus-eraginik ez izatea bermatzeko.

URIBARRI-GANBOA

P3

KOKALEKUA

Ur-paisaia, Zadorrako sistemaren urtegiari lotua, Urrunaga eta *Uribarri Ganboa* unitatearen bi kokaguneetako bat da.

Sega- larreetarako erabiltzen diren nekazaritzako eta abeltzaintzako lursailen ur xafla eta mosaikoa ditu ezaugarri. Laboreekin eta ur masekin batera, ondo kontserbatutako biztanlegune txikiak daude. Eremu Funtzionaleko espazio garrantzitsua da, Arabako biztanle guztientzat, beren kulturaren eta nortasunaren zati gisa, eta herrialderik baloratuenetako bat da. Paisaia bikain gisa identifikatua (Zadorrako sistemaren urtegia), zeinaren mugak unitate barruko ikus-afekzioko irizpideekin berrikusi baitira.

Azalera: 1752 ha.
Udalerria:

Arratzua-Ubarrundia	55,7%
Barrundia	24,3%
Elburgo / Burgelu	20,0%

URIBARRI-GANBOA

P3

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Arabako biztanleek gehien erabiltzen duten guneetako bat da: aisialdirako eta olgetarako gunea. Horietan, Landa eta Garayo hondartzak nabarmentzen dira. Urtegiaren isatsak, ertzek eta ur xaflak balio ekologiko handia dute, Gorbeia eta Aizkorri-Aratz parke Naturalen arteko lotura handia delako. Landazabalak, paisaia-balio handia duten Mendizabalgo Dehesa bezalako zuhaitz leunduen unaden irudikapen nabariak ditu. Bide berdeek eta GRak.

Paisai multzoak paisaia eta ondare-balioa du, eta potentzial handia du gizarte, jolas eta kirol-erabilerarako; beraz, komeni da PIBE gisa identifikatzea. Kokagunearen mugaketa urtegiaren ikus-harremanetan oinarritu da, etorkizunean garatzen den edozein jarduera zeharka ebaluatzeko baterako kudeaketa-espazio gisa, paisaian integratzen dela bermatzeko.

Ahuleziak:

- Oso ondo komunikatuta, Gasteiztik gertu. Egoera horrek biztanleria dinamika errazten du, eta lurralde-gatazkaren iturri izan daiteke, PIBEen izaera eta balioak errespetatzen ez dituzten inbertsioak erakar baititzake.
- Ur-xafla egonkorrak kirol eta aisialdi-instalazioak aurkitzen laguntzen du, eta instalazio horien diseinuak ez du paisaia errespetatzen.

Mehatxuak:

- Paisaia berriak sortzea, eremu honetako arkitekturan jarraitu diren kanon tradizionaletatik urrun.
- Hiri-hazkunde posiblea, tipologia berriak sartzea.
- Izaera turistikoko urbanizazioak garatzea.
- Azpiegitura zirraragarriak garatzea.

Indarguneak:

- Oso ondo komunikatuta, Gasteiztik gertu. Mehatxua izan daitekeen aurrean alderdi hori indartsua izan daiteke paisaiarekiko errespetuzko jarduera jasangarriak sustatzeko.
- Ondo kudeatuta, herritar berriak erakartzeko gunea izan daiteke.

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea.

Udalaz gaindiko plan bat sustatzea, eman daitezkeen garapen berriak integratzea ahalbidetuko duten paisaia-irizpideak ezartzeko, jolas eta kirol espazio bat sortzea planteatuz gero. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, sorkuntza "iraunkorra" izatea. Gomendatzen da Plan Partzial, Urbanizazio Proiektu edo hirigintza-lizentzia behar duten jarduketa orori paisaia integrazioko azterlanak egitea, paisaia-unitatearen eta, bereziki, PIBEen azterketa eremuarekin.

Kontuan hartu beharko dira paisaia-katalogoaren ondorioak eta gomendioak, azterketa eremuan eragindako paisaia unitateen multzoa edo sartu beharreko elementu edo osagai berriak identifikatu, ezaugarritu eta ebaluatzeari dagokionez, bai eta 4. dokumentuan paisaian integratzeko emandako gomendioak ere.

Nabarmendu behar da Ganboa Langraizko Paisaiaren Ekintza Plana garatu dela, eremuaren barruan, eta zenbait gomendio jarraitzen direla.

Ekintza nagusiak

- Lurzati sistema babestea eta haren mugak osatzen dituzten osagaiak kontserbatzea dakarten arau esparruak aldatzea. Lurzoru urbanizaezin ('babeseko lurzoru urbanizaezina') gisa mugatzea gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztiak babestea gomendatzen da.

  Edozein jarduera berri oharkabean igaro beharko litzateke ohiko eraikuntza osagaien artean, eta formak eta egiturak aldian-aldian errepikatzea saihestu beharko litzateke.

- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan lotesleak izango direnak. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.

- Honako hauek dira paisaia babesteko eta kudeatzeko ekintzak eskatzen dituzten **paisaia kontserbatzeko eta balioesteko** formulatutako PKH erabakigarrienak:

  - Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da, baita ibaiertzak eta ur-xaflak ere.

  - Ikusmen-hauskortasun handia dutelako mugatutako kokaguneak kontserbatzea.

.

Kalitate ekologikoko eta paisaia kalitateko nekazaritza erabileraren kontserbazioa sustatzea, bai eta haren hobekuntza paisajistikoa, ekologikoa eta funtzionala ere.

- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizional eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatearen hazkunde-praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.

- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate maila handiagoa lortzearen arabera.

- Neurriak ezartzea paisaiaren aldetik egokitzeko nekazaritza eta abeltzaintzako jardunbideak teknologia berrietara eta errentagarritasuna hobetzera bideratutako ekintzak, klima-aldaketara egokitzeko kudeaketa egiteko.

- Lurzatien banaketa fisikoak sustatzea itxitura tradizionalen bidez (heskai naturalak sortzea), helburu hirukoitzarekin: paisaia hobetzea, abeltzaintzako kargak arautzea, dauden baliabideen artzaintza orekatua bilatuz, bazkatutako azaleren kontrol eraginkorra lortzeko eta biodibertsitatea hobetzeko.

PUan eraikitako paisaiarako formulatutako PKH erabakigarrienak honako hauek dira:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta **landa-guneen** ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat badago.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa-gunearen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik, eraiki nahi den lurraldeko arkitektura kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, tipologia tradizionalei jarraituz bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPEN PROPOSAMENA

Paisaia hobetzeko eta/edo egokitzeko formulatutako PKH erabakigarrienak, paisaia kudeatzeko eta antolatzeko ekintzak eskatzen dituztenak, honako hauek dira (ikus erantsitako irudia):

- Langraizko Lorategia egokitzea, Langraizko Paisaiaren Ekintza Planaren arabera.
- Hariztien bidezko zuhaitz-estaldura hobetzea Garaioko Parke Probintzialean.
- Urtegiaren ertzetako landareztatzea osatzea eta zabaltzea, aintzira-inguruneei lotutako espezie autoktonoekin.
- Bide zaharrak lehengoratzen eta sarbideak egokitzen laguntzea, zuhaizti-lerrokadurak jarriz, Azpiegitura Berdea osatzeko.

Hesi metalikoko abeltzaintzako itxituren ordez zuhaitz- eta zuhaixka-lerroak jartzea, mugetan heskaiak sortzeko.

Baso-landaketei dagokienez, irregulartasuna areagotzera bideratutako neurriak ezarri beharko lirateke, ertzetan ekotonoak garatuz, zuhaitz-erreserbako eremu perimetralak lortze aldera, non espezie autoktonoak baitaude, eta horietan erabilera irregularra nagusitzen baita. Neurri horiek kontuan hartu beharko lukete errendimendua galtzea gatik konpentsazio ekonomikoa. Zerga-tasak murriztuz edo laguntzak emanez.

4. dokumentuan nekazaritza eta abeltzaintzako paisaia kontserbatzeko ekintzen eta neurrien proposamena garatzen da.

AÑANAKO GATZAGA

P4

KOKALEKUA

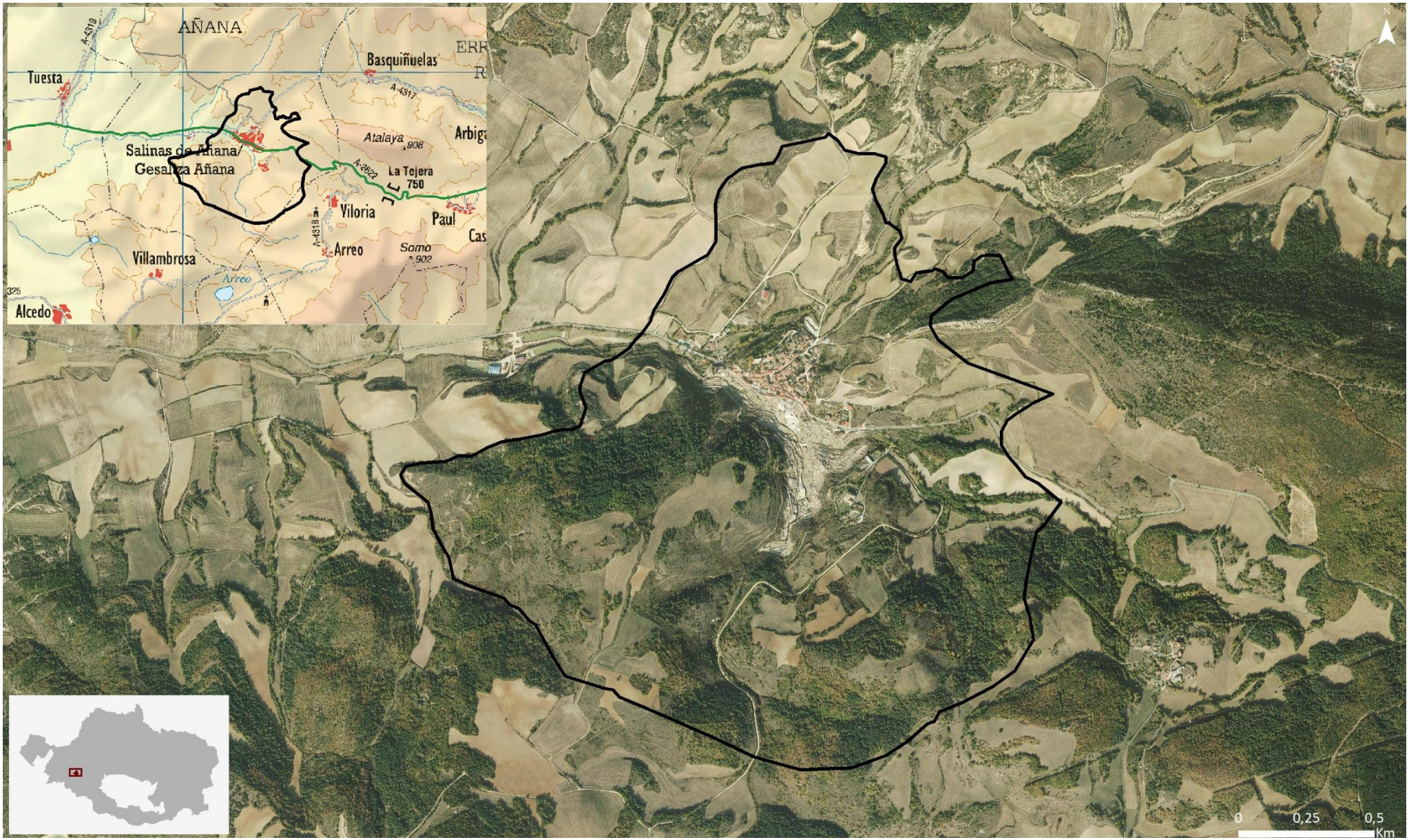

Añanako Diapiro Unitatearen eta Atalaya, Somo eta Montemaiorreko mendien barruan identifikatutako paisaia da, bere berezitasunagatik. Identifikazioa Añanako Gatzaga eta bere hiribilduaren ikusmen harremanetan oinarritu da bere multzoa babesteko eta kudeatzeko.

Gatzagak Kultura-Intereseko Ondasunak (KIO) badira ere 1984tik, monumentu kategoriarekin, multzoaren ikus-babesa indartu behar da.

AÑANAKO GATZAGA

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Añanako diapiroaren geomorfologiak ezaugarritzen duen espazioa da. Bertan, gatz eta igeltsu biltegi bat dago, berriagoak eta dentsitate handiagokoak diren arrokez estalita, Erdi Arotik ateratzea eragin duena. Añanako gatzagak 10 ha-tik gora hartzen ditu, eta gatz-ekoizpeneko plataformek osatzen dituzte, lurrunketa naturaletik edo ur gazitik abiatuta. Milaka urteko jarduera ekonomiko honi lotutako egitura guztia XIX. mendean aldatu zen, ekoizpen-sistema mekanizatu zenean, ustiapen-sistema berriak sartu zirenean.

Ahuleziak: Paisaia oso hauskorra da, ikusmen irisgarritasun handiagatik, Arabako bisitatuenetako bat.

Mehatxuak:

- Aldaketak Añanako gatzaga hiribilduaren profilean.
- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presioa eta okupazio hasiberria, eraikuntza sakabanatuen bidez.

Indarguneak: Bakoitzak bere aldetik, hiribilduak eta gatzagek babes irudia ezberdinak dituzte.

Aukerak: Araba Erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden babes-eremuen berrikuspena erraztu dezake.

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea.

Ekintza nagusiak:

- Lurzoru Urbanizaezin gisa mugatzea ('babesteko Lurzoru Urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztietatik babestea gomendatzen da

  Edozein jarduketa berrik oharkabean igaro beharko luke ohiko eraikuntza-osagaien artean, eta formen eta egituren errepikapen erregularra saihestu beharko luke.

- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan lotesleak izango direnak. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.

- Honako hauek dira paisaia babesteko eta kudeatzeko ekintzak eskatzen **dituzten paisaia kontserbatzeko eta balioesteko formulatutako** PKH erabakigarrienak:

  - Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da, baita ibaiertzak eta ur-xaflak ere.

  - Ikusmen-hauskortasun handia dutelako mugatutako kokaguneak kontserbatzea.

Ekologia eta paisaia kalitateko nekazaritza erabileraren kontserbazioa sustatzea, bai eta haren paisaia hobekuntza, hobekuntza ekologikoa eta funtzionala ere.

- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza-ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.

- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza-ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate-maila handiagoa lortzearen arabera.

Hauek dira PUan **eraikitako paisaiarako** formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko eta **gune tradizionalen** ikusmen pertzepziorako tresnak aktibatzea eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat dagoenean.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea, hiri-lurzoru berriaren birmoldaketa baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko nukleo tradizionalaren eredua zainduz. Edozein eraikin berrik eraiki nahi den lurraldeko arkitektura-kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan ohikoak direnak jarraituz.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

MONTES DE ALDAIA Y NARBAIZA

P5

KOKALEKUA

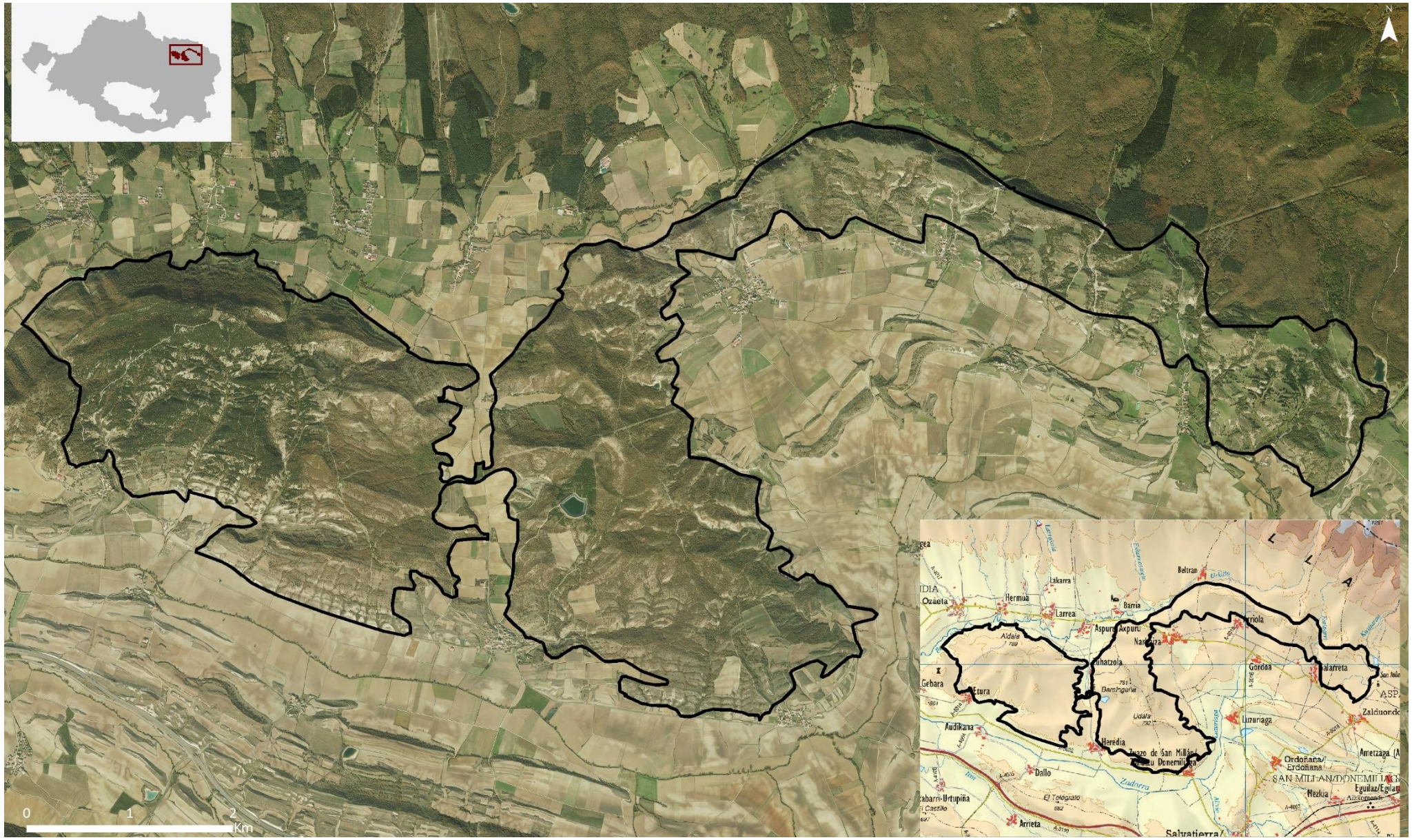

Inguru honek izen bereko paisaia unitate ia osoa hartzen du, Herediatik Zubatzolarako bailara eraldatua eta mendebaldeko muturra Gebarako tornua izan ezik.

Lautadatik ikusmen handiko espazioa da, eta berezitasun handikoa, Mediterraneoko eta Mediterraneo azpiko formazioak daudelako, Barrudia baialarekin alderatuta.

MONTES DE ALDAIA Y NARBAIZA

P5

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Paisaia unitateei buruzko fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei buruzko karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaiaren babesari begira.

Ahuleziak: Ikuspen handiko paisaia, Lautada multzoaren izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea, hala nola energia-azpiegiturak, telekomunikazio-azpiegiturak edo bestelakoak.

Indarguneak: Paisaia Berezia (*Aldaiako Mendiak*) eta Natura 2000 Sareko KBE gisa identifikatuta dago.

Aukerak: Araba erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden babes eremuen berrikuspena erraztu dezake.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa:. Naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia inpakturik eragin ez dezaten baldintzatzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaian integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

TUYOKO MENDILERROA ETA POBESESKO MENDIAK

P6

KOKALEKUA

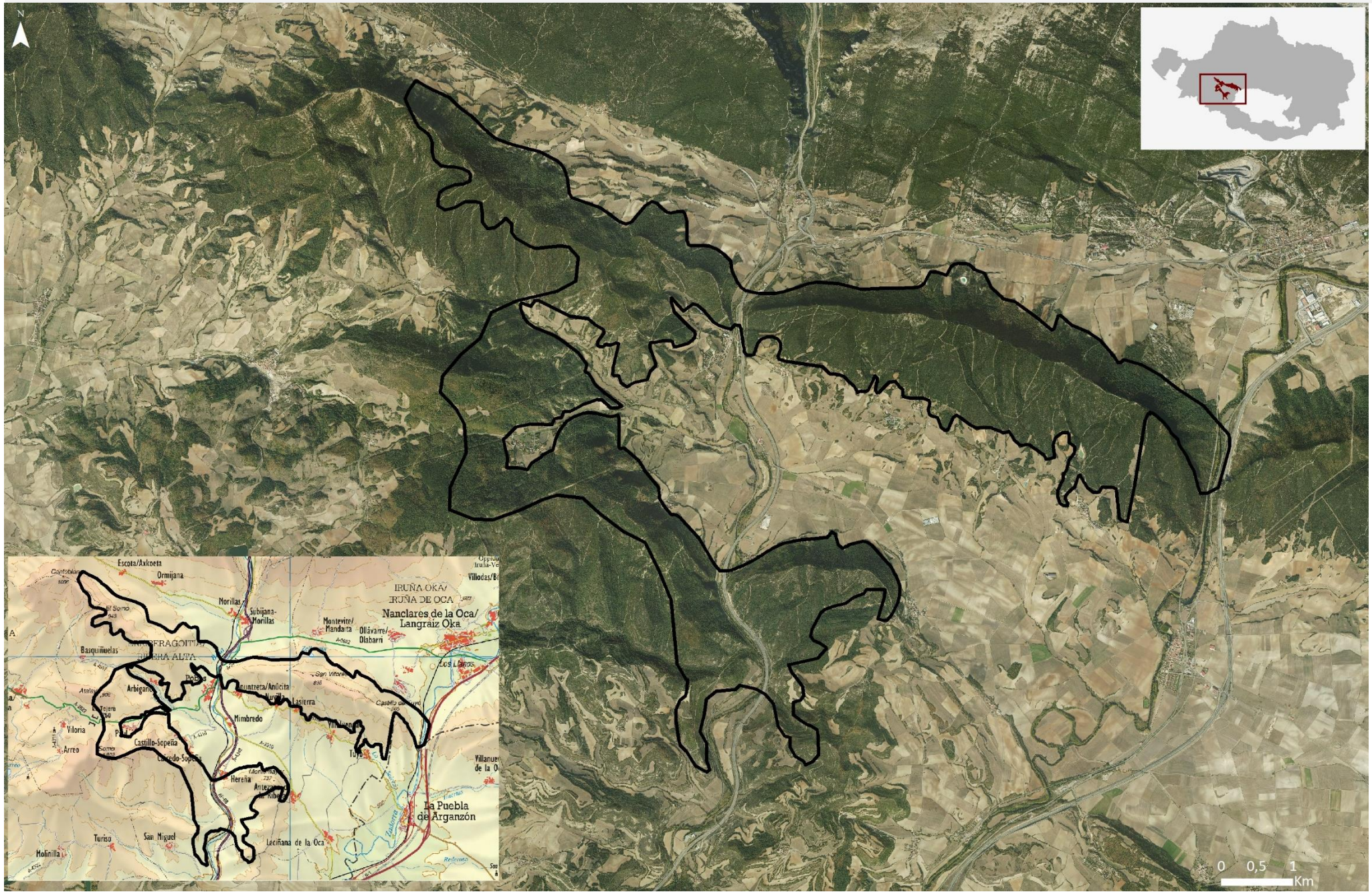

TUYOKO MENDILERROA ETA POBESESKO MENDIAK

P6

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Paisaia unitatearen barruan identifikatutako ingurua: Tuyo, eta Olvedo mendiak eta Bóveda mendilerroa, oso hauskorra baita ikusmenean, haren erakusketa eta ikusmen-irisgarritasunak eraginda, komunikazio-korridore garrantzitsuek zeharkatuta, eta herritar askotara begira dagoena. Babeseko PIBEan ez dira sartu esposizio txikiagoa duten eta, beraz, izaera hertsiko ikus-babeseko ekintzarik behar ez duten unitatearen beste eremu batzuk.

Paisaia unitateei buruzko fitxan, balio ekologikoei, ondare-balioei edo balio sozialei buruzko karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaia babesteari begira.

Ahuleziak: Ikusmen irisgarritasun handiko paisaia, Eremu Funtzional osoaren azalera garrantzitsu baten izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikaziokoak edo bestelakoak).

Indarguneak: Artean Paisaia Bikain (Gasteizko Mendiak) gisa identifikatuta dago, eta onespen-izapidean dago Parke Natural gisa katalogatzea.

Aukerak: Arabako Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake habitatak babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa.. Naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia-inpakturik ez eragiteko baldintzapean jartzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaian integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

MATURANA GEBARA

P7

KOKALEKUA

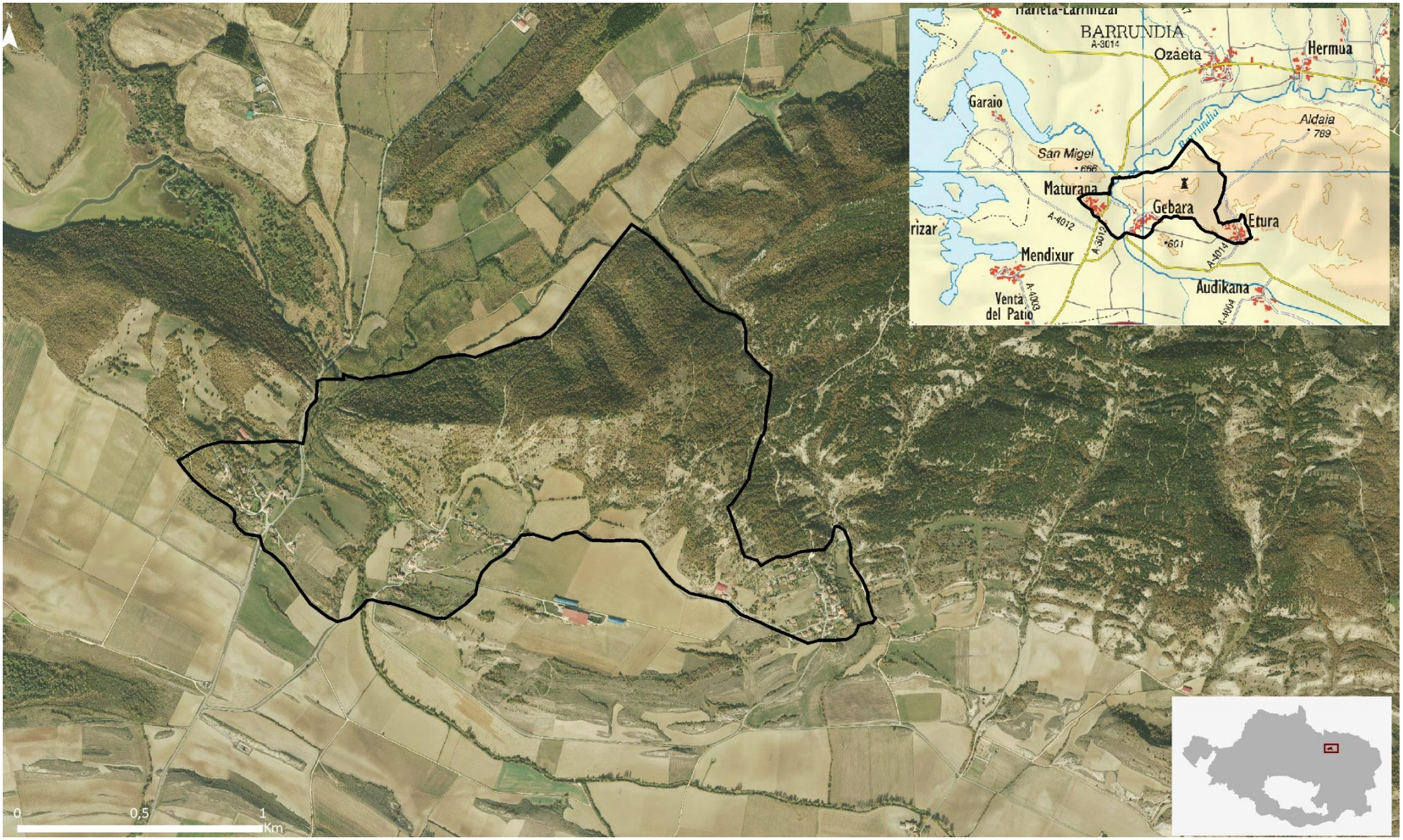

Bere balio historiko, identitario eta ondarezkoengatik identifikatutako ingurunea, Gebaratarren Gazteluaren aurrien inguruan, izen bereko biztanleria dagoen muinoan kokatua, nobleen familia horren jauregia ere dagoen tokian.

Antzinako erresumen arteko igarobidea kontrolatzeko puntu estrategiko batean kokatua. Urrunaga eta Uribarri Ganboara eta Barrundiako bailarara sartzeko atea *Aldaia eta Narbaizako mendiak* paisaia-unitatean dago.

MATURANA GEBARA

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Identifikazioa, Gebarako gazteluaren hondakinen eta bere ingurune hurbilaren arteko harreman bisualetan oinarritzen da, horregatik sartzen du Maturana. Duen balioa dela eta, ikusmen babes berezia ematea erabaki da, baina PIBE bat da, eta kudeaketarako aintzat hartutakoen artean sar daiteke. Ez da horrela izan nekazaritza erabilera ez delako kontserbatzea lehentasunezkoa, paisaia historikoa baizik.

Kontserbatzen diren grabatuen arabera, bere garaian, Gebaratarren leinuko gaztelu handi bat izan zen, Euskal Herria XIV. eta XV. mendeetan suntsitu zuten bandoen Gerretako ganboatarren bandoaren burua. Gaur egun, dorretxoaren hondakin eta hondar gutxi batzuk baino ez dira, gerra karlistak amaitzean dinamitatua izan ondoren.

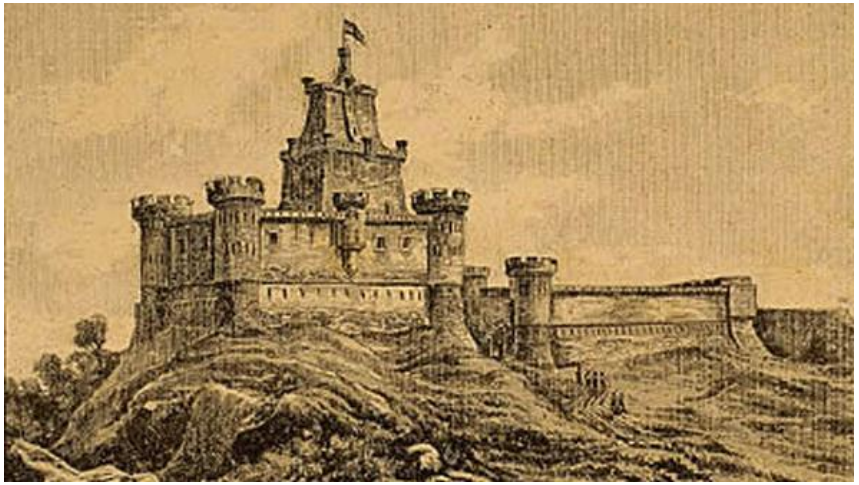

Gebarako gaztelua 1839 1891ko uztailari dagokion edizioa. Autografiatua

http://www.salvatierra-agurain.es/castillo-de-gebara.html

Gebaran Gaztelube izeneko kultur elkarte aktibo bat eratu dute, "Gazteluaren azpian" ezagutarazteko.

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, ingurunearen izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak:

- Nekazaritza eta abeltzaintzari lotuta ez dauden eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea. Lurzoru urbanizaezinaren presio eta okupazio hasiberria eraikuntza sakabanatuek, azpiegitura energetikoek, telekomunikaziokoek edo bestelakoek.
- Biztanleguneak aldatzea, tipologia tradizionalak ordezkatzea.

Indarguneak: Arabako paisaia historikoa irudikatzen duen espazioa

Aukerak: Araba Erdialdeko LPPa berrikusteak erraztu egin dezake jendea babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea.

Ekintza nagusiak:

- Lurzoru urbanizaezin gisa mugatzea ('babesteko lurzoru urbanizaezina') gaur egun lurzoru urbanizaezin gisa kalifikatuta dagoen lurzoru osoa. Gomendagarria da inpaktu bisuala eragiten duten alterazio guztietatik babestea.

  Edozein jarduera berri oharkabean igaro beharko litzateke ohiko eraikuntza-osagaien artean, eta formak eta egiturak aldian-aldian errepikatzea saihestu beharko litzateke.

- Paisaian integratzeko zenbait irizpide ezartzea, lizentziak eta baimenak ematerakoan lotesleak izango direnak. Lurzoru urbanizaezineko eraikinen ugaritzea zorrotzago arautzea: haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean.

Paisaia babesteko eta kudeatzeko behar dituzten ekintzak **kontserbatzeko eta haien balioa nabarmentzeko** formulatutako PKH erabakigarrienak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, paisaia-unitatearen paisaiarako beharrezkoa baita horri eustea.

Ekologia- eta paisaia-kalitateko nekazaritza-erabileraren kontserbazioa sustatzea, bai eta haren paisaia-hobekuntza, hobekuntza ekologikoa eta funtzionala ere

- Laboreak kontserbatzeko nekazaritza-ingurumeneko laguntzak mantentzea eta handitzea, betiere erabilera tradizionalari eta jasangarriari eusten badiote eta biodibertsitatea handitzeko praktikak aplikatzen badituzte. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jarduera sustatzea.

- NPKren pizgarriei eustea, biodibertsitatea hobetzeari edo mantentzeari dagokionez lortutako emaitzekin, bai eta flora, fauna eta habitatak babestearekin bateragarriak diren nekazaritza-tresna zehatzak betetzeagatik lortutakoekin ere. Nekazaritza ingurumeneko laguntzaren gehikuntzei eustea, lurzatietan biodibertsitate-maila handiagoa lortzearen arabera.

Hauek dira dira PUn eraikitako paisaiarako formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko tresnak eta **landa-guneen** ikusmen pertzepzioa aktibatu eta garatzea.
- Eraikinen birgaitzea sustatzea, eta lurzoru berriaren sailkapena mugatzea (urbanizagarria) hutsik dagoen etxebizitza-parkearen ehuneko bat dagoenean.
- Eraikinen birgaitzea eta hiri-berrikuntza sustatzea hiri-lurzoru berriaren garapena baino lehen. Lehendik aurreikusita dagoen lurzoru urbanizagarria ez handitzea gomendatzen da, lehendik dagoen lurzoruaren edukiera agortu arte eta/edo beste indize batzuk erabiliz, hala nola etxebizitza hutsen tasa. Gaur egun, urbanizagarria den lurzoruan, hazkundea "iraunkorra" izatea, berezko landa guneen eredua zainduz. Edozein eraikin berrik eraiki nahi den lurraldeko arkitektura-kanonak betetzen dituen diseinu bat izan beharko luke, bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan ohikoak direnak jarraituz.
- Ondare balioa, balio historikoa edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

GORBEIA

P8

KOKALEKUA

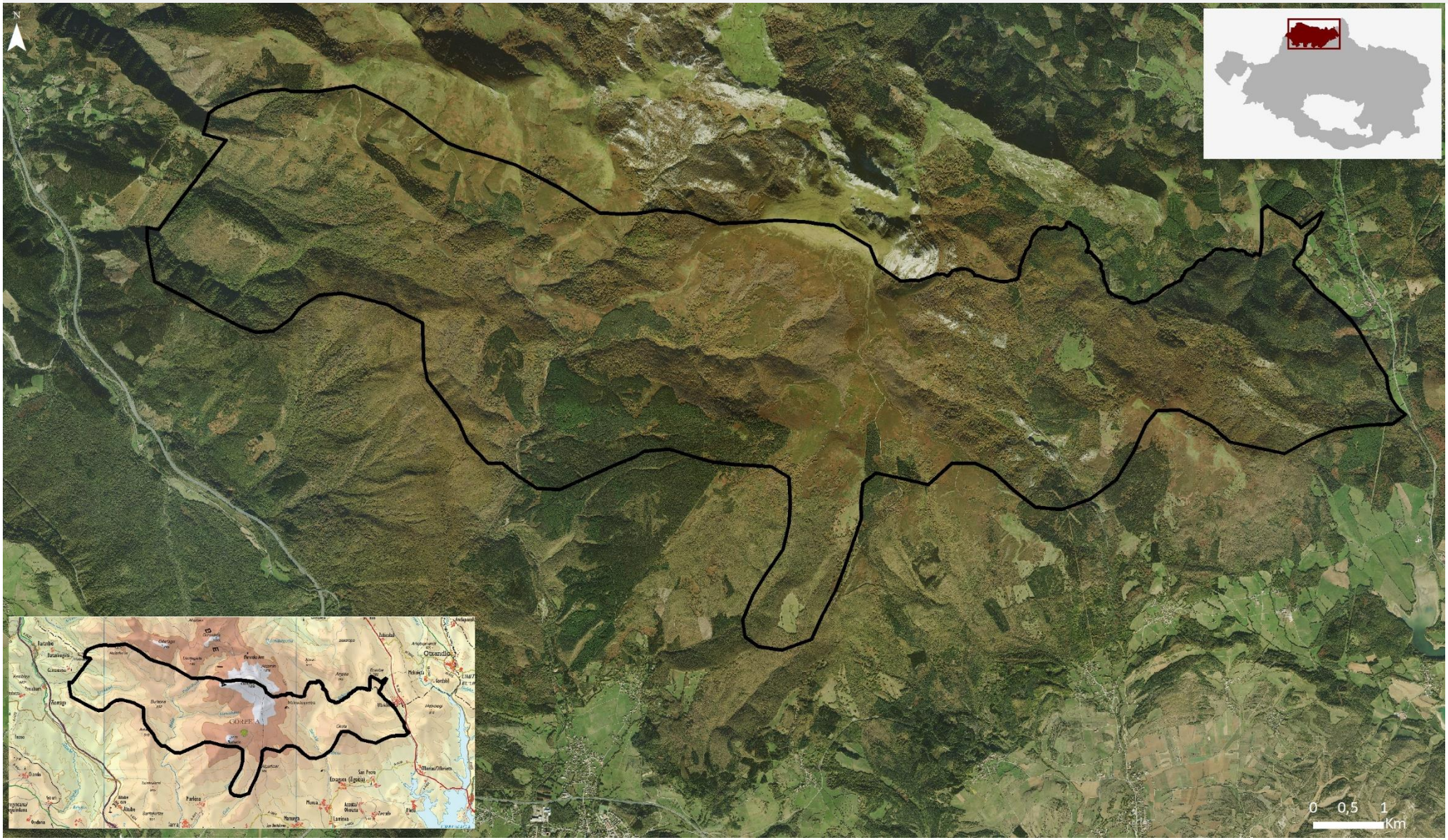

Gorbeia mendigunea Bizkaia eta Araba artean dago, eta mendi erliebe malkartsuz osatutako lurralde zabal bat osatzen du. Bertako, Arabako eta Euskal Herriko Natura Parke eta paisaia erreferentea izendatu dute, balio sinboliko eta kultural handikoa.

Gorbeia (1484 m), gailurrik garaiena, Urkabustaiz, Zuia eta Zigoitia bailarak bisualki mende-ratzen ditu Eremu Funtzionalaren barruan. Hegoaldeko isurialde horiek iparraldekoak baino leunagoak dira, askoz malkartsuagoak eta karstifikatuagoak.

DEFINIZIOA ETA IZAERA

PIBE gisa mugatzeko arrazoia mendigunearen ikuspen ezaugarriak dira. Gailurra lurralde handi baten hondo eszenikoa bada ere, mendi-magaletan ikusgarritasun txikiko kokaguneak daude, eta, beraz, paisaia-hauskortasun txikiagokoak. Aldiz, eremu identifikatuak bakoitzak ikusmen-esposizio handia du, eta oso irisgarria da bisualki; horregatik, babes naturalaz gain, neurri bereziak behar dira paisaia inpaktuaren edozein motatatik babesteko.

Paisaia unitateei buruzko fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei buruzko karakterizazioari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaia babesteari begira.

Ahuleziak: Ikusmen irisgarritasun handiko paisaia da, eta horrek aldatu egingo luke Eremu Funtzional osoaren eta Bizkaiko Orozko eta Arratia bailaren azalera garrantzitsu baten izaera.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikazioetakoak edo bestelakoak).

Indarguneak: Parke Natural gisa identifikatuta. Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Nabarmenen Katalogoan dago.

Aukerak: Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake habitatak babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

PIBEak naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa bat eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia inpakturik ez eragiteko baldintzapean jartzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaian integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

PIBEen barruko baso-landaketei dagokienez, bereziki ikusgarriak direnak, irregulartasuna areagotzera bideratutako neurriak ezarri beharko lirateke, ertzetan ekotonoak garatuz, zuhaitz erreserbako eremu perimetralak lortze aldera, modu irregularrean kokatzea lehenesten duten espezie autoktonoen aurre esentziarekin. Neurri horiek kontuan hartu beharko lukete errendimendua galtzea gatiko konpentsazio ekonomikoa. Zerga tasak murriztuz edo laguntzak emanez.

ELGEAMENDI ETA ALTZANIA

P9

KOKALEKUA

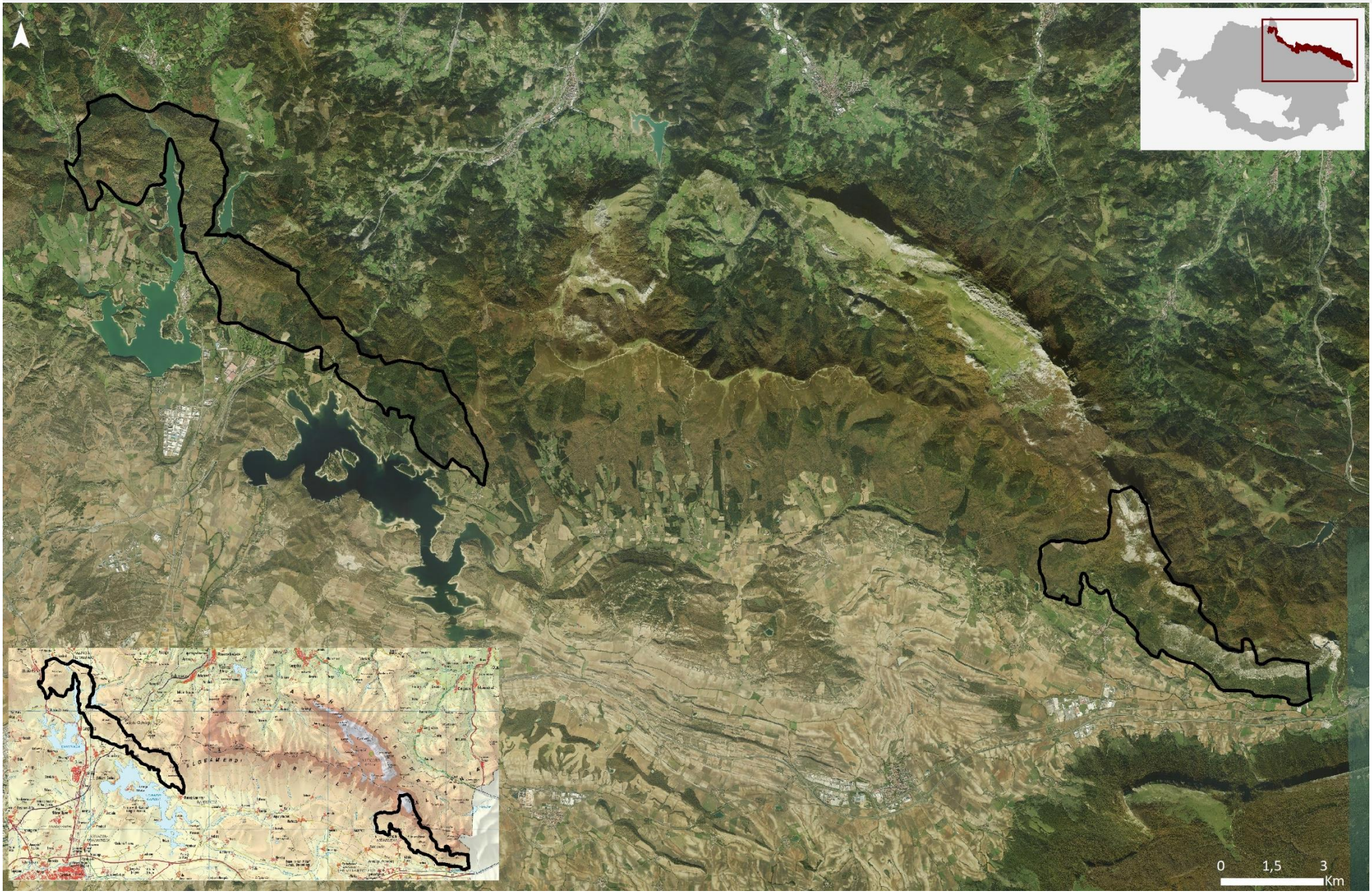

ELGEAMENDI ETA ALTZANIA P9

DEFINIZIOA ETA IZAERA

PIBEa, Elgeamendi, Urkilla eta Altzania unitateetan dauden bi kokagunez osatuta dago, hauskortasun handia dutelako. Mendebaldean, Elgea eta Urkilla mendilerroak 500 metrotik gorako desnibelak gainditzen ditu, Araba bailara atlantikoekin lotzen duen komunikazio korridorera begira, eta ikusmen irisgarritasun oso handia ematen dio. Era berean, Altzaniako kareharrizko mendilerroak malda handiak eta aldapatsuak ditu, harkaitz soilen gainean; horietan, nabarmentzekoak dira Eginoko Harrietako kareharrizko hormatzarra, Arakil ibaiaren korridorea osatzen dutenak, Arabako Lautadak Nafarroarekin duen komunikazioa.

Unitateen fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei dagokienez, unitateen izaerari eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa hau amaitzeko, PIBE gisa identifikatu izanari balioa eman nahi zaio, paisaiaren babesari begira.

Ahuleziak:. Ikusmen irisgarritasun handiko paisaia, Eremu Funtzional osoaren azalera garrantzitsu baten izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikazioetakoak edo bestelakoak).

Indarguneak: PIBEen barruko ingurunea, Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien eta Bikainen Katalogoko Paisaia Bereziarekin bat datozenak: *Urrunaga, Elgea Urkilla mendilerroa, Aratz Arbarako mendiak.*

Aukerak: Araba Erdialdeko LPPa berrikusteak erraztu egin dezake babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

PIBEa naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa bat eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, infraegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia-inpakturik ez eragitera baldintzatzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisai integrazio neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak betetzen dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumetrietan, materietan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea

PIBEen barruko baso landaketei dagokienez, bereziki ikusgarriak direnak, irregulartasuna areagotzera bideratutako neurriak ezarri beharko lirateke, ertzetan ekotonoak garatuz, zuhaitz erreserbako eremu perimetralak lortze aldera, modu irregularrean kokatzea lehenesten duten espezie autoktonoen aurresentziarekin. Neurri horiek kontuan hartu beharko lukete errendimendua galtzeagatiko konpentsazio ekonomikoa. Zerga tasak murriztuz edo laguntzak emanez.

BADAIA ARKAMU GIBILLO

P10

KOKALEKUA

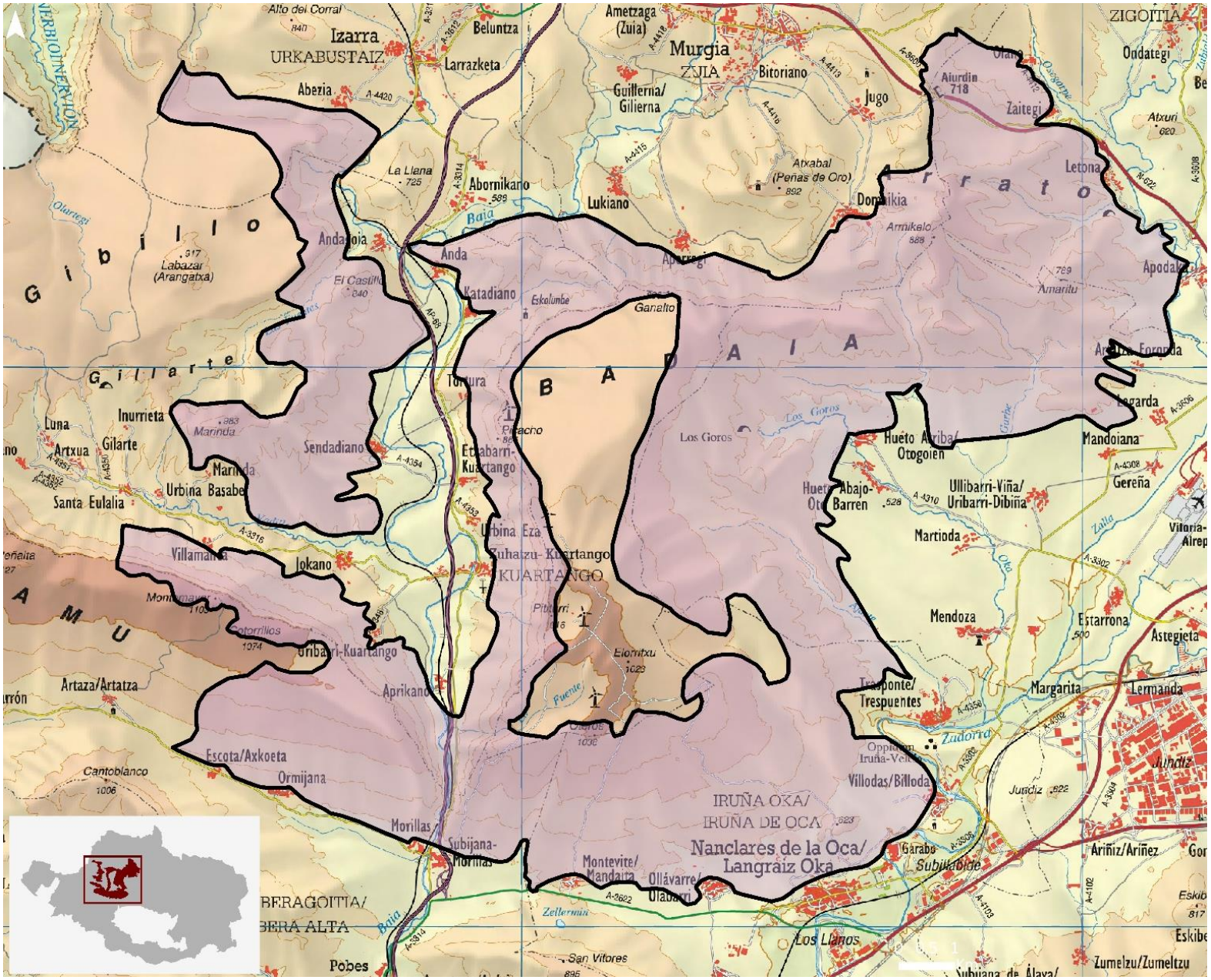
Izarra
URKABUSTAIZ
Murgia
ZUIA
Bitoriano
Jugo
Aiurdin
718
Zaitegi
Ondategi
Atxuri
Letona
Abezia
Beluntza
Larrazketa
Ametzaga
(Zuia)
Guillerna/
Gilierna
Atxabal
(Peñas de Oro)
Lukiano
Abornikano
La Llana
Andaluoia
Anda
Katadiano
Eskolumbe
Ganalto
Labazar
(Arangatxa)
El Castillo
Gibillo
Gillarte
Inurrieta
Luna
Artxua
Gilarte
Marinda
Sendadiano
Urbina Basabe
Santa Eulalia
Villamaría
Jokano
Montemayor
Oribarri-Kuartango
Aprikano
Artaza/Artatza
Escota/Axkoeta
Ormijana
Cantoblanco
Morillas
Subijana-
Morillas
Pobes
BERAGOITIA/
BERA ALTA
Torura
Etxabarri-
Kuartango
Urbina Eza
Zuhatzu-Kuartango
KUARTANGO
Los Goros
Elomitxu
Montevite/
Mandaita
Ollávarre/
Ulabarri
Zelleruin
San Vitores
Los Llanos
IRUÑA OKA/
IRUÑA DE OCA
Nanclares de la Oca/
Langráiz Oka
Garabo
Subijabide
Villodas/Billoda
Trespuente/
Trespuentes
Zadorra
Juntiz
Ariñiz/Ariñez
Zumelzu/Zumeltzu
Eskibe
Margarita
Lermanda
Astegieta
Estarrona
Mendoza
Martioda
Ullibarri-Viña/
Uribarri-Dibiña
Abajo-
Barren
Hueto Arriba/
Otogoien
Mandoiana
Gereña
Legarda
Apodaca
Amarilu
Armikelo
Dominikia
Olaran
Vitoria-
Airep
ZIGOITIA
Oiartzun
Oka
Zalla
Gorbea
Los Goros
Pitabarri
Fuente
Baia
Olarizu
Olaiz
Zaldiaran
Ibarra
Ibarra
Ibarra

BADAIA ARKAMU GIBILLO

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Unitateen fitxan haien ezaugarriei eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da, ekologia, ondare edo gizarte balioei dagokienez. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaia babesteari begira.

Badaia eta Arrato mendilerroek Lautada ixten dute, L alderantzikatuaren forman, gailurrak oso gutxi bereizten dituzten goraguneetako jarraitu batean, baina haize sorgailuak ikus daitezke horien lerrorik nabarmenenean. Ipar-Hego orientazioa berezia da Araban, eta Zadorra eta Baia ibaietako uren banalerroa osatzen du.

Arkamo mendilerroaren ipar ekialdeko isurialde osoa Kuartango bailararantz dauden kareharrizko hormatzar handiez osatuta dago. Ipar-mendebaldean Gibillo mendilerroa dago. Arrastaria, Kuartango eta Basabe bailaren artean kokatua, goialdean, 800-900 metroko garaiera duen goi lautada bat du. Mendilerroaren ipar-mendebaldean, Bertzeta eta Bagate tontorren azpian, Arrasateko zirkuaren ekialdeko erdia osatzen duten horma harrigarriak daude.

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, eremu funtzional osoaren izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikazioetakoak edo bestelakoak). Zehazki, parke eolikoa handitzea edo aldatzea, dagoeneko inpaktu bisuala sortzen baitu

Indarguneak:. Bere balioagatik ezaguna den paisaia*, Lurralde Garaien Eraztun Perimetralean* integratua izateko ahalmena duena. Natura balioek babestutako guneetan dago.

Aukerak: Araba Erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden babes eremuen berrikuspena erraztu dezake.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

Naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia inpakturik ez eragiteko baldintzapean jartzea, diseinuaren beraren ondorioz, edo paisaian integratzeko neurri egokiak hartzearen ondorioz. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, bolumetriei, materialei, akaberei eta elementu arkitektonikoen antolamenduari dagokienez.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

Bestalde, larreak kontserbatzeko helburua lortzeko, beste neurri batzuk hartu behar dira, haien babesaz harago, haiek mantentzeko esku-hartze antropikoa egin behar baita. 4. dokumentuan, larreen mantentze lanak indartzeko ekintza sorta bat proposatzen da.

TOLOÑO MENDILERROA/SIERRA DE TOLOÑO

P11

KOKALEKUA

Araba Edialdeko muga osatzen duten mendilerroen hegal isurialdeak eta kordalak. Ikusmenari eta administrazioari dagokienez, haren funts eszeniko nagusietako bat da. Bai araba aldera eta baita errioa aldera eguneroko eta kontenplaziozko ikuspegien protagonista da, Erri-oxarantz ikuspegien zabaltasuna handiagoa den arren.

Ekialdeko muturrean, alde handia dago Inglares eta Peñacerrada bailararen artean. Erliebeak mendebalderanzko altuera galtzen du, Haro Kontxetan Ebrora erori arte.

TOLOÑO MENDILERROA/SIERRA DE TOLOÑO P11

DEFINIZIOA ETA IZAERA

PUren fitxan, balio ekologiko, ondarezko edo sozialei dagokienez, haren ezaugarriei eta ebaluazioari buruzko informazioa osatzen da. Fitxa honen helburua PIBE gisa identifikatu izanari balioa ematea da, paisaiaren babesari begira.

Ahuleziak:. Irisgarritasun handiko paisaia, eremu funtzional osoaren izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak Inpaktu negatiboa sortzen duen edozein jarduera mota instalatzea (azpiegitura energetikoak, telekomunikazio-azpiegiturak edo bestelakoak).

Indarguneak:. Babes irudi azpian dago, eta, zati batean, Paisaia Gorentasun gisa identifikatuta dago *(Arabako Lurralde Historikoko paisaia berezien eta bikainen katalogoa).*

Aukerak: Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake habitatak babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

Naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia inpakturik eragin ez dezaten baldintzatzea, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaia integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumentrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

PORTILLA ETA OCIOKO MUINOA

P12

KOKALEKUA

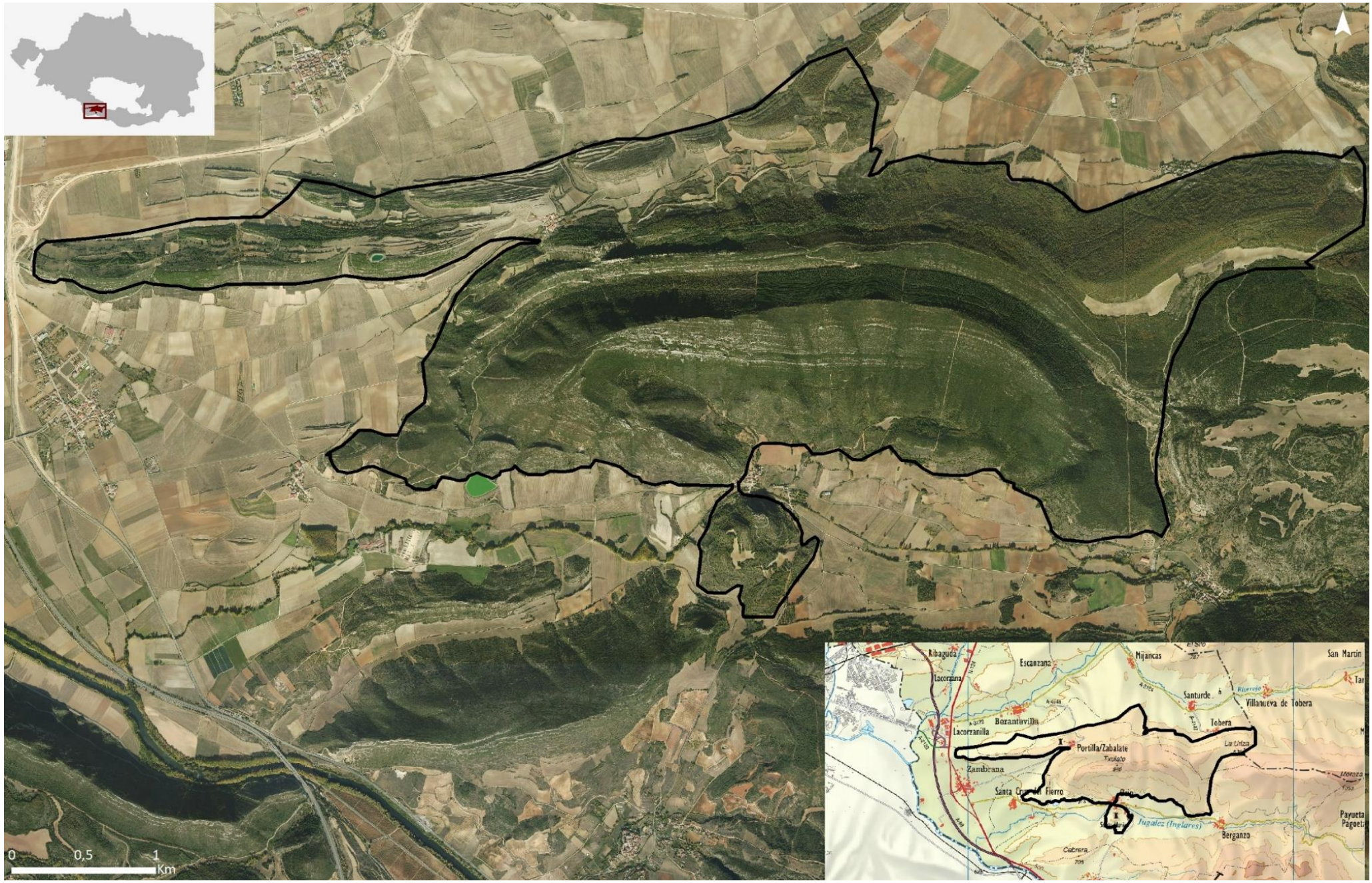

PORTILLA ETA OCIOKO MUINOA

P12

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Portilla/Zabalate mendilerroa eta Zanbrana bailara paisaia-unitatearen leku nagusia, historia-, identitate eta ondare balioengatik identifikatua, “Villa zaharrak” eta Portillako gazteluak eta Aisialdiko muinoan gorpuztutako Lanoseko gazteluak osatzen duten multzo monumentalaren inguruan kokatzen da. Mugaketa Ocio Urizaharra antiklinaren aurkako tolestura estuan oinarritu da, higadurak hustua, iparraldeko isurialdean Txulato mendilerroa osatzen duena. Zati txiki bat gehitu da, Ebroko bailararen unitatearen barruan sartuta (Zadorrarekin eta Ihudarekin bat egiten du), Portillako bailara txikia babesten duena.

Unitatean protagonista diren gazteluak Arabako garrantzitsuenetakoak dira, garrantzi handikoak Erdi Aroan, Ebro eta Inglares ibaietako pasabideak Nafarroako Erresumak Gaztelaren aurrean kontrolatzen dituelako. Portilla mendilerroko harkaitzetako batean duen kokapen estrategikoari esker, Erdi Aro baxu eta altuko gatazka leku bihurtu zen, nafar erregeen eta gaztelu-lautaden artean. Jada XIII. mendean Gaztelako koroara pasa zen, eta ondorengo mendetik, XIV. mendetik, gaztelua utzita dago. Portillako gaztelua Arabako lurralde historikoaren armarrian irudikatuta dago.

Osagai negatibo gisa, konifero exotikoen espezieekin egindako baso-landaketa intentsiboak nabarmentzen dira ingurune bisual hurbilean.

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, ingurunearen izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak:

- Azpiegitura energetikoak, telekomunikaziokoak edo bestelakoak.
- Baso-landaketak handitzea.

Indarguneak: Arabako paisaia historikoa irudikatzen duen espazioa.

Aukerak: Araba Erdialdeko LPParen berrikuspenak indarrean dauden babes-eremuen berrikuspena erraztu dezake.

S

PKH zuzendaria: Paisaia oro har kontserbatzea eta hobetzea

Ekintza nagusiak: naturaltasunean edo paisaiaren kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea gomendatzen da, dagoeneko ezarrita dauden erabilerak kontuan hartuz eta ikusmen inpaktuak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea galaraziz.

• Baimendutako jarduketen baimenak (kontserbazioa eta hobekuntza, azpiegitura turistikoak, abeltzaintza estentsiboa) paisaia-inpakturik ez eragiteko baldintzapean jartzea, diseinuaren beraren ondorioz, edo paisaia integraziorako neurri egokiak hartzearen ondorioz. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala bolumetriei, materialei, akaberei eta elementu arkitektonikoen antolamenduari dagokienez.

• Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.

• Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

Edozein jarduera berri oharkabean igaro beharko litzateke ohiko eraikuntza-osagaien artean, eta formak eta egiturak aldian-aldian errepikatzea saihestu beharko litzateke.

Paisaia babesteko eta kudeatzeko behar dituzten ekintzak **kontserbatzeko eta haien balioa nabarmentzeko** formulatutako PKH erabakigarrienak honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da, baita ibaiertzak eta ur-xaflak ere.
- Ikusmen-hauskortasun handia dutelako mugatutako kokaguneak kontserbatzea.

Baso-landaketei dagokienez, hobetzeko, neurriak ezarri behar dira haien irregulartasuna zalantzan jartzeko, eta ekotonoak garatu behar dira ertzetan, zuhaitz-erreserbako eremu perimetralak gidatzeko, espezie autoktonoak egon daitezen, eta horietan lehentasuna eman behar zaie modu irregularrean kokatzeari eta masak garatzeari. Neurri horiek kontuan hartu beharko lukete errendimendua galtzeagatiko konpentsazio ekonomikoa. Zerga-tasak murriztuz edo laguntzak emanez.

Hauek dira PUn eraikitako paisaiarako formulatutako PKH erabakigarrienak:

- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

ATXABAL ETA IRLA HARIZTIAK ZUIA ETA URKABUSTAIZ

P13

KOKALEKUA

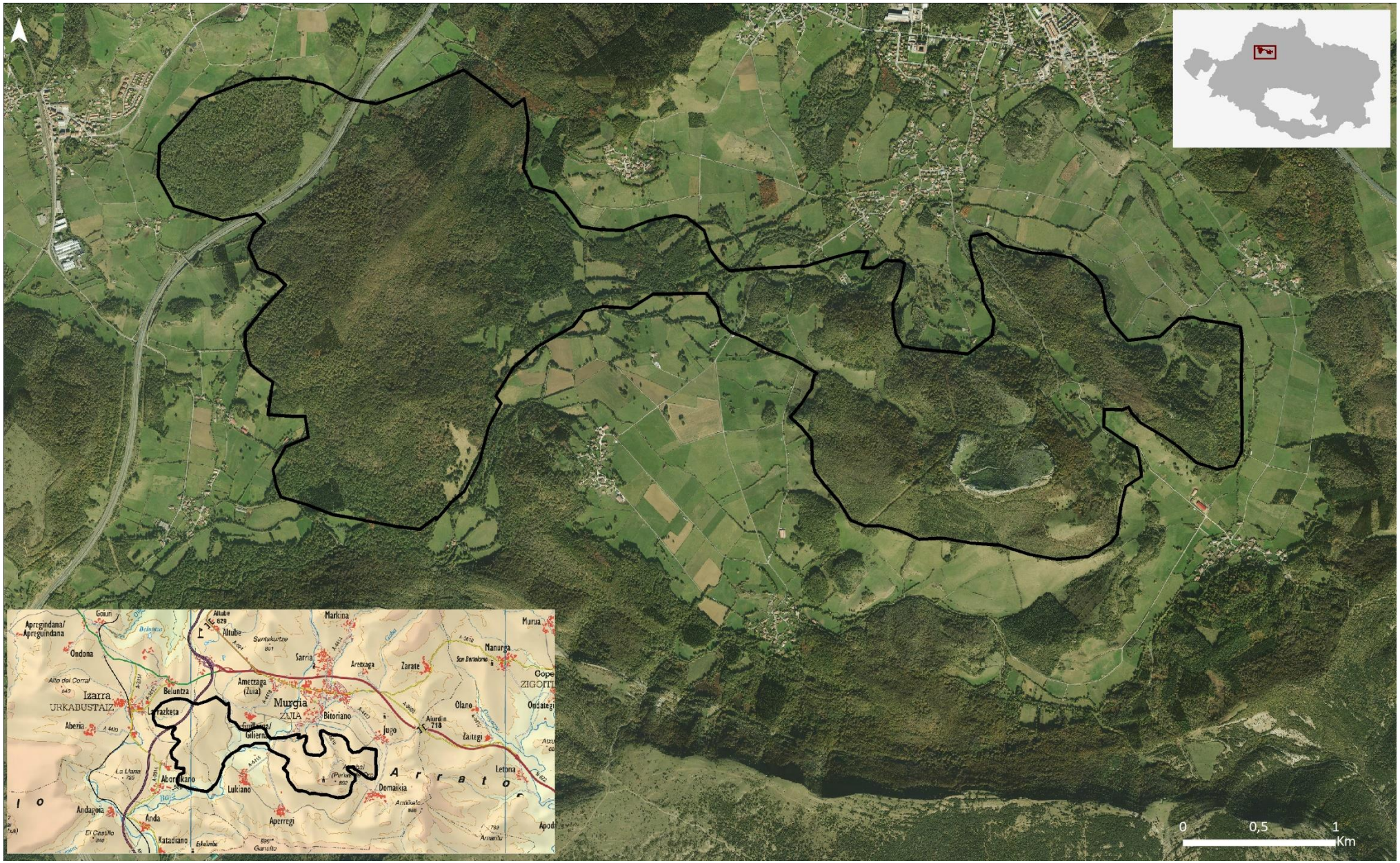

Atxabaleko Harriak Murgiako diapiroaren gainean altxatzen dira, Badaiako iparraldean eta Arratoren mendebaldean. Taula formako harri handi bat apur bat deformatua, forma bereizgarri batekin, Zuiako bailara nabarmentzen duena. Mendi magal erdian, Urrezko Andre Mariaren Santutegia dago. Zuia eta Urkabustaiz bailararen barruan basoekin lotzen diren zuhaitzez estalitako mendi magalak. Oro har, oso eremu garrantzitsua osatzen dute, natura, ondare eta nortasun-balio handikoa.

ATXABAL ETA IRLA HARIZTIAK ZUIA ETA URKABUSTAIZ

P13

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Atxabaleko Harrietako magaletan pagadiak (Fagus sylvatica) eta harizti pedunkulatuak (Quercus robur) daude. Erkametza (Quercus faginea) eta ameztia (Quercus pyrenaica) ere bertan daude. Baina ez dira bailaretako formazio bakarrak. Erliebe txikien gainean, harizti-zuhaiztiak daude, zelaien gainean irlak osatuz. Erreketan ere babesten dira, Oiardo errekan adibidez.

Zuiako bailarako harizti garrantzitsuenak Atxabaleko Harriekin lotzen dira Baia ibaiaren ertzetan zehar. Urkabustaizko harizti-uharteetan pagoak, haritzak, erkametzak eta ziriak nabarmentzen dira. Bere ekialdeko muturra, Godamo mendian integratzen da, autobideak isolatua.

Urrezko Andre Mariaren Santutegia gurtza toki garrantzitsu bat da, XII. mendekoa, kastro batez okupatuta egon zen kokagune batean, aztarna arkeologikoen arabera, K.A. 750. urtean hasi zena.

Argazkia: https://www.eltrotamontes.com/araba/164-penas-de-oro.

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, ingurunearen izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak:

- Okupazioa erabilera-aldaketagatik.
- Azpiegitura energetikoak, telekomunikaziokoak edo bestelakoak.
- Biztanleguneak eta haien tipologia tradizionalak aldatzea.

Indarguneak:

- Arabako paisaia historikoa irudikatzen duen espazioa.
- Natura-balio handia azpiegitura berde gisa.
- Jende asko dagoen begiratokia.
- Paisaiari balio handia ematen dio.

Aukerak: Araba Erdialdeko LPPa berrikusteak erraztu egin dezake jendea babesteko eremuak berrikustea.

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

Gomendagarria da paisaiaren kalitatea aldatzen duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

- Landaretzaren mozteko baimenik ez ematea, ezinbesteko kasuetan izan ezik.
- Baimendutako jarduketen baimenak baldintzatzea paisaian eraginik izan ez dezaten, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaia integratzeko neurri egokiak hartzeagatik. Eraiki nahi den lurraldeko kanon tradizionalak beteko dituen eraikuntzaren diseinua, tipologia tradizionalei jarraituz, hala nola bolumetrietan, materialetan, akaberetan eta elementu arkitektonikoen antolamenduan.
- Paisaiaren berezitasunarekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.
- Paisaiaren egungo dinamika aldatzen duten jarduerak ez baimentzea.

PRADOKO SAKANA (VIRGEN DE LA PEÑA)

KOKALEKUA

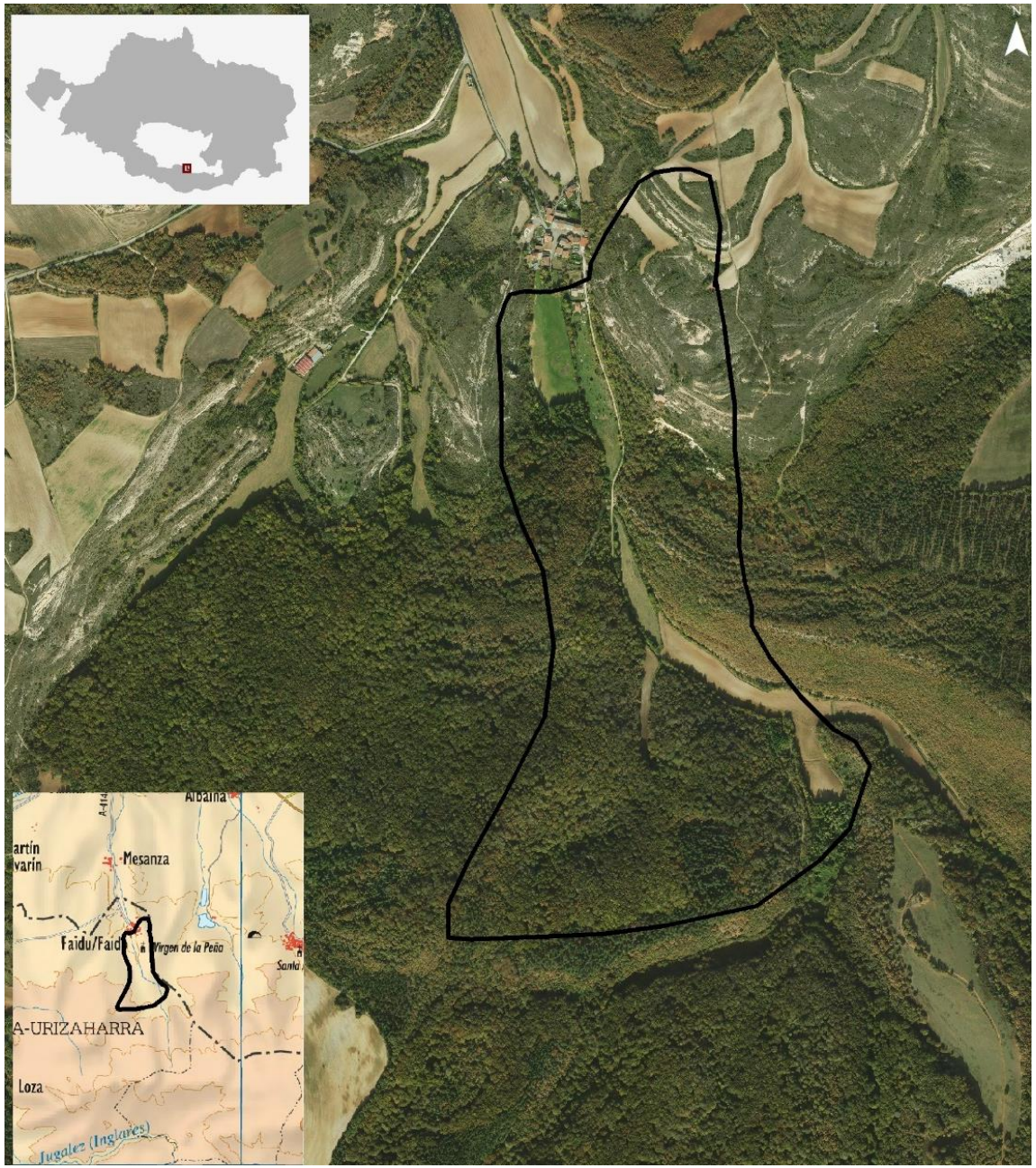

a

Urizaharra eta Jaudeneko eta Semendiako mendiak paisaia-unitateen artean kokatutako unitatea, balio natural, ondare eta identitate handikoa.

Prado sakanak jatorrizko landaretza, pagadi eta erkamezti garatuak, kontserbatzen ditu bere magaletan.

Sakanaren sarrerako harkaitz terrazetan kobazulo artifizial batzuk kontserbatzen dira, Erdi Aroan (V. mendea – VI. mendea) industu zirenak, etxebizitza edo gurtza-leku gisa erabiltzeko. Zabalgune handienean, Arroketako Ama Birjinaren ermita dago, Euskal Herriko eliza kristau zaharrena, Monumentu Nazional izendatua.

Arroketako Ama Birjinaren baselizarekin lotura zuzena duen ikusmen kokagunea mugatu da, EAEko Espazio Natural Garrantzitsuen Katalogo Irekian sartutako espazio horri paisaia-balioa emateko.

PRADOKO SAKANA (VIRGEN DE LA PEÑA) P14

DEFINIZIOA ETA IZAERA

Ahuleziak: Irisgarritasun handiko paisaia, ingurunearen izaera aldatuko lukeena.

Mehatxuak: Sakanaren sarreran eraikinak eta azpiegiturak ugaritzea.

Indarguneak: Arabako paisaia historikoa irudikatzen duen espazioa.

Aukerak: Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partziala berrikusteak erraztu egin dezake habitatak babesteko eremuak berrikustea.

Argazkia 1 orrialdea: https://www.tierrasinsolitas.com/ermita-de-nuestra-senora-de-la-pena-faido/

PKH zuzendaria: paisaiaren babesa

Gomendagarria da paisaiaren kalitatea aldatzen duen edozein eraldaketatatik babesteko irudipean sailkatzea, lehendik ezarritako erabilerak mantenduz eta inpaktu bisualak sortzen dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

- Baimendutako jarduketen baimenak baldintzatzea paisaian eraginik izan ez dezaten, bai diseinuagatik beragatik, bai paisaiari eusteko neurri egokiak hartzeagatik.

- Paisaiaren gaur egungo dinamika aldatzen duten paisaiaren berezitasunarekin edo jarduerekin bat ez datozen elementuak instalatzeko baimenik ez ematea.